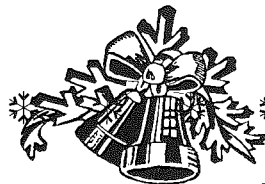

Tuusniemen Joulu 2006

Sisällysluettelo

Lukijalle.....	2
<i>Valto Holopainen</i>	
Risti jäi.....	3
<i>Jouni Salko</i>	
Tervehdys kuntapäättäjältä.....	4
<i>Hannu Smolander</i>	
Laulu joulutähdelle.....	5
<i>Raija Pohjolainen</i>	
Syksyn sävelet & Etuoikeudet.....	6
<i>Rauha Kekäläinen</i>	
Tuusniemen seurakunnan kanttori.....	7
<i>Liisa Rissanen</i>	
Ahti on poissa.....	8
<i>Valto Holopainen</i>	
Veikko Aatami Keränen in Memoriam.....	9
<i>Onni Ryytänen</i>	
Elina Junkkari 85 vuotta.....	10
<i>Anna-Liisa Happonen</i>	
Raportti Comua Lindua -näytelmästä.....	11
<i>Tuusniemen Kotiseutuyhdistys</i>	
Kotiseututyön ansiomitali 2006.....	11
Ilon ja surun risti.....	12
<i>Pekka Mustonen</i>	
Muistorikas joulun vietto Suezillä vuonna 1956.....	14
<i>Unto Siili</i>	
Perinnemaatalousnäyttely AURA Tuusniemellä.....	16
Poika.....	17
<i>Jaakko Seesranta</i>	
Mummoni Helena Kustaava.....	18
<i>Tuulikki Metsola</i>	
Lauri Heiskasen muistelmia vuoden 1939 syksystä.....	20
<i>Marjatta Holopainen</i>	
Ajan ratas.....	21
<i>Liisa Rissanen</i>	
Lotta Svärd Liukonpellon kyläosaston historiaa.....	22
<i>Juhani Mustonen</i>	
Kaupungin joulunseutua.....	24
<i>Tapio Räsänen</i>	
Saunareissu sota-ajalta vuodelta 1943.....	25
<i>Reino Kurki</i>	
Tuusniemeläisiä savusaunoja.....	26
Joulunvietto.....	28
Koulumuistoja ensi luokilta.....	29
<i>Olavi Nissinen</i>	
Kuusimetsän seikkailu.....	30
<i>Matti Poutiainen</i>	
Joonas.....	31
<i>Eeva Nykänen</i>	
Vaellusreitti "Karhunkierros".....	32
<i>Pekka Mustonen</i>	
Lyhyesti aikojen takaa.....	36
Asbesti tuusniemeläinen kirokana.....	38
Vierasveneilijöitä Tuusniemellä.....	39
Kuusamon muistelut.....	40
"Leijonaperheet".....	42
Joulutervehdys.....	43
Ilmoitukset.....	44
Soitunsalolta omenakaupunkiin.....	52
Syntymäpäiväonnitteluja vuonna 2006.....	52

TUUSNIEMEN JOULU

Kannen maalaus:

Marja-Liisa Lyytinen (Jouluyö)

Takakannen kuva: Valto Holopainen

Piirroksat: Tuire Joutsen

PÄÄTOIMITTAJA:

Valto Holopainen

TOIMITUSKUNTA:

Anna-Liisa Happonen

Liisa Rissanen

Onni Ryytänen

Pekka Mustonen

ILMOITUKSET:

Pentti Auvinen

Pekka Karvonen

Kari Puustinen

Teuvo Voutilainen

Jouni Perälä

JULKAISIJAT:

Tuusniemen Lions Club

Tuusniemen kotiseutuyhdistys

PAINOPAikka:

Kuopion Liikekirjapaino Oy

Kiitos

Tuusniemen kotiseutuyhdistys ja Tuusniemen Lions Club kiittävät tämän lehden tukijoita, ilmoittajia, kirjoittajia, kuvittajia ja kaikkia lehden tekoon osallistuneita ja ennen kaikkea lukijoita.

Tuusniemen Joulu on julkaistu ainoastaan teidän tuellanne.

Lehden teosta mahdollisesti kertyneet varat tullaan käyttämään kotiseututyön ja nuorisoin hyvien harastusten tukemiseen.

**HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA
UUTTA VUOTTA**

Terveisin

Lukijalle

Seuraavanlainen tapaus sattui erään emännän viisikymmentävuotispäivillä. Taitaakin siitä olla jo kohta parikymmentä vuotta. Pidettiin kauniita puheita niin kuin on syntymäpäivillä tapana ja onnittelimme päivän sankaria. Nuori viisikymppinen löi aina molemmilla käsillään reisiään ja hoki että "uskottako työ jotta minä oon niin vanaha?" "Minä en ainakaan ite meinoo usko." Siihen eräs nuori kuusikymppinen naapurikylän mies sanoi "Elä sinä vanahottele ihte, sinusta tulloo tuolla mänöllä oikeesti vanaha."

Kuunnellessamme ihmisten puheita, tämän tapaista puhetta kuulee jatkuvasti. "Eihään sitä ennee tässä iässä." "Tässä iässä sitä tulloo vaikka minkälaista remppoo ja kolotusta" "Sitä kun on tässä iässä, niin ei sitä ennee kehtoo" "Minun puhheet jo männöö vanahuuven tilliin." Ja tähän maliin.

Tämä ei vielä riitä vaan sanotaan toisillekin. "Sinäkii oot siinä iässä, jotta pitäs jo ruveta hiljentämään vauhtia". "Pitäs se suaha sinunnii paikalle joku nuorempi". Tuntuuko tutulta?

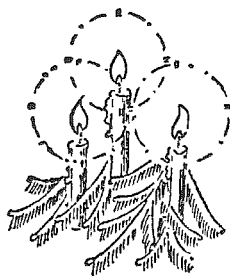
Itse olen joutunut tämän kohtelun alaiseksi, kun on puhetta siitä miten viime vuotinen tapaturma on parantunut? Jo löytyy sanojaa. "Ei se ennee tuossa iässä parane." "Sitä on sullai tuota ikkee sen verran jotta ei ne luut ennee parane." Tapaturmasta, sairaudesta ja leikkauksesta toipuminen ja paraneminen vaatii tavattomasti sitkeyttä ja perään antamattomuutta. Se vaatii lujaa uskoa siihen, että kyllä minä tästä vielä paranen. Ei siihen kaipaa ennustajia. Toivo on paranemisessa tärkeintä, niin kuin muutenkin elämässä. Kun kaikki on mennyt niin toivo jää. Se on ehtona parantumiselle. Toinen tapa olisi tietysti ottaa puheet vitsinä. Mutta kun on toipuminen pahasti kesken ei aina jaksa olla vitsikäs.

Oletteko panneet merkille, että hyvinkin vaikeasta halvaantumisesta, sairaudesta tahi tapaturmasta liikuntakykyisiksi parantuneet saattavat olla iältään yli kahdeksankymppisiä. Mutta oletteko panneet merkille että he eivät puhu olevansa tässä tai tuossa iässä. Sama pätee iäkkäiksi eläneitä ja vielä pirteitä ihmisiä.

Kuitenkin meidän tulee olla suvaitsevaisia kaikkia kohtaan. Olemme kaikki erilaisia, omine tapoinemme ja mielipiteinemme. Niin pitääkin olla, se on elämän ja ympäristön rikkautta. Nykyinen kaiken yli käypä media ja tiedonvälitys on muokannut ihmisistä hyvin paljon samanlaisia. Persoonallisuuksia on vähän. Tai persoonallisuus on kätkeyty samanlaisuuden taakse. Haluamme olla monesti samanlaisia, hajuttomia, mauttomia ja värittömiä. Kuka muistaa vielä seitsemänkymmenluvun, kun tämä meidänkin Tuusniememme oli vielä persoonallisuuksia täynnä.

Sitten sääennustus: Talon-Pojan Sää- eli Ilma-Kirja ennusti vuonna 1773. "Jos Joulun Atona ja Jouluyönä on selkiä ilma, ilman sadeta ja tuuleta, niijn ota vaari, että silloin on hyvä vuosi ja joka mies saapi kyllä elätyksensä."

Hyviä ilimoja Jouluna

Valto Holopainen

Kuva: Paavo Rajamo

Risti jäi

Ulkoapäin kirkkosalin tuhoja tuskin huomaa, mutta totuus on karu: nykyisen työseurakuntani entinen pääkirkko on nyt entinen kirkko. Kaivoksen kirkon rakentamisesta ei ole kulunut edes neljääkymmentä vuotta, mutta monilla seurakuntalaisilla on paikasta rakkaita muistoja – ja nyt sitten enää vain muistoja ja pystyyn jäänyt seinä, joka töröttää paikallaan kuin itkumuuri ja kätkee tulipalon jäljet kadulta katsojan silmiltä. Niin, ja jäi myös seinällä oleva suurikokoinen risti.

Risti jäi. Olisi siis voinut käydä huonomminkin. Jos ristin pääsiäinen ei olisi hämmöittänyt edessä jo Jeesuksen syntyessä, Jumala olisi lahjoittanut meille vain joulutunnelman mutta ei Vapahtajaa.

Tätä kirjoittaessani en tiedä, korjataanko kirkko vai puretaanko sekin, mikä jäi. Ehkä risti otetaan alas seinältä. Ehkä ristikorut menevät pois muodista. Siniristilipun rinnalla on tähtilippu. Onneksi ratkaisevaa on jokin muu. Emme tiedä Jeesuksen teloituspään mittasuhteita, eikä kristillinen kulttuuri tee meitä autuaiksi. Tärkeintä on, että pelastuksen merkki jää sydämeen.

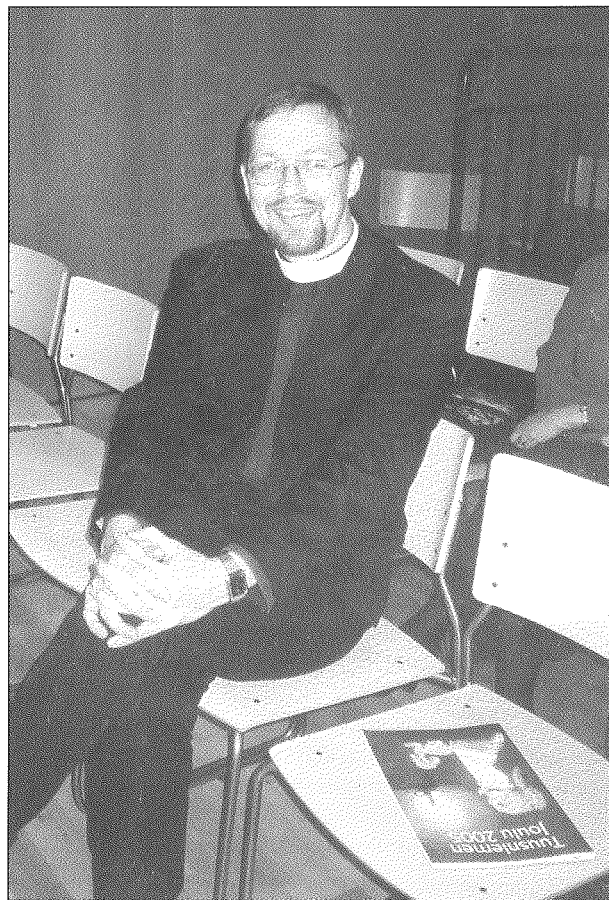
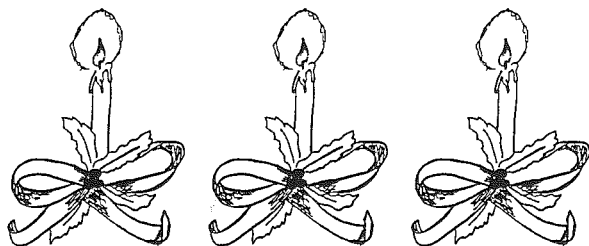
Risti kertoo vapaudesta ja luopumisesta. Risti kertoo vaivasta, joka on vaivan arvoista. Turhaa vaivaa on turha nähdä. Jouluna risti ja Tuusniemen kirkon alttaritaulu muistuttavat: ”Olkoon teilläkin sellainen mieli, joka Kristuksella Jeesuksella oli... hän luopui omastaan, otti orjan muodon ja tuli ihmisten kaltaiseksi. Hän eli ihmisenä ihmisten joukossa, hän alensi itsensä ja oli kuuliaisen kuolemaan asti, ristinkuolemaan asti. Sen tähden Jumala on korottanut hänet yli kaiken... ja jokaisen kielen on tunnustettava Isän Jumalan kunniaksi: ”Jeesus Kristus on Herra.”

Tuusniemeläisiä adventin ja joulun aikana 2006 tervehtien,

Taivaan Isän lentojätkeä

Jouni Salko

(Tuusniemen pappina vuosi sitten, nyttemmin Syrjäkylällä)

V.t. kirkkoherra Jouni Salko Tuusniemen kotiseutuyhdistyksen kuusijuhlassa 18.12.2005.

Kuva: Anna-Liisa Happonen.

Jouni Salko tiernapoikien Herodeksena joulu-kuussa 1980 Vantaan Kaivoksen kirkossa. Kirkko paloi 15.10.2006.

Tervehdys kuntapäättäjältä

Takana on lämmin ja kuiva kesä. Tätä kirjoittaessani on marraskuun alkupuoli. Olen metsässä, joka on hyvin joulun tuntuinen lumisine puiheen. Viime heinäkuisen ukkosmyrskyn jäljiltä korjaan viimeisiä tuulenkaatoja. Kuusissa näyttää olevan käpyjä, luonnollisia koristeita joulukuudessa.

Tuusniemen kunnan talous on kunnossa. Viime vuosina on menty huonompaan suuntaan. Menot kasvavat nopeammin kuin tulot. Palvelut ovat kohtalaisen hyvät. Elinkeinopolitiikassa ei ole onnistuttu, tosin matkailuyrittäminen on vilkasta ja muutamia muitakin yrityksiä on laajentanut. Tuusniemi on ollut pitkään maatalouspitäjä, mutta maatalouden vähenemisen myötä ei ole enää sitä. Tilalle ei ole tullut muuta yritystoimintaa riittävästi. Kunnan väkiluku on pienentynyt ja ikärakenne muuttunut. Nuorten ja työssä olevan väestön osuus on pienentynyt. Asuinkunta-ajat-

telu auttaa asiassa parempaan päin, mutta ei tarpeeksi, tarvitaan myös työpaikkoja.

Tulevaisuudessa kunta- ja palvelurakennemuutos tuo muutoksia palveluiden järjestämiseen. Ensimmäisenä on vuorossa perusterveydenhoito. Tässä uudistetussa perusterveydenhoidossa edellytetään vähintään 20 000 asukkaan väestöpohjaa. Kuntayhtymässä (Juankoski, Kaavi, Tuusniemi) ei ole kuin reilut 12 000 asukasta. Näillä näkymin osa Koillis-Savon kunnista (Nilsia, Rautavaara) haluaa yhteistyötä muualle kuin Juankosken, Kaavin ja Tuusniemen suuntaan.

Todellinen yhteistyösuunta näyttäisi olevan Kuopio. Aika näyttää mihin suuntaan Tuusniemi yhteistyötä tekee. Näyttää siltä, että perusterveydenhoidon päätökset tekee suuret kunnat. Tässä asiassa lopputulos saattaa olla sama kuin jätteiden keräilyssä (Jätekukko Oy), maksut nousevat ja samaan aikaan palvelut huononevat.

Toivotan kaikille Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!

Hannu Smolander
kunnanvaltuuston 1. varapuheenjohtaja

Laulu joulutähdelle

Etsin kirjahyllystämme vanhan laulukirjan. Selailin sitä selvittääkseni, mitä joululauluja Heinävedellä vuonna 1868 syntynyt säveltäjä Otto Kotilainen on valikoinut toimittamaansa KOU-LULAULUKIRJAAN, joka julkaistiin 1920-luvulla. Yllätyn huomatesani, että joululaulut eivät muodostakaan omaa ryhmäänsä, vaan välissä on aihepiiriltään ihan muita lauluja. Ehkä lau-

lut on järjestetty sävellajien mukaan. Kirjan takana on kuitenkin aakkosellinen luettelo ja numerointi erilaisiin juhliin sopivista lauluista. Joulujuhlalauluja kirjaan on sisällytetty 19, joista 9 on Otto Kotilaisen omia sävellyksiä. Kaikkiaan kirjaan on koottu yli kolmesataa laulua, vaikka se ulkoisilta mitoiltaan on lähes taskukokoinen.

On kiinnostavaa tietää, moniko niistä yhdeksästä joululaulusta tuntuu tutulta. Koen pettymyksen tunteen laulun jos toisenkin kohdalla. En muista koskaan kuulleenikaan niitä, mutta huomaan, että monissa joululauluissa loistaa tähti.

*"Tyyni on ilta jääpuvussaan,
kirkkaan tähdet loistaa..."*

(sanat Aapo Kohonen)

Joulun tiellä -laulussa jouluntähdet palavat kuin soihdut. Laulu Joulutähdelle -runo on täynnä tähtitervehdyksiä tähän tapaan:

*"Oi terve, sä kirkas tähtönen
sä tähti toivojen parhaiden
sä tähti loistavin tähtivyössä,
sä rauhan suoja
sä onnen tuoja..."*

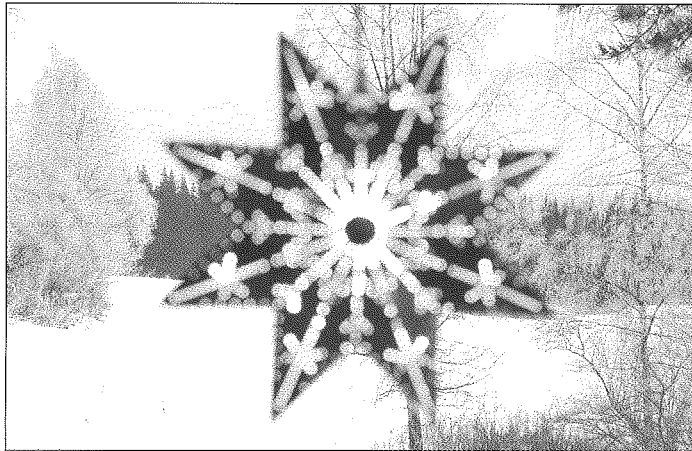
(sanat Antti Rytönen)

Kun joulu on -laulussa, joka alkaa sanoilla Kun maass' on hanki ja järvet jäässä, siinä rakastetussa, laulamme kolmannessa säkeistössä:

*"On äiti laittanut kystä kyllä,
Hän lahjat antaa ja lahjat saa,
Vaan seimi, pahnat ja tähti yllä
Ne silmiin kalleina kangastaa;
Kun joulu on, kun joulu on"*

(sanat Alpo Noponen)

Riemukkaasti on tätä joululaulua laulettu Suomen kodeissa ja kouluissa monien sukupolvien ajan. Se jäi elämään.

Reijo Pajamon toimittamassa kirjassa TAAS KAIKKI KAUNIIT MUISTOT joululaulujen taustat ja tarinat (WSOY 1982) todetaan: Se välittömyys ja koruton kauneus, joka tulee esille Noposen runossa, on luonteenomaista myös Kotilaisen sävelmälle, jossa melodia koko ajan soljuu hyvin kauniina ja vapaana. Runo oli syntynyt jo 1900-luvun vaihteessa. Vuonna 1901 se

ilmestyi Kotilaisen säveltämänä Valistuksen julkaisemassa JOULUPUKKI-lehdessä. Alpo Noponen oli Otto Kotilaisen lapsuudentoveri Heinävedeltä ja myöhemmin opettajakollega Helsingin opettajavuosilta.

Toinen elämään jäänyt Otto Kotilaisen säveltämistä joululauluista syntyi Topeliuksen vertauskuvalliseen runoon VARPUNEN JOULUAAMUNA. Sakari Topelius oli kirjoittanut runon ruotsinkielellä vuonna 1859 ja se oli sävelletty yksinlauluksi jo aikaisemmin. Kotilaisen sävellyksenä tämä herkkä runo ilmestyi Joulupukki-lehdessä vuonna 1913. Ensi kerran sen esitti konsertissaan seuraavana vuonna laulajatar Anna Silvennoinen, säveltäjä Toivo Kuulan tuleva puoliso.

Säveltäjä Otto Kotilainen, jonka Ida-vaimo myös koitoisin Heinävedeltä, vietti kesälomansa perheensä kanssa Palokissa. Kesällä luomisvoima saattoi työkiireiden häiritsemättä etsiä uomansa pienen rantamajan rauhassa. Silloin syntyivät joululaulutkin.

Pienen ruskeakantisen laulukirjan kannessa kasviornamenttien keskellä komeilee kukko niin kuin Aapisessa ennen vanhaan. Kirjan on painanut Werner Söderström Osakeyhtiö, mutta painovuotta ei näy. Kirjan kansilehdelle on suurin mustekirjaimin kirjoitettu:

*Kauppias
Pekka Pohjolaiselle
Pekanpäivänä,
Onnitteluksi!
Ystävyydellä
Otto Kotilainen
Palokki 28.6.28*

Kirjan lahjoitti meille mieheni täti, joka muistaa säveltäjän perheineen ja taiteilijaystävineen kävelemässä Palokin kosken kesäisissä rantamaisemissa.

*Raija Pohjolainen
Kuva: Antti Pohjolainen*

Tuovi Tiitinen

Syksyn sävelet

*Aurinko jo mailleen laskee,
pilvet sataa vettä,
tuuli huokaa, oksat soittaa
yö jo päivän voittaa.*

*Lyhentyneet kesän päivät
kohta syksy saapuu
Lintuin laulut vaienneet
ja kukkain päätkin taipuu.*

*Usva kulkee ulapalla,
halla maita halaa.
Kaikki linnut lauluineen sa
kesämaille palaa.*

*Kylmä yltyy. Puut ne soittaa.
Pian talvi koittaa.
Lumen alle luonto vaipuu
uni luonnon voittaa.
Nuku luonto kunnes kevät
taasen suomeen saapuu,
luonto pukee puut ja pensaat
uuteen pukuun, kaapuun.*

6.8.1999 Rauha Kekäläinen

Etuoikeutetut

*Olin aikeissa lähteä pellolle,
kädessä pesuvati,
että nostaisin pellosta perunat,
se kun on nälän laki.*

*Vaan huomasin, rappujen edessä
on eineellä peipposen perhe.
Ne siinä syövät siemeniä,
jos häiritsen, sehän ois erhe.*

*On tuossa ne käyneet ennekin
ihan liki biekkauksen rajaa.
Lie siinä mieluinen ruokamaa,
en raski niitä pois ajaa.*

*Kyllähän tuonne kerkiän,
kun ensin ystävät syövät,
on oma vatsani pullollaan
siks' ulos en itseäni työnnä.*

*Nuo ystävät kohta lähtevät pois
kohti lämmintä kaukaista maata.
Vaik tänne ikävään yksin jään
en heitä mä häiritä saata.*

3.9.1995 Rauha Kekäläinen

Tuusniemen seurakunnan kanttori

Mus. maisteri Sinikka Irmeli Miettinen s. Poutiainen, syntynyt 4.6.1956 Kuopiossa, sai kutsun 6.9.2006 ”tuonne tähtitarhain taa”. Hän oli kautta aikojen Tuusniemen seurakunnan seitsemänneksi pitkäaikaisin päätoiminen kanttori vuosina 1983–2003. Työnsä ohella Sinikka täydensi opintojaan mus. maisteriksi.

Jo varhain opiskeluaikanaan hän tutustui Tuusniemen seurakuntaan ja opetustehtävissä rippikoulunuoriin sekä kesäkantorina vanhempaakin väestöön. Sinikka kotiutui helposti Tuusniemelle ja avioitui Esa Miettisen kanssa. Yhdessä he rakensivat kasvavalle perheelleen oman kodin. Virkavapaita Sinikka ehti pitää vain, kun oli synnyttämässä viulisti- ja sellistityttöjä. Neljästä työstä on ollut iloa seurakunnassa äidin kanssa juhlissa soitellessa. Lapset ovat saaneet kasvaa turvallisessa ja lämminhenkisessä kodissa soittimien keskellä, eikä tätä lahjaa kukaan voi ottaa pois.

Sinikka oli paljon enemmän kuin kanttori. Kirkkokuoron johtajana koossapitävä voima, ahkera ja tunnollinen työssään. Kuorossa oli hyvä yhteishenki jokainen kantoi oman vastuunsa, kasvoi ja oppi kuuntelemaan toisiaan. Sinikalla oli halu ja rohkeutta kokeilla mitä kukin osaa mm. kirkon 125-vuotisjuhlassa lapsikuoro ja kirkkokuoro olivat suurkuorona yhdessä laulamassa. Muita lauluryhmiä ovat olleet nuorten kuoro ja nuorten bändi, ylistysryhmä, rov.kuntakuoro, varttuneita ja iäkkäämpiä laulajia varten tarvittiin eläkeläiskuoro ja Tähdät. Uusimpana tulokkaana on muodostunut lauluryhmä Tuus-tytöt, jossa on myös kirkkokuoron tyttöjä, jotka oli Sinikalle tuttuja ja läheisiä viimeiseen asti.

Sinikka Miettinen jäi parivuotisen sairausloman jälkeen eläkkeelle 1.4.2003. Kaikesta huolimatta Sinikka säilytti valoisan mielen. Kirkkokuori järjesti seurakuntatalolla Sinikalle yllätysjuhlana 50-vuotispäivän johdosta. Sinikka ja Esa kuitenkin yllättivät kuorolaiset kahvilla ja kauniilla herkullisella täytekakulla. Kuorolaiset keksivät tuomistaan koivunoksista rakentaa kunniakujan jota pitkin Sinikka ohjattiin kuuntelemaan tuttua syntymäpäivälaulua:

”Paljon ois lapsella aihetta kiittää, Jumalan lahjoja riittää. Päivä jo yksikin aamusta varhain iltahan ehditty, lahja on parhain.

Kauniina nauhana vuosien päivät, helmenä jokainen muistoksi jäivät. Elämän päivien ketju on kallis, niistä ei yhdenkään kadota sallis.

Lapsonen, siis kätes yhteen liitä, kaikista päivistä Jeesusta kiitä. Aina se muistaos: tänään on juuri varattu sinulle siunaus suuri.”

Paljosta kiitollisina muistelemme Sinikkaa kirkkokuoron puolesta.

Liisa Rissanen, pj.

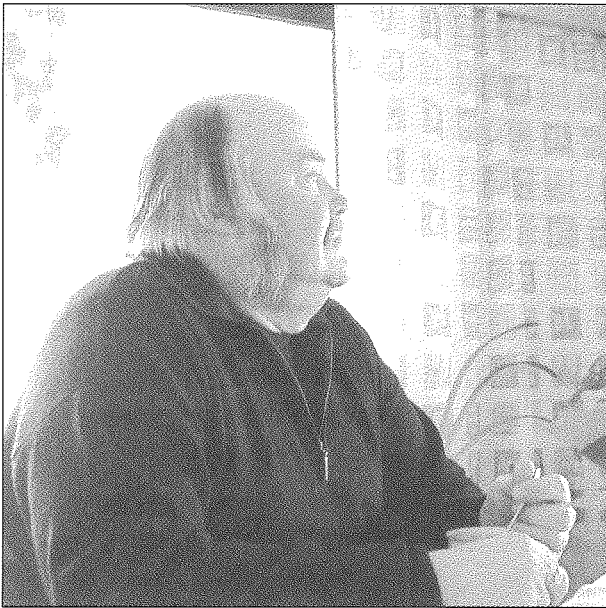

Sinikka huomionosoitusten kohteena kirkkokuoron 70-vuotisjuhlassa 12.7.1998. Kuva: Esa Miettinen.

Ahti on poissa

Kuva: Pentti Toivanen

Vuosi sitten Ahti kävi kansalaisopiston puukkokurssilla ja teki kaksikin hienoa puukkoa valmiiksi. Hän myi tämän Tuusniemen Joulun ahkerana tekijänä suurimman osan edellisen joululehden ilmoituksista. Oli autokuskina savusaunojen kuvaajalle Kojanlahteen ja Ranta-Kosulaan saakka. Kun sitten joululehti tuli kirjapainosta 2. päivä joulukuuta Ahti vei ilmoittajille ja kirjoittajillekin lehdet henkilökohtaisesti käteen.

Samoihin aikoihin sairauskohtaus pakotti Ahdin lähemmään ensimmäistä kertaa eläissään sairaalaan. Jo se oli kova kokemus vaikeine tutkimuksineen. Pahempaa oli tulossa. Leikkaus kuitenkin onnistui ja mies käveli jo kylällä. Käveli presidentin ennakkoäänestyksissä, ja muitakin reissuja kylällä. Me kaikki seurasimme Ahdin paranemista toiveikkaina. Jospa hän saisi autollakin ajaa jo loppuvuodesta. Lääkäri oli näes kieltänyt autolla ajon joksikin aikaa. Yllättävä takapakki tulikin ja erittäin vaikean ja pitkällisenkin sairastamisen jälkeen viimeinen elonpäivä tuli. Toisaalta helpotuksenakin tuskallisen elämän vapauttajana. Ahti on nyt sitten poissa, mutta Ahti elää!!

Hän syntyi Pielisensuun seurakunnassa nykyisessä Joensuu kaupungissa 10.9.1946, joten kuusikymppiset jäivät pitämättä. Kouluvuosien jälkeen Ahti ajautui metsäalalle. Metsäalalla olevat isäkin ja kaksi setää varmaan antoivat siihen uskoa. Vähän toisella kymmenellä pojan nassikkana Ahti oli jo kesätoissa Utran kanavalla. Ja niin hän lähtikin metsäalalle. Itse hän sanoi että "Mehtäalalle piti lähteä, kun ei piä piisannut papiks, eikä pittuus polliisiks". Hän lisäsi vielä nauraen että paino oes riittänyt molempiin.

Niinpä Ahti jättikin lyseon kesken ja hakeutui Onka-moon metsätalouden peruskurssille. Sieltä Evon metsätyökouluun ja viimein Rajamäelle metsätyönjohtajakouluun vuonna 1969. Sitten vuonna 1971 Ahti tuli Tuusniemelle Tehdaspuun pomoksi. Perhe asettuikin pitkäksi aikaa

Kosulan kylälle, jossa vaimo Leenakin oli töissä. Eipä aikaakaan niin ihmisläheinen Ahti oli kaikkien tuttu ja kaverikin. Kirkolta päin katsoen tuntui että Kosula ei ole enää entisensä. Sinne oli niin hyvät yhteydet. Ahti kävi kirkollakin monien harrastusten takia usein. Heinäveden tie oli siihen aikaan kauan huonossa kunnossa. Fiat Ritmo sen nipin napin kuitenkin kesti.

Möhemmin perhe muutti kirkolle Tuuspoukaman rivitaloon. Möhemmin Ahti ja Leena rakensivatkin omakotitalon kylän keskustaan. Talossa olisi ollut hyvä asua vielä kauan, niin hyväkuntoinen ja hyvästi tehty talo on.

Ahti muistetaan erittäin hyvästä tilanteen tajusta ja siihen liittyvästä komiikasta "huulenheimostaan" ja itseensä kohdistuvasta huumorista. Ahti kun soitti puhelimella niin saattoi sanoa että "Variksen poika tiällä terve". Varislahen kylää Ahti sanoi omakseen. Sanoi että "tieviitta on vu-an muualattu vahingossa ällä kirjain liikoo". Ahti huomioi kaikkia tasapuolisesti, hankalinakin pidetyistä ihmisistä hän saattoi sanoa "jotta ei se mittää". Niinpä hän saikin laajan ystävä- ja tuttavapiirin ja kaikkien arvostuksen. Miettisen Ollille (Kuhaollille) Ahti oli kuin veli ja parempikin. Olli kävi vähintään kerran viikossa Ahdin luona. Paradoksaalista ja kohtalon omaista olikin että kävi niin että Ahti ja Olli menehtyivätkin melkein samaan aikaan. Ensin Ahti ja sitten Olli.

Harrastajateatteri oli Ahdille tärkeä harrastus. Hän näytteli yli 20 vuotta Tuusniemen kansalaisopiston näytelmäkerhossa. Hän sopi luontaisestikin hyvin moniin rooleihin. Viimeisiä osia oli mm. se kun hän palasi Amerikasta rikkaana pohattana kotikulmilleen. Sanottiinkin että kun Ahti tulee näyttämölle niin ei kerkiä suutaan avata kun yleisö on pakahtua naurusta. Myös ihmisläheinen Lions-toiminta oli Ahdille mieleistä. Ahti sanoikin että "siellä on mukavoo kun on mukavia kavereita". Tämän Tuusniemen Joulun tekemisessä Ahti oli kantavana voimana jo lehden ensimmäisestä numerosta 1989 alkaen.

Ahti ja Olli.

Ahti teki mittavan elämäntyön Tehdaspuun, sittemmin UPM:n palveluksessa. Työvuosia tulikin mittavat 35 vuotta täyteen. Ahti oli ostoestimies viimeisen päälle. Työaika ei varsinaisesti ollut. Päivät menivät maastossa ja illalla soi kotona puhelin. Puun ostaminen oli Ahdilla verissä ja hän piti työstään kovasti ja yhtiön antamat ostotavoitteet tulivat aina täyteen. Metsäalahan oli jatkuvassa myllyryksessä, Ahdinkin esimiehet vaihtuivat moneen kertaan. Puukauppaa tehdessä ja niihin liittyvissä asioissa saattaa tulla kiperiäkin tilanteita. Luottamus metsän myyjiin luodaan rehtiyyvällä ja suoruuveilla, sen Ahti antoi neuvoksi eläessään nuoremmalle ostoväelle.

Variksen poijan elämä päättyi 29. päivänä maaliskuuta 2006. Me jälkeen jääneet muistamme Ahdin kauan. Tu-

lemme varmaan sanomaan monta kertaa että "mitähän se Variksen Ahti tähänkin tilanteeseen sanoisi". Ahdin elämä päättyi liian varhain, eläkevuodet jäivät vähiin. Suremaan jäivät puoliso Leena, jolle "Ake" oli ja on kaikki kaikessa. Samoin lapset, Sirpa puolisoineen ja Pete. Pete olikin isänsä kaverina läheisesti koko sairauden ajan.

Me kaikki jotka Ahdin tunsimme tulemme kunnioittamaan ja kaipaamaan häntä pitkään.

Valto Holopainen

Veikko Aatami Keränen in Memoriam

Kauniin talvisen pakkaspäivän ylle laski suruviestin tuoma pilviverho. Monien tuusniemeläisten ystävä maanviljelijä Veikko Keränen poistui keskuudestamme vaikean sairauden murtamana 9.3.2006.

Veikko Keränen syntyi Tuusniemellä 10.1.1925. Hänellä oli onni saada kasvaa ja elää synnyinpaikallaan. Pääasiallisen elämän työnsä hän teki Pantamäen pelloilla ja

metsissä. Tuohon kauniiseen hyvin hoidettuun kotipiiriinsä Veikko oli lujasti juurtunut. Samoilla tantereilla hän vietti myöskin vanhuudenpäivänsä kuolemaansa saakka.

Työteliäänä ja tarmokkaana miehenä Veikolla riitti voimavaroja moniin kodin ulkopuolisiin tehtäviin. Sivuelinkeinonaan hän sodan jälkeen harjoitti melko laajamittaista puutavaran sahaustoimintaa. Näin hän osallistui merkittäväällä tavalla sodan köyhdyttämän isänmaamme jälleenrakentamiseen.

Veikko Keränen hoiti varsin monia yhteiskunnallisia luottamustehtäviä. Erityisen läheistä hänelle oli seurakuntatyö. Kirkkovaltuuston jäsenenä hän oli yli 30 vuotta, josta ajasta puheenjohtajana 18 vuotta. Kunnan erilaisia luottamustehtäviä Veikko on hoitanut noin 20 vuotta. Läheistä hänelle oli huolenpito myös veteraaniveljistä ja heidän hyvinvoinnistaan. Veteraaniasiain neuvottelukunnassa, sen puheenjohtajana hän toimi 19 vuotta. Veikko oli Tuusniemen Sotaveteraanien perustajajäsen. 40 vuoden mittais-

ta jäsenyydestään hän oli suurimman ajan varapuheenjohtajana ja puheenjohtajana. Veikko oli mukana myös varsin monien yhdistysten toiminnoissa. Yhteisten asioiden hoitamisessa Veikko tunnettiin hyvänä kuuntelijana, pohtijana ja yksituumaisuuden rakentajana. Hänen tasapuolisuuteen pyrkiviä kannanottojaan kuultiin.

Ansioistaan Veikko Keräselä on myönnetty mm: Sotaveteraaniliiton ansioristi, jatkosodan muistomitali, Suomen Valkoisen Ruusun Ritarikunnan I-luokan mitali ja Suomen Leijonan Ritarikunnan Risti.

Veikon arvokaita ja ihailtavia ominaisuuksia oli syvä isänmaallisuus, kotiseuturakkaus ja korkea moraal.

Veikon sairavuoteen vierellä käynti ja keskustelu hänen kanssaan oli arkisen elämän pysäyttävä, liikuttava ja puhutteleva tapahtuma. Hän pystyi harvinaisella tyyneydellä ottamaan vastaan tietoisuuden parantumattomasta sairaudestaan ja lähestyvistä kuolemastaan. Veikko poistui täältä keskuudestamme nöyrin mielin, kiitollisena elämän antajalleen pitkästä ja tasapainoisesta hyvästä elämästään. kiitollisena siitä, että hänellä on ollut hyvä perhe ja että on aina saanut jakaa elämänsä hyvien ihmisten kanssa.

Veikko Keränen siunattiin Tuusniemen kirkossa maaliskuun 25. päivänä 2006. Seurakuntatalolla vietetty muistotilaisuus oli mieliin painuva, harras ja vaikuttava.

*"Kun kerran kuolen, mullaksi
taas muutun synnyinmaan.
Sä suothan, että silloinkin
lapsesi olla saan"*

(Eino Laakso)

Kiitos Veikko ystävydestä, veteraaniveljyydestä ja yhteistyöstä. Muistosi jää elämään.

Onni Ryynänen

Elina Junkkari 85 vuotta

Edith Elina Junkkari (os. Juva, ent. Juvelius) syntyi Turossa 5.9.1921. Isä Ilmari Juva oli filosofian maisteri ja hammaslääkäri, äiti Laura (os. Strömborg) lastentarhanopettaja.

Elina valmistui opettajaksi Raahen seminaarista vuonna 1944. Opiskelu alkoi jo v. 1938, mutta opinnot keskeytyivät pariin otteeseen talvi- ja jatkosodan takia. Opettajana hän toimi Kiuruvedellä, Paltamossa, Lapinlahdella ja Nurmeksessa sekä viimeiseksi Tuusniemen Hiidenlahdessa vuosina 1959–1973.

Aviomies, rovasti Aimo Junkkari (25.8.1921–11.8.1998) oli Tuusniemen seurakunnan palveluksessa. Elinan ja Aimon kihlajaisia vietettiin kesällä 1943 Sakkolan Kiviniemessä Karjalan kannaksella. Keväällä 1944 vietettiin häitä Kiuruveden kirkossa. Avioliitosta syntyivät lapset Anja, Anssi, Artti, Aarno-Pekka, Ossi ja Juha-Matti.

Elina Junkkari toimi Tuusniemen Kotiseutuyhdistyksen puheenjohtajana vuosina 1974–1987. Voi sanoa, että hän herätti yhdistyksen ”ruususen unesta”. Sillä oli keskeinen rooli pitäjässä vuodesta 1976 järjestettyjen Tuusniemi-päivien ideoimisessa yhdessä yrittäjien ja kunnan vapaa-aika- ja kulttuuritoimen sekä muiden yhdistysten kanssa.

Elina Junkkari perusti kotiseutuyhdistyksen siipien suojaan TÖYR-TEATTERIn, joka esitti useita hänen kirjoittamiaan näytelmiä. Niistä mainittakoon Lomalle Lähtö, Hinttu ja Lomalta paluu. Viimeisimpänä Täyssinän rauhan juhluvuonna 1995 esitetty Comua Lindua – Teeret

kruunupäiset, esityspaikkana Ohtaansalmen rajamerkit. Opettajana ollessaan hän kirjoitti myös lastennäytelmiä, mm. Hiidenvuoren Pihkapeikot.

Elina Junkkarin runoja on julkaistu mm. Tuusniemen Joulu -lehdessä.

Kerran esitin, että hän olisi kirjoittanut näytelmän Lomalla olo, johon Elina vastasi: Kyllä, kun lähetätte minut ensin Barcelonaan katsomaan, millaista loman vietto on. Lähettämättä jäi, samoin myös kirjoittamatta.

Yhteiskunnallisesti tärkeimmän päivätyön Elina Junkkari on tehnyt opettajana. Opettajan työssään hän oli arvostettu, lasten ja kyläläisten pitämä. Opettajan työn ohella Elina Junkkari on toiminut ansiokkaasti pappilan emäntänä pappismiehensä rinnalla. Pappilan emännän piti olla valmis ottamaan vastaan vieraat, kestitsemään ja majoittamaan heitä aina piispaa myöten.

Pappissukua löytyy myös Elinan omasta suvusta. Arkkipiispa Mikko Juva (1918–2004) on hänen serkkunsa.

Arvokkain päivätyö on kuitenkin kuusilapsisen perheen huoltaminen ja kasvattaminen. Elina Junkkarin kädenjälki tulee näkymään vielä pitkään tuusniemeläisessä kulttuurielämässä.

Tuusniemen Joulu lukijoiheen toivottaa 85-vuotiaalle Elinalle, kulttuurin monipuoliselle tekijälle ja kasvattajalle kiitoksia ja ONNEA!

Anna-Liisa Happonen

Elina Junkkari yhdessä poikansa Juha-Matin kanssa hiihtoretkellä Kannassaaressa talvella 2005.

Raportti Comua Lindua -näytelmästä

Elina Junkkarin kirjoittama historiallinen näytelmä Comua Lindua toteutettiin ohjaaja Lasse Ahon ja apuohjaaja Kauko Päiväniemen ohjauksessa Tuusniemen Kansalaisopiston näytelmäpiirissä. Tanssien ohjauksesta vastasi Tanja Mikkonen. Musiikin esityksestä näytelmässä huolehti Toni Toivila. Laitteiden kuljetuksesta näyttelypaikalle huolehtivat Toni Toivila ja Teuvo Ronkainen. Veneistä vastasi Mauno Itkonen. Puiden kaatamiseen suoritti metsänhoitoyhdistys ja sahauksen suorittivat Veikko Keränen ja Veikko Miettinen. Näyttämö- ja katsomorakenteet teki Paakkilan kylätoimikunta. Sähkön paikalle toimitti Pohjois-Karjalan Sähkö. Pysäköintiin saimme käyttää Tielaitoksen tietömaa-aluetta. Musiikin näytelmään sävelsi Kai Wessman ja nauhoitettiin Kuopion Musiikkikeskuksen konservatoriossa.

Näytelmä esitettiin Täyssinän rauhan 400-vuotisjuhlissa ja Sinisen tien konferenssissa, jonka yhteydessä oli myös Pohjola Nordenin nuorten tapaaminen. Ensi-ilta oli kesäkuun kymmenentenä päivänä arvovaltaisen vierasjoukon läsnä ollessa. Täyssinän rauhan 400-vuotisjuhlalatuksi kruunasi tämä aiheeseen kirjoitettu näytelmä Comua Lindua.

Näytelmän esitykset onnistuivat hyvin ja sää suosi ulkoilmateatteria. Näyttelijät suoriutuivat rooleistaan hyvin ja yleisö nautti näkemästään. Tämä näytelmä antoi merkittävän kulttuuriannin Tuusniemen kesään. Saimme näytelmästä paljon kiitosta ja kaikille osapuolille jäi hyvät muistot. Kotiseutuyhdistys kiittää kaikkia avustusten myöntäjiä, näyttelijöitä, apuhenkilöitä, ohjaajia, kirjailijaa, talkootyöläisiä, Paakkilan kylätoimikuntaa ja eri yhteisöjä ja yksityisiä näytelmän toteuttamisesta.

*Tuusniemen Kotiseutuyhdistys
Julkaistu vuonna 1995*

*Teeret kruunupäiset Ohtaansalmessa 1995.
Kuva: Anna-Liisa Happonen.*

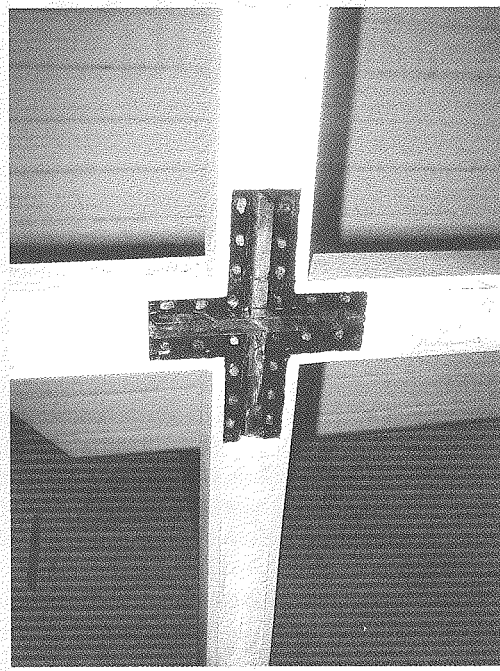
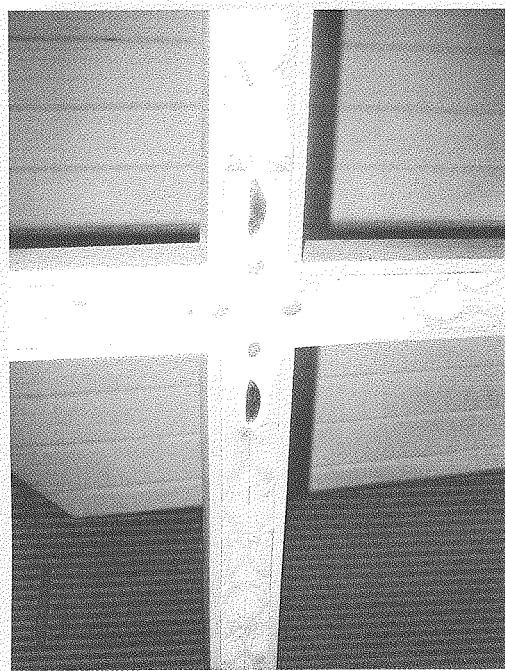
Kotiseututyön ansiomitali 2006

Suomen Kotiseutuliiton korkeimman tunnustuksen osoituksen, Kotiseututyön ansiomitalin, on saanut 15 kotiseututyössä ansioitunutta henkilöä. Mitalit luovutettiin perjantaina 4.8.2006 Suomen Kotiseutuliiton vuosikokouksessa Vaasassa.

Emäntä Anna-Liisa Happonen, Tuusniemi

Perustelut:

Anna-Liisa Happonen on vaikuttanut aktiivisella toiminnallaan tuusniemeläisissä yhdistyksissä ja paikallista perinnettä tallentavissa hankkeissa, mm. Oikeihen immeisten Tuusniemi valokuvien -kirjan ja Oekeessa Patteessa, perinne ja tapakirja -teoksen teossa.

Ilon ja surun risti

Ristin syntysanat lausui Kekkosen Auli, erään talvipäivän aamuna mennessäni tapaamaan Auvisen Airia lähimmäisen kammarille. Tiesin löytäväni Airin sieltä kaikkein varmimmin.

Siellä maukkaan kahvipöydän ääressä Auli heitti ilmaan haasteen. Valitteli kovasti ristin puutetta, ikään kuin maailmassa ei olisi ristiä riittävästi kannettavana. Mutta perusteltuaan asiaa tarkemmin, kävi ilmi oikeasti mistä on kysymys. Edellisen tarpeen aikana risti oli jouduttu lainaamaan naapurikunnasta. Ollaan me aika töpelöitä jos emme saa omaa itsellemme tehdyksi.

Niin oli ohjeet annettu, että risti, minua ajatus alkuun vierastutti, vaan eipähän se mitään, olinhan jo aikanaan suunnitellut unessa itselleni hautakivenkin, jonka metsästä sattumalta löysin. Unesta herättyäni suunnitelma oli pahasti kesken, joten jatkoin asiaa hereillä. Niinpä sinä yönä suunnitelma syntyi paperille saakka. Myöhemmin käytiin sen suunnitelman uunin sytykkeenä.

Ajatus kypsyi vähitellen, monen monituisen luonnoksen jälkeen ja alkoi hahmottua. Millainen minun ristini tulisi olemaan?

Kivimiehen ominaisuudessa oli jo alkuun selvää, että kivi yhdistyy puuhun. Kivi antaa puullekkin kestävyyttä. Mielestäni myös arvokkuutta. Niinpä tuumasta toimeen. Puumateriaaliksi valitsin haavan keveytensä vuoksi, sekä lepän hillityn värin takia. Etusivujen pinnaksi päätin

koota katajasta erilaisia kuvioita. Rungon keskellä on rima haapaa ja laidoilla leppärimat.

Sitten ryhdyin sahailemaan katajapaloja, kooltaan 10 x 20 x 5 mm. Olin innoissani työn edistymisestä aloittaessani vannesahalla työskentelyn. Työntötikkuna vasemmassa kädessäni oli n. 15 cm pitkä tikku. Muutaman sahatun palan jälkeen tikku lipsahti ja etusormi tökkäsi terään.

Lääkäri totesi ommellessaan tikkejä sahan terän olleen hyvässä kunnossa. Hänestä oli suorastaan ilo tehdä yhteistyötä kanssani koska haava oli niin siisti.

Tavallisesti ko. työtä tehdessäni olin käyttänyt noin 30 cm pitkää tikkua, mutta into vei harkinnan, se tiesi kahden viikon kipua ja särkyä. Myös sitä että ei voinut mitään tehdä.

Aika kuitenkin parantaa haavat, niin tässäkin tapauksessa. Työ ristin parissa jatkui. Katajapalat tuli sahailtua. Sitten koesahailin paloja saadakseni mieleisiä kuvioita. Kuviot hahmottuivat vähitellen ja pääsin liimailemaan niitä ristin rungolle. Keskelle jätin molemmille puolille tilaa kiville. Kun katajapalojen liimaus alkoi kestää, voin aloittaa pinnan hionnan. Katajan on tunnetusti kovaa puuta. Siten sen hiontakaa ei ole helpoimmasta päästä. Eikä oikein kannattanut konettakaan käyttää, estääkseni vahinkoja. Niinpä hioin suurimmalta osin käsin, välttyäkseni noin kuvaannollisesti enemmältä veren vuodatukselta.

Kun perushionta oli tehty, liimasin ristin sivulle ohuehkot leppäsuikaleet. Sitten taas lisää hiontaa, kunnes pinta oli lakkauskelpoinen. Neljän lakkauskerran ja välihiontojen jälkeen piti ratkaista miten ristin keskustat muotoutuvat. Usean eri vaiheen jälkeen päädyin siihen mitä siinä on nyt nähtävissä.

Niin sanotun iloisen puolen kivet olin jo aikoja sitten hionut, mutta käyttöä tuotokselle en vielä ollut keksinyt. Nyt hän niille tuli paikka.

Keskellä kellertävä pyöreä kivi on kvartssia, lähes topaasiksi väritynyt. En muista mistä raakakivi on minulle tullut. Tämän ympärillä on neljä vihreää kiveä, ne ovat smaragdeja. Ostin raakasmaragdeja Brasiliasta jalokivien tuotantoalueella pidetystä huutokaupasta. Siitä kaupasta minulle jäi noin 4 kg materiaalia. Suurin osa hiontakelvotonta. Sitten kaksi tummaa kiveä, oikealla ja vasemmalla, ne ovat Kiuruveden kordieriittia. Useita vuosia sitten kiertelimme parhaan ystäväni ja kollegani kanssa Ruostesuon maastossa kordieriittia etsien. Sieltä löytyi jonkinmoinen pussukallinen hiontakelpoista kiveä. Se on vaikea hiottava satunnaisen suomumaisuutensa takia.

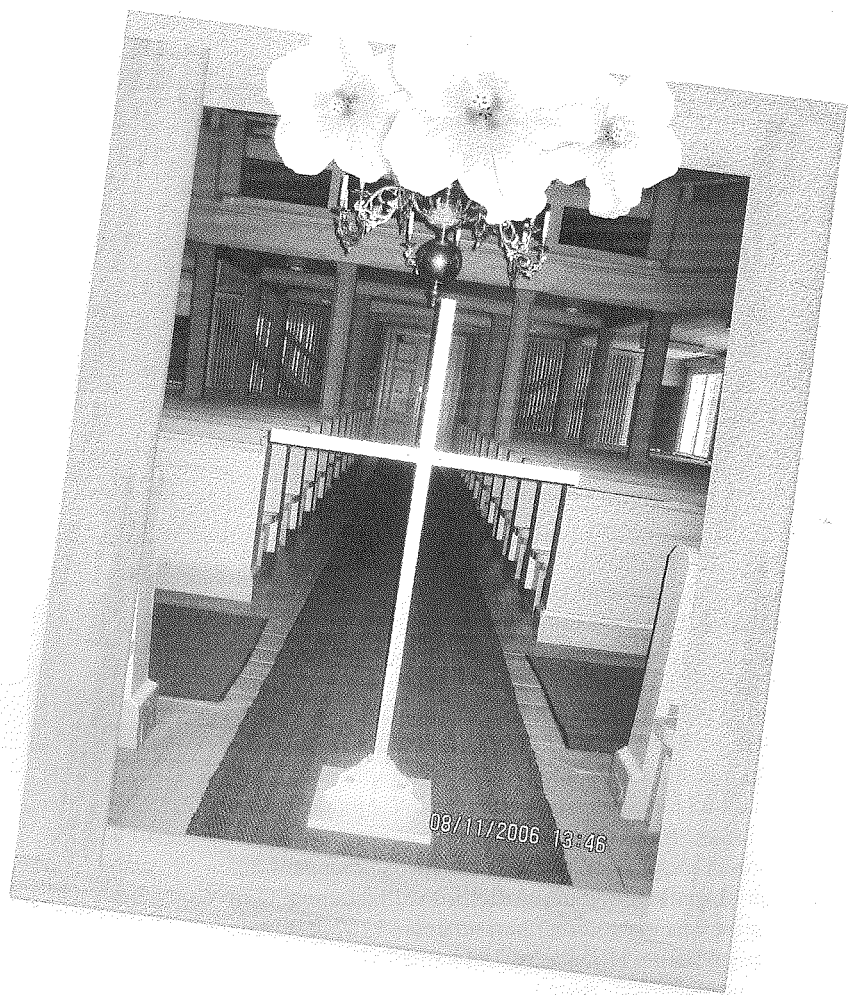
Vaaleat kivet ylhäällä ja alhaalla ovat vuorikristallia (kvartssia), huomattomia luonnon kiteitä. Erilaisia kvartseja olin ostellut Perusta. Lähetin sitten paketillisen ja vähän muutakin tavaraa Manauksesta (Brasilia) kotiin. Matkalla pakettia oli kolhittu aika voimakkaasti. Osa kidesikeriöistä oli hajonnut pieniksi kiteiksi. Kahdelle niistä tuli nyt käyttöä.

Sitten ristin surullinen puoli.

Tummat, pitkähköt hioutuvat kivet ovat labradoriittia, joissa näkyy erilaisia väri-ilmiöitä mm, sinistä. Tämä väriallinen mineraali on spektroliittia. Tällaista kiveä esiintyy Suomessa Ylämaalla. Sinne tein etsintäretken muutama vuosi sitten. Ostinkin paikallisilta louhijoilta jonkin verran hyviä kiteitä. Spektroliittiin olen tykästynyt. Se on kohdalaisen varma hiottava. Niinpä niistä on syntynyt useita korua sukulaistytöille rippi- ym. lahjoiksi.

Kiinnittäessäni nämä kivet ristin keskustaan, syntyi tämä surun käsite. Liimaa levisi kivien sivuille, enkä heti sitä huomannut, oli jo liian myöhäistä. Liimaa oli toivotonta poistaa, joten yritin maalata mustalla ohuet viivat kivien viereen, mutta sitten levisi maali liian laajalle ja epätasaisesti. Arvelin jo että homma meni kokonaan pieleen ja polttopuiksi. Yön yli nukuttuani maalasinkin mustalla koko koko pohjan. Tummaa ilmettä vähentääkseni kiinnitin pieniä smaragdikiteiden palasia riviin labradoriittien ympärille.

Käydessäni viemässä ristin Aulille, ennakkoon hien jännitti. Tiedä vaikka käskisi viedä juhannuskokon

täytteeksi. Tosin olihan hän käynyt pyynnöstäni ennakkoon tutustumassa tekeleeseen. Niinpä sillä käynnillä oli työllistävä vaikutus. Auli kysyi että mitenkähän se mahtaa pysyä pystyssä? Vai pitääkö hänen myötämöisiinsä sitä pystyssä pidellä? Se ongelma ratkesi tekemällä ristille jalusta. Itse asiassa kaksi. Yksi tärkeä yksityiskohta on vielä selittämättä. Nimittäin ristin mittasuhteet. Internetistä ne löytyivät, tosin pätkittyäni päitä useampaan kertaan.

Arvelin vielä panevani puumerkit johonkin kohtaan, mutta tarkemmin harkittuani jätin ne tekemättä. Tiedä vaikka säästyisin taas lisäongelmilta. Sinnepä se risti sitten jäi Aulin hoteisiin.

Minulla oli tämän projektin jälkeen hyvin huojentunut olo. Kuin ennen työelämässä, kun louhintaurakan sai hyvään lopputulokseen.

*Tuusniemen Välskyssä 16.5.2006
Teksti ja kuvat: Pekka Mustonen*

Muistorikas joulun vietto Suezilla vuonna 1956

Syksyllä 1956 oli syntynyt niin sanottu Suezin kriisi, mikä sai alkunsa siitä, että Egyptin uusi presidentti Nasser oli kansallistanut Englannin ja Ranskan hallinnassa olleen Suezin kanavan.

Lokakuussa hyökkäsi Israel Egyptin armeijaa vastaan Siinalla ja kaksi päivää myöhemmin nousivat englantilaiset joukot maihin Port-Saidissa, kanavan länsirannalla, ja ranskalaiset joukot Port-Fuadissa, kanavan itärannalla. Koska oli pelättävissä että syttyisi kolmas maailmansota, YK ryhtyi tositoimiin ja päätti koota kansainväliset rauhanturvajoukot. Suomi, joka oli pari vuotta aikaisemmin hyväksytty YK:n jäseneksi, päätti lähettää näihin joukkoihin komppanian vahvuisen yksikön.

Komppania koottiin melko nopeasti ja se oli valmiina lähtöön joulukuun kymmenentenä päivänä ja saapui kriisialueelle Port-Saidiin noin viikkoa myöhemmin. Komppiamme majoittui Kreikkalaiselle koululle.

Tehtävänäme oli partioida kaupungilla, mennä aina sinne missä jotakin ”hässäkkää” syntyi. Minä toimin komppanian I joukkueen taistelulähettinä ja jouduin siinä ominaisuudessa erilaisiin tehtäviin.

Joulun lähestyminen alkoi tuntua myös komppiamme majoituspaikassa, joulukuun alettiin valmistautua. Olin ollut aaton vastaisena yönä parivartiossa koulun pihaan johtavalla portilla. Hiekkasäkeistä katukäytävälle rakennetussa pesäkkeessä. Aina kun ilta pimeni, alkoi egyptiläisten ”ilotulitus” kun he jalkaväen aseilla ampuivat valjovaluoteja pääasiassa ilmaan.

Vartiovuoroni päätyttyä menin majoitusluokkaan, joka oli niin täynnä kenttävuoteita, ettei sänkyni mahtunut sinne. Otin vuoteeni ja aseeni ja kiipesin toisen kerroksen parvekkeelle. Avasin vuoteeni, puhalsin ilmapatjan täyteen ja ”köllähdin” petille täysissä pukeissa. Olimme näes koko joukkue minuutin hälytysvalmiudessa. Kun sitten vihdoinkin kuulin minua huudettavan nimeltä. Komppanian herättyä, oli joukkueemme luokassa herännyt ihmetys, mihin mies oli saattanut joutua, kun vuodekin on poissa. Kun olin vastannut parvekkeelta ja tultuani sieltä koulun pihalle selitin ”ryhmyrille” syyn, miksi olin mennyt parvelle nukkumaan.

Aamupalan nautittua sain käskyn lähteä kaupungille jalkapartioon, mikä ei kuitenkaan ollut mikään rangaistus nukkumapaikan valinnasta. Partiosta palattuamme, huudeltiin koulun pihalla viittä vapaaehtoista I joukkueen miehistä. Muistamani mukaan ilmoittauduin ensimmäisenä. Kun riittävä määrä oli koossa, saimme määräyksen pukeutua työpukuun ja ilmoittautua keittiömestarille. Ilmoittauttuamme saimme kuulla tehtävän laadun. Meidän tehtävänäme oli valmistaa komppanian joulujuhlaan aito riisipuuro. Keittiömestari antoi neuvoja ja me toimimme

Unto Siili kanavapoliisin asussa Suezilla 1957.

niiden mukaisesti. Koulun pihalla oli useita priimuskeitimiä ja niissä kaikissa kymmenien litrojen kattilat, joissa puuro keitettiin. Olihan syöjiäkin yli 200 miestä.

Kun työ keittiöllä saatettiin loppuun, saimme luvan pukeutua kenttäpukuun ja valmistautua joulun viettoon. Siellä etelässä aurinko laskee nopeasti ja myös pimeys tulee nopeasti. Puuron valmistuminen oli lopuillaan, vain mausteet oli laittamatta joukkoon. Äkkiä alkoivat koulun piha-alueen itälaidassa olevan kreikkalaisen kirkon kellot soida. Ensimmäiset kolme keskisuuria kelloa, sitten yhtyi sointuun suuret kellot, joita oli ainakin kolme. Pienen tauon jälkeen alkoivat soida pienemmät kellot ja lopuksi yhtyivät soittoon kaikki suuremmatkin kellot. Kellojen soittoa kesti runsaat viisi minuuttia, jona aikana hälinä koulun pihalla hiljeni täysin. Minulle ortodoksina tuo tapahtuma toi mieleeni lapsuuden joulut ennen talvisotaa. Silloin kävimme kaikki, koko perhe Pitkärannan kreikkalaiskatolisessa kirkossa joulujumalanpalveluksessa. Ajatukseni kiirivät kauas Pohjolaan ja taisipa siinä tulla kyyneleltä kipuun myötä silmäkulmaan.

Joukko miehistöstämme oli laittanut koulun juhlasaliin joulukoristeita ja taisipa siellä olla jokin joulukuusta ku-

Tässä kuvassa näemme kaksi aitoa savolaista — kalakukon ja sotamies Unto Siilin, kotoisin Leppävirralta, sitä leikkaamassa.

Kuva julkaistu Savon Sanomissa, oikaisu juttu myöhemmin.

Suezin kalakukot

"Mahdollisesti kalakukko on savolainen mutta ei sotamies Unto Siili, joka on pesunkes-
tävä karjalainen ja kotoisin Impilahdelta", kirjoittaa eräs impilahtelaissyntyinen Savon Sanomien lukija Varkaudesta. Kirjoittajamme viittaa 4. 1. lehdessämme julkaistun uutiskuvan tekstiin, jossa sotamies Siilin kotipaikan — Leppävirran — mukaisesti mies oli mainittu savolaiseksi.

vaava puukin. Kun ryhdyttiin laittamaan pitkiin pöytiin jouluruokia, kuuluivat valikoimaan myös kuopiolaisen kalakukkoleipomom valmistamat ja silloisen Viikkolehden toimittamat kalakukot. Kukkoja oli kymmeniä. To-teamus herätti melkoisen yllätyksen ja kun lehden toimittaja oli kertonut, miten tarkkaan syyniin kukot olivat joutuneet. Tarkastus oli ollut Kairon lentoasemalla tiukka, kaikista kukoista löytyi "rokotusreikiä". Kukkojen sisältö oli tutkittu ns. pistokokein. Olipa muutama leikattu poikkikin.

Joulujuhlan vietto oli sotilaallinen. Aluksi laulettiin "Enkeli taivaan..." Joku miehistä luki jouluevankeliumin. Lukemisen aikana varmasti kaikkien mieleen tuli ajatus siitä miten lähellä olimmekaan ensimmäisen joulun tapahtumapaikkaa.

Juhlan vietto oli kestänyt parisen tuntia, jona aikana paikalla olleet suomalaisten lehtien toimittajat ottivat tilannekuvia, jollaisen kohteeksi itsekkin jouduin. Maalaisliittolaisten lehtien edustaja Esko Lumikero tiedusteli, oliko paikalla ehkä Savosta olevia ja koska olin lähinnä häntä osoitti vieressäni istuva minua Lumikerolle. Tässä on yksi ja osoitti minua. Niinpä tulin kuvatuksi leikkaamassa kalakukkoa. Kun sitten juttu ja kuvat julkaistiin Savon Sanomissa ja kuvan alla oli teksti "Kaksi aitoa savolaista, kalakukko ja sotamies Unto Siili Leppävirralta". Myöhemmin oli samassa lehdessä oikaisu ettei Siili ole aito savolainen vaan varmuudella aito karjalainen.

Joulujuhlan päätesanoiksi komppanian päällikkö toivotti meille kaikille rauhallista joulua. Hän lisäsi vielä että näissä oloissa se tuskin täysin onnistuu.

Poistuessamme vakain mieltein omiin majoitusluokkiimme, meille ilmoitettiin samalla että olimme edelleenkin täydessä hälytysvalmiudessa. Olimme tuskin ehtineet heittäytyä vuoteille kun päivystäjä ilmoitti "I joukkueen II ryhmä heti lähtövalmiiksi täydessä taisteluvarustuksessa".

Olimme hetkessä koulun pihalla, jossa jo komppanian varapäällikkö oli paikalla ja ilmoitti suomalaisten vartiopaikkaa kohden ammutun erään talon parvekkeelta. Onneksi ei vahinkoja syntynyt.

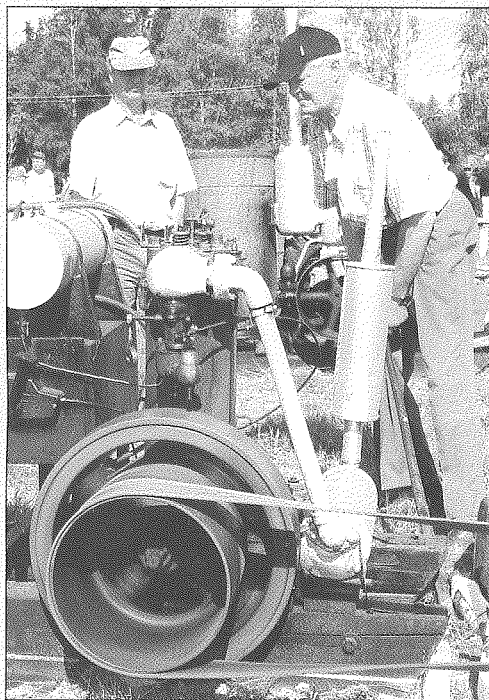
Lähdimme heti kohti kyseistä vartiopesäkettä, komppanian varapäällikkö komensi meitä kulkemaan seinänvierästä pitkin. Hän itse käveli keskellä katuja. Saavuttuamme kyseiseen vartiopesäkkeeseen ja hiekkasäkkien suojaan, saimme heti selonteon tapahtuneesta.

Myöhemmin kävi ilmi, että asianomainen ampuja ei ollut tiennyt pesäkkeen olevan YK:n miehittämä. Pesäke oli miehitetty juuri aattoiltana, illan pimetessä. Kun tilanne näytti rauhalliselta, jäimme me hälytysryhmä paikalle ja toiset läksivät nauttimaan ehkä jo hieman jäähtyneitä jouluherkkuja.

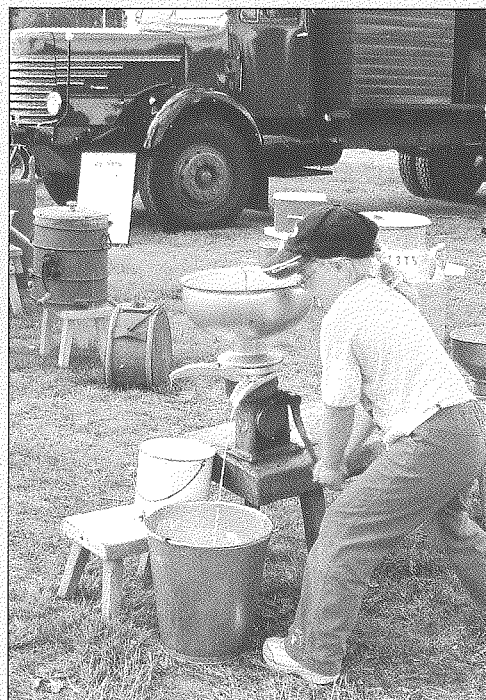
Unto Siili

Perinnemaatalousnäyttely AURA

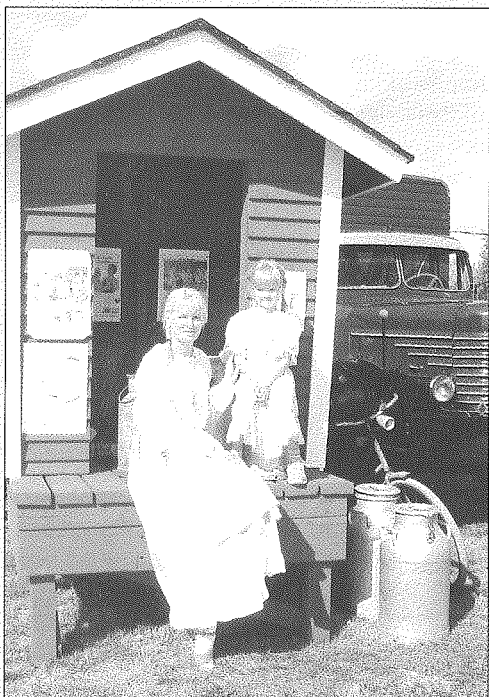
Tuusniemellä 22.-23.7.2006

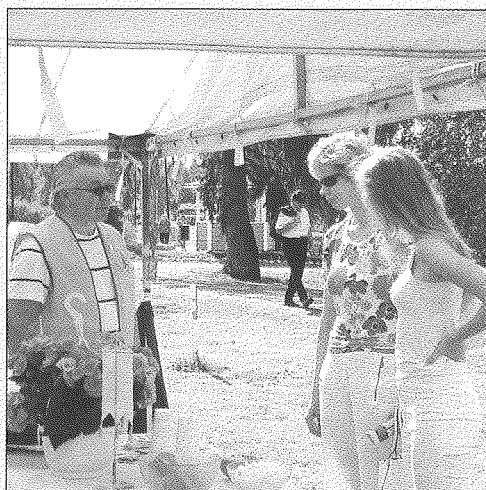
Vanhaa voimaa.

Maijon laskeminen on tärkeää.

Maitolaiturit maalaiskulttuuria.

LC-Tuusniemen "Punainen Sulka" -kampanja käynnistyi.

Kuvat: Hannu Holopainen

Poika

Poika viisivuotias orpo, isätön, on jo toisten nurkkia nähnyt. Tämä on jo viides koti, läpikäyty jo vuoden iässä. Mummi, pojalle läheinen, on hellan ääressä. Sieltä kuuluu hellan rinkiä kilahdeltua. Mummi laittaa ruokaa. On talvi ja sota-aika.

Poika ei tiennyt, oliko kirjettua tullut tiedoksi asti, mutta nyt on työnä katsoa tielle, näkykö ketään tulevaksi. Poika on polvillaan penkillä ja katsoo tuvan ikkunasta. Näkyvyyttä on kilometrin verran. "Joku tulee kaukaa Zittingin talon luota" poika sanoo. Hellan rinki kilahdtaa kovemmin, kuin säikähtäen. Poika katsoo, miettii, harmaat vaatteet. Sotamieskö? Tie kaartaa peltomaisemassa. Kun tulija on Zittingin tienhaarassa, poika varmistaa. "Sotamies."

Kiireiset askeleet ja mummikin katsoo ikkunasta. Voisiko se olla? Viljoko se on? Viljo se on. Äiti on tunnistanut poikansa ja virkkamatta mitään palaa hellan luokse. Kiitos isä taivaan, kun olet kuullut rukoukseni, risteilee, mummin, sotilaan äidin mielessä. Vilho, 1925-syntynyt, rukouksin muistettu, talon ainoa eloonjäänyt poika, on viimeistä väkeen kutsuttua ikäluokkaa.

On hartaan hiljaista. Poika seuraa tunnistamatta kuljijaa, joka menee metsikön taakse, Tulee hetkeksi esiin. Sitten sotamies painuu jokinotkelmaan. Nousee Mönkölän talon luo. "Nyt se kääntyy meille" poika kuuluttaa. Takaa, hellan luota, poika aistii liiallista hellanrinkiä ja kattiloiden kohentelua. Matkaa on vielä parisataa metriä. Manttelin helma hulmahtaa. Sotamiehen askel, epävarmaako? Malttamaton? Korjaavasta, oikealle aukeavasta askeleesta poika tunnistaa: "Viljo se on", poika sanoo.

Poika, katse naulittuna sotamieheen, Viljoon, vaistoaa, että jotain uutta, pojalle outoa tunnetta kehittyä tuvassa. Yhä enemmän on hermostunutta tekemistä hellan luona. Mitään ei puhuta. Taas kattila kalahtaa. Tultakin kohennetaan. Kilahduksia kuuluu, kun rinkejä nostetaan koukulla. Sotamies lähestyy. Poika varmistuu mielessään, Viljo se on. Poika vaihtaa pihanpuoleiseen ikkunaan. Penkillä polvillaan poika katsoo avoimesti sotamiehen tuloa vailla mitään tunteja, vain jonkinlaista ihmetystä aistien. Viljolla on sarkahousut, mantteli ja mustat saappaat. Hatusta ei jää muistikuvaa. Hiljaisuudesta kuuluu turhia liikkeitä ja rinkiä asettelua. Poika tuntee oudon mummin liikkeissä ymmärtämättä mitä se on.

Sotamies, Viljo on pihassa. Vielä kerran poika vaihtaa ikkunaa. Viljon tullessa rappusille poika kääntää päätään vasemmalle. Näkee, kun Viljo astuu porstuaan. Yhtäkkiä pojan takaa kuuluvat hiljaiset, kiiruhtavat askeleet. Tuvan ovi käy ja sulkeutuu nopeasti. Kun poika kääntää päätään

Viestimiesten tehtävä on pitää linjat kunnossa. Vikapartioitehtävässä Toivo Pelkonen ja Viljo Räsänen.

tupaan päin, vain oven säppi heiluu hiljalleen. Poika tajuaa mummin poistuneen. Mummi, äiti tunnot vielä sisällään, on mennyt poikaansa vastaan. Eteisestä kuuluu vaimeaa liikettä, nyyhkäisy, tukahtunutta ääntä. Sitten on hiljaisinta. Kammariinko menivät?

Poika kääntyy polviltaan tuvan penkille kädet suorina, kämmenet painettuina penkkiin, jalat kiikkuen. Ne eivät yllä lattiaan. Poika katselee hellaan päin.

Koko talo on hiljainen, tupa tyhjä, hämäämpikin kuin äsken. Kuluu seinäkellon tikutus. Poika vaistoaa jotain erikoisen voimakasta, ei häntä koskevaa. Vähitellen sotamiehen kuva haalenee. Vain mummin, tuon turvallisen, poissaolo on läsnä.

Jaakko Seesranta

Muisteliija on Hoikan Viljo Räsänen siskon poika.

Mummoni Helena Kustaava

Harmaa jyrkevä kallio seiso i yhtä tanakkana vastapäisen saaren rannalla kuin mitä se oli seissyt varmaan vuosisatoja, ehkäpä tuhansia. Olin nähnyt sen viime vuosien aikana jokaisena kesäpäivänä, mutta tänään se näytti jotenkin erilaiselta, aivan kuin surevalta. Järvi meidän lahdellamme oli melkein tyyni. Ilmassa oli jo syksyn kuulakkaat värit ja syksyn tuoksu. Oli elokuun loppu 1947.

Pieni mummoni, vanha ja ryppyinen, musta huivi päässä, istui veneessä ja katseli meitä, jotka seisoi rannalla isä, äiti, veljeni, sisarenpoikani ja minä, silloin yhdeksänvuotias tyttö. Huomasin miten isäni silmissä näkyi kyyneleitä. Se ei ollut tavallista. Isä ei itkenyt usein. Hän oli äitinsä ainokainen. Pari muuta lasta oli kuollut aivan pieninä ja isänsä jo ennen isän syntymää. Mummo oli asunut vuosikymmeniä Koivuranta-nimisessä mökissä, joka sijaitsi aivan Juojärven rannalla, maantien ja järven välissä. Siellä hän oli asunut ensin äitinsä kanssa ja myöhemmin, äidin kuoltua, yksin. Oli ikävä jättää mökkiä, omaa kotia ja naapureita.

Nyt mummo vietäisiin Pahkasaloon, kunnalliskotiin. Pahkasaloon oli pitkä venematka mökiltämme, useita kilometrejä. Ehkä matkakin jännitti mummoa. Mummonkin silmissä oli kyyneleitä, eivätkä ne olleet kaukana minunkaan silmistäni. Äitikin taisi itkeä.

Hetki oli haikea.

Irene Cajander ja Charlotta Ehnberg.

Vanha mökki ja uuden alku. Aarne Routaheimo, Esko Aaltio ja Anni Rothberg.

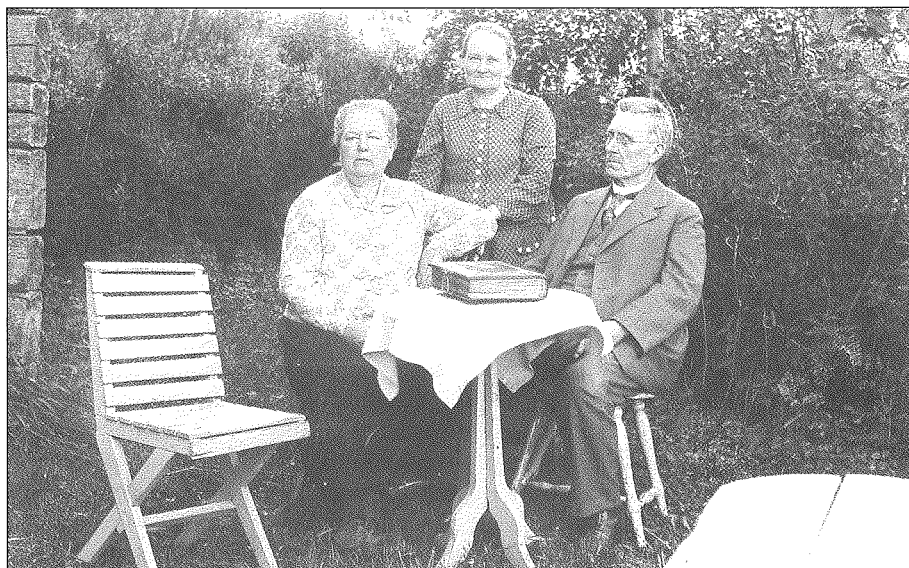
Mummo oli viettänyt melkein koko elämänsä rannan lähellä olevassa mökissä, joka nyt oli harmaa ja jo hiukan kallellaan. Siinä oli joskus ollut heinäkatto. Sen muistin vanhoista valokuvista. Nyt katto oli pärettä, paikkapainoin sammaloitunutta. Viime vuosien talvet mummo oli ollut kanssamme Helsingissä. Minulla ei ollut kovin paljoja muistoja mummosta, mutta juuri Helsingin kodista oli joitakin.

Mutta nyt mummo oli tuossa veneessä ja meillä oli ikävä. Hän vilkutti meille jäähyväisiksi. Hän ei koskaan enää tulisi luoksemme Helsinkiin eikä tuskin koskaan enää jaksaisi tulla Koivurantaankaan, omalle mökillensä. Vene lipui hiljaa pois ja me katselimme kuinka se kutistui pieneksi pisteeksi ja häipyi lopulta kokonaan näkyvistämme. Silloin mummonkin katosi minun elämästäni.

Miten ikävä mummolle lienee ollutkaan siellä saarella. Hän oli jo 87-vuotias ja hänen oli lähdettävä täysin vieraiisiin oloihin. Hän eli siellä vain muutaman kuukauden ja sitten hänet kätettiin Tuusniemen kirkkomaan multa. Oli syksy ja pimeää. Muut olivat hautajaisissa, mutta minulla on sellainen muistikuva, että olisin jäänyt yksin Koivurantaan ja sitten kävellyt muuta väkeä vastaan, kun he saapuivat. En tiedä voiko se pitää paikkaansa.

Olen vasta nyt aikuisena tajunnut millaisissa tunteissa mummo varmaankin silloin oli, kun hänet vietiin Pahkasalon vanhainkotiin. Miten hyljätynä hän lieneekään itsensä kokenut. Olen nyt nähnyt tuon silloin niin yksinäisen saaren, jonne ei ollut tietä, vaan jonne matka oli aina kuljettava veneellä. Siellä entinen kunnalliskoti, johon mummoni silloin vietiin, seisoo hyljätynä. Siinä rakennuksessa ei ole mitään toimintaa. Se on aika suuri, valkoinen rakennus peltojen ja pihamaan ympäröimänä. Tuntuu

Irene Cajander, Helena Rothberg, Bruno Cajander.

haikealta katsella sitä ja ajatella mummon tuntemuksia ja kuinka yksinäisenä hän mahtoikaan viettää siellä viimeiset elinpäivänsä. Kukaan meistä ei koko sen parin kuukauden aikana, jonka hän siellä eli, käynyt häntä katsomassa, ei edes isä, hänen ainoa poikansa, sillä me olimme Helsingissä. Minkälainen lienee ollut hänen viimeinen hetkensä. Kyyneleet tahtovat kohota silmiini ja rinnassa tuntuu kummalliselta tuota rakennusta katsellessani.

Siihen aikaan, kun mummo oli Pakkasaassa siellä oli tosin paljon enemmän väkeä kuin nyt. Siellä oli verraten paljon henkilökuntaa, oli iso navetta ja karjaa. Koska tietä ei ollut, oli taloudenpito sangen omavaraista. Ne hoidokit, jotka jaksoivat, osallistuivat maanviljelys- ja karjanhoitotöihin ja puutarhanhoitoon. Niiden hoito, jotka eivät jaksaneet tehdä töitä, oli vähän sitä ja tätä. Ei sitä voi verrata nykyisten Vanhainkotien ja Palvelutalojen oloihin.

Kerrotaan Pakkasalossa olleen kerran erään hiukan yksinkertaisen miehen, joka oli ostanut valmiiksi hyvin suu-

rikokoiset kihlasormukset siltä varalta, että sattuisi joskus löytämään morsiamen. Sellaista ei kuitenkaan koskaan ilmaantunut hänen elämäänsä ja niin hän oli lahjoittanut sormukset sukulaisilleen.

Saaren rakennukset eivät enää ole Vanhainkotina, vaan KAN kotina, jossa alkoholistit, jotka haluavat päästä aineista irti, voivat aloittaa uuden elämän. Näin on vuonna 2004, jolloin elämäni ensimmäisen kerran olen käynyt siinä saassa, mutta näin ei ollut vuonna 1947, jolloin mummoni lähti siitä rannastamme kilometrien pituiselle venematkalle ja muutaman kuukauden kuluttua lopulisten vesien yli pois tästä maailmanajasta, toivottavasti Taivaan kotiin.

Katsellessani nyt vuonna 2004 noita paikkoja ja rakennuksia halusin siirtyä ajatuksin mummon ja hänen äitinsä ja omiakin elämänvaiheitani muistelemaan.

Tuulikki Metsola

Isä Aarne Rothberg.

Lauri Heiskasen muistelmia vuoden 1939 syksystä

"Elettiin vuotta 1939 kun saimme hienovaraisen määräyksen saapua Kuopion ylimääräisiin kertausharjoituksiin. Täällä koetettiin saada aika jollain tavalla menemään, vaikka vaikeaa se olikin. Seurattiin aina radiosta neuvottelun käyntiä päättäjien taholla, milloin pääsisimme kotiin rakkaittemme luo, mutta tämä toive kävi turhaksi. Marras- ja joulukuun vaiheessa menivät asiat siihen malliin, että naapuri laittoi ruletin pyörimään. Joulukuun alkupäivinä, eräänä iltana lastauduimme junaan ja matkamme alkoi kohti tuntemattomia kohtaloita. Suuntana oli alkuun Kontiomäen osasto, johon kuuluin.

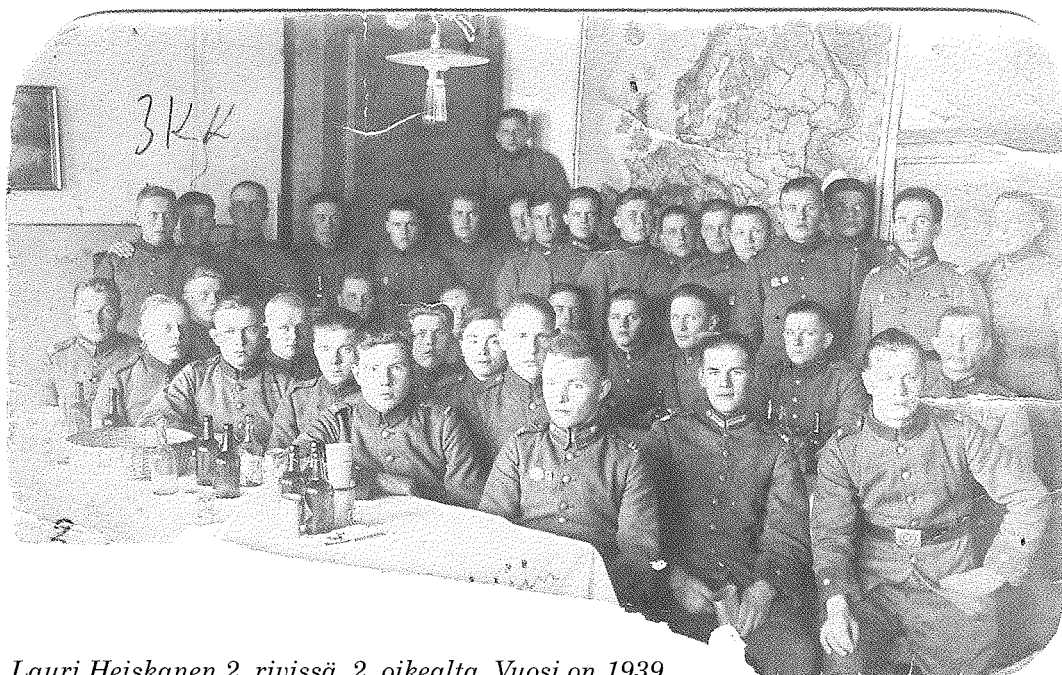
Oli konekiväärikomppania, joten saimme heti Kuopista lähdettyämme kokea sen, mitä sota tuo tullessaan. Olimme avovaunussa konekivääreiden kanssa. Ilmatorjunnassa oli tunnelma sitä mitä se oli. 15–20 astetta pakkasta, seisoskella avovaunun lavalla. Kontiomäen asemalla, vaunuissa saimme nähdä ensimmäiset venäläiset vangit. Kontiomäestä läksimme Joensuuhun päin. Meidän piti välillä purkautua junasta pois. Paikkaa ei meille ollut paremmin ilmoitettu, mutta jossain siellä oli kova painostus, jonne olimme matkalla. Mutta purkaus tapahtui vasta Joensuussa. Ilmoitettiin, että siellä välillä oli tilanne rauhoittumassa.

Joensuusta läksimme jatkamaan matkaa Ilomantsiin linja-autoilla hevoset ja muut kalustot. Saavuimme Ilomantsiin Oinassalmelle. Asetuimme asemiin rannalle,

Tämä oli luullakseni vain harjoitustarkoituksessa. Seuraavana aamuna 2.12. konekivääristä se joukkue, jossa olin, Möhköjoelle. Täällä oli hyvin vaatimattomat varusteet. Pieniä maahan kaivettuja monttuja vain. Asetuimme asumaan joen rantaan. Saimme heti illan hämärtyessä tulikasteen. Vastasimme samalla tavalla. Venäläinen yritti todenteolla eteenpäin. Tähän saakka oli heikko vastustus; yksi komppania rajavartiomiehiä.

Kello alkoi saapua illalla 18.00 kun hyökkäsi joen sillalla kaksi hyökkäysvaunua. Pioneerit olivat miinoittaneet sillat kaiken pahan varalta ja räjäyttivät sillan. Näin jäätyn ensimmäisten teräshirmujen tulo tällä suunnalla. Tässä saimme tuntea avuttomuutemme kun vihollinen painoi päälle kuin yleinen syyttäjä. Eikä meillä ollut konekivääriryhmässä kuin kk:t, joten jos olisi tullut joku naapurin mies takaapäin kivääri kainalossa, olisipa pitänyt meidän ajatella, mistä nyt tuli apua. Näin tässä pientä vikaa.

4.12. iltana sai ajatella, että mitähän on tekeillä, kun naapuri joen toisella puolella kävi kovin hiljaiseksi. Häirintätulta saimme illalla. Kello 16.00–17.00 välillä saimme tiedon, että olemme motissa. Naapurit olivat jättäneet meidät joen rannassa rauhaan ja kulkeneet toista tietä selustaamme. Heillä oli johtajanaan Ilomantsin kirkonkylältä, neuvoston aikana ylikararina Vehnäjän puolel le mennyt autoilija Karvinen, joka osasi hyvin johdattaa uusia tulokaita vaikeakulkuisessa maastossa. Niin kuin

Lauri Heiskanen 2. rivissä, 2. oikealta. Vuosi on 1939.

tulijat itse sanoivatkin, kun saimme Karvisen vangiksi Moukanniemen luona: "Että sitten veitte meiltä hyvän kartan". Niin saimme sitten määräyksen lähteä pyrki-
mään Oinassalmelle. Tuntui sekin turvattomalta lähteä
yön pimeydessä samoilemaan metsään tyhjin nyrkein.
Niin kuin tuli jo edellä mainituksi, että meillähän ei ol-
lut mitään kättä pitempää asetta, ainoastaan konekivää-
rit. Kuljettuamme noin 1,5 kilometriä, alkoi edestäpäin
kuulua kiivasta ammusta.

Oinassalmelle oli saapumassa lisää apuvoimia. Ilma-
joen pataljoona oli ollut purkautumassa pois kuljetusau-
toista. Selustassamme olleet venäläiset olivat avanneet
tulen meihin. Ilmajoen pojat läksivät tulemaan meitä vas-
taan. Näin juutuivat venäläiset sähinäämme. Tässä oli
heidän tulo silloin. Saimme täydennystä puuttuvaan tais-
telukalustoomme. Kehotin poikia, että nyt otetaan kun on
mahdollisuus saada.

Muistan hyvin kuinka venäläinen mies makasi maassa
pienen kuusen juurella. Otin hänen kainalostaan itselleni
kiväärin. Miehen käsi nousi hyvin vaistomaisesti ja sa-
moin putosi alas. Menin tielle, tapasin siellä alikersantti
Antti Koistisen, joka oli silloin puolijoukkueen johtaja.
Sanoin hänelle, että se mies, miltä minä otin kiväärin ei
varmastikaan ollut kuollut. Menimme pä katsomaan eikä
näkynyt kuin miehen sija lumessa. Poistuimme äkkiä tiel-
le, ties kuinka paljon siellä on tällaisia "kuolleita". Tilan-
ne rauhoittui ja siirryimme yli Oinassalmen ja astelimme
majoituksen telttoihin Oinassalmen kankaalle.

5.12. saimme aamulla määräyksen lähteä tunnuste-
lemaan, että mitä on Möhköllä. Matkamme kulki Peti-
niemen kautta, nykyisin luonnonpuisto ja matkailualue.
Tästä ylitimme vesistön, jonka takana alkoi vaikeakul-
kuinen maasto. Korpea ja paljon kaatuneita puita, jossa
oli vaikea lähteä taivaltamaan; kk ahkiassa sekä tämän
lisäksi siihen kuluvat ammuslaatikot, näitä vetäen mat-
kassa Möhköä kohti.

Mainitsen vielä, että alikersantti Koistisessa oli kova
kuume. Aamulla kun lähdimme liikkeelle, kehotin häntä
jäämään pois, mutta hän sanoi, että en sakista luovu. Kun
tulimme Möhkölle, tiedustelupartio kävi ottamassa selvää
vihollisesta. Ne toivat viestin, että siellä on pellot ja tiet

*Korsussa vuonna 1942. Lauri Heiskanen takari-
vissä oikealla.*

aivan täynnä vihollisia. Meitä käskettiin olla hiljaa, ettei
ilmaista itseämme. Meitähän ei ollut kuin yksi jalkavä-
en komppania ja joukko konekiväärikomppaniasta. Niin
läksimme samoja polkujamme, jääden varmistuspartion
selustaamme.

Ilta oli jo ehtinyt pitkälle kun saavuimme Tetriniemeen.
Tähän luvattiin meidän majoittua. Saimme teltat valmiik-
si ja sisälle lämmön päälle. Varmistuspartion saavuttua,
ilmoittivat, että meitä ajetaan takaa suurella ylivoimalla.
Käsky, että teltat puretaan ja matka jatkuu. Pojat olivat
kiukkuisia kun saimme majat kuntoon, lämmön päälle,
ynnä muun puolesta.

Ne oli harjoitusta kuin paimenten maja. Olimmehan
tavallaan kansamme ja isänmaamme paimenia. Nyt siir-
ryimme Moukanniemen kankaalle, johon teimme taas
teltat. Tässä vietimme loppuyön. Ja niin aamulla sitten
päivän seljetessä aloimme puuhata kahvinkeittoa. oli lam-
pi majoituspaikan luona, tie toisella puolella. Kivääri-
miehistä Juhon Koistinen meni noutamaan lammesta kah-
vivettä. Täällä nähtiin miehiä liikuskelemassa lammien
toisella rannalla."

Marjatta Holopainen

Ajan ratas

*Ajan ratas pyöriä raksuttaa,
päivät hiljaa mataa.
Tuuli syksyllä puista lehdet riipii,
illan hämäräys maille hiipii.
Kuun sirppi vain valoa taivaalle luo,
kirkkaana tähtiin tuiketta tuo.
Pakkanen paukkuu, pian sataa lunta,
mennyt kesä on vain kaunistu unta.*

LR

Lotta Svärd Liukonpellon kyläosaston historiaa

Suojeluskuntien yhteyteen alettiin perustaa vuodesta 1918 lähtien naisosastoja. Toiminnan laajentuessa sai alkunsa 1920 Helsingissä perustettu Lotta Svärd -yhdistys. Tuusniemellä suojeluskunnan yhteyteen perustettiin naisosasto 1919 ja Lotta Svärd -paikallisosasto 1925.

Kyläosastoja alettiin täällä perustaa vuodesta 1935 lähtien, jolloin myös pidettiin Paakkilan kyläosaston perustava kokous. Osaston puheenjohtajaksi valittiin opettaja Elli Kantola, varapuheenjohtajaksi Emäntä Aino Palomäki, sihteeriksi emäntä Inka Mustonen ja rahastonhoitajaksi rouva Maiju Hyvärinen. Jo samana vuonna osaston nimi muutettiin Liukonpellon kyläosastoksi.

Säännöt:

Säännöissä määrättiin osaston tehtäväksi avustaa, kehittää ja lujittaa suojeluskunta-aatetta, joka puolestaan suojaa uskontoa, kotia ja isänmaata. Toiminnan tuli olla aseetonta ja se jakaantui lääkintä-, muonitus-, varus-, toimisto-, viesti-, keräys- ja huoltojaostoihin. Tuusniemen paikallisosaston alaisuudessa toimi seitsemän kyläosastoa. Juurikkamäen, Kosulan, Konttimäen, Laukanjoen, Tuusjärven, Liukonpellon ja kirkonkylän osastot. Viimeksi mainittu perustettiin vasta 30.1. 1944. Jäseneksi pääsi käytyään koelotta kurssin, jonka jälkeen lottalupaus annettiin juhlallisesti kirkossa. Lotilla oli myös tiukat käyttäytymissäännöt ja

heidän uskollisuuteensa täytyi voida luottaa. Lotta voitiin myös erottaa, mikäli hän ei noudattanut sääntöjä tai tehnyt tehtäviään.

Edestä oikeuden ja uskon.

Sotaa edeltävänä aikana aatteellisen työn ja koulutuksen ohella, eniten aikaa kylän lotilta veivät ompeluseurat koontuivat talviaikaan kahden viikon välein. Osallistujia oli 10–20 hengen välillä. Valonlähteenä olivat öljylamput ja kynttilät.

Vuosikertomuksesta vuodelta 1939

”Joka viikko kokoontuivat lotat ja kylän naiset yhteiseen ompeluiltaan kutoakseen ja ommellakseen lämmintä raimamme vartijoille. Jokaisen kädet tekivät työtä sukkelaamisen ja jokaisella oli suuri innostus saada valmiiksi, niin pian kuin suinkin, tekemänsä työ. Keräsimme taloista villoja ja kehruutimme ne, joista saimme siten kutoa sukkia ja käsineitä. Joululahjapaketteja lähetimme 44:lle Liukonpellon piiriin kuuluvalla sotilaille. Raskasta on ollut tämä loppupuoli vuodesta. Jokaisen lotan ajatukset ovat aina ”siellä jossain”, jossa miehemme, poikamme, veljemme ja tuttavamme ovat meitä, kotejamme ja omaisuuttamme henkeen ja vereen asti puolustamassa, jotta meillä täällä rintaman takana olisi hyvä olla. Luoja taivaan ja maan meille voiton tuo, kun taistelemme eestä oikeuden ja uskon. Ja kansallemme ikionnen hän suo, pian näemme me aamuruskon.”

Lottien työtehtäviä.

Kirkonkylän koululla ja Suojaharjulla suoritettu sotilaiden muonitus ja huolto työllistivät vuorollaan jokaisen kyläosaston lottia. Suurin osaston Liukonpellon lotista koulutettiin muonituslotiksi, muutama myös il-mavalvontaan, lääkintään ja toimistotöihin. Kaksi lottaa oli komenettuna useita vuosia sotatoimialueelle ja yksi armeijan varikolle lumipukuja tekemään. Paakkilan tehtaalla työskenteli sota-aikana 60 sotavankia. Vankien muonitus oli määrätty Liukonpellon osaston tehtäväksi. Vas-tuolottana toimi Helmi Miettinen os. Tiilikainen. Lottien piti hankkia ja

Kuvassa toinen vasemmalta Liisa Nissinen, Helli Nissinen ja takana vasemmalla Annikki Riekkinen ja Maija (o.s. Helminen) Rissanen. Eturivin ensimmäinen vasemmalta on jäänyt tunnistamatta.

*Vasemmalla:
Emäntä Aino Palomäki
(o.s. Smolander).*

*Oikealla:
Kuvassa Kiukooniemen emäntä Inka
Mustonen, Liukonpellon osaston sihteeri
1935–1942 ja puheenjohtaja 1942 osaston
lakkauttamiseen 1944.*

mitata vankien annokset ohjeiden mukaisesti. Annetuista tarvikkeista vangit itse valmistivat ruuan.

Velvollisuuksia.

Jokaisen lotan velvollisuus oli kasvattaa sankarihaudoille yksi kukka ja lähettää joulupaketti tuntemattomalle sotilaalle. Paketteja lähetettiin osaston nimissä myös omien kylien rintamamiehille. Lähetetyistä paketeista osasto sai lukuisia kiitoskirjeitä.

Hyvät lotat ja kotiseutulaiset.

Vapauden ja kodin onnen vartijain tervehdys täältä vartiopaikalta Teille hyvät kotiseutulaiset. On sanomattoman hyvän olon tunne, kun minutkin on uskottu tähän suuriarvoiseen tehtävään. Jossa on kyseessä rakkaan synnyinmaan kohtalo. Tuon julki vilpittömän kiitokseni lähettämästäni paketista, joka oli tervetullut tänne jonnekin. On hauska todeta kuinka Te siellä kotiseudulla uurastatte meidän täällä olevien hyväksi lähettäen silloin tällöin tuulahduksen kotiseudulta, jonka puolesta olemme valmiit uhraamaan kaikkemme, henkemmekin jos niin vaaditaan. En osaa tässä paljon, vaikka sanottavaa olisi kuinka runsaasti, mutta ulosanti on huono. Teille kiittäen! res.alik. Janne Tiilikainen Esik.k/j P 3 K.P.K.

Talous.

Osaston toiminta rahoitettiin pitämällä arpajaisia, myyjäisiä ja iltamia, kannatusjäsenmaksuilla sekä myymällä järjestön lehtiä ja merkkejä. Osastolla oli myös oma kummilapsi ja vuosittain ja vuosittain avustettiin kylän pahiten puutteessa olevia perheitä.

Valistus.

Valistustoimintaa pidettiin ainakin sodan aikana tärkeänä henkisen kestävyuden varmistamiseksi. Isänmaallisia arvoja pidettiin yllä kokouksissa, kursseilla, illanvietoissa, juhlissa, järjestön lehtien välityksellä sekä kirjeopiskelun avulla. juhlisiin ja illanviettoihin harjoitellut näytelmät ja

ohjelmat toivat vaihtelua raskaaseen arkipäivään. Arkistoissa onkin lukuisia näytelmäkirjoja tallella.

Pikkulotat.

Lotta-Svärd-järjestön jatkuvuuden turvaamiseksi oli aktiivista pikkulotta toimintaa. Kyläosaston tyttötyön johtajina toimivat opettajat Aune Martiala ja Helvi Sonninen. He vetivät myös kirkonkylän osastoa, jossa pidettiin usein eri kyläosastojen yhteisiä harjoituksia. Toiminta oli kevyempää, kuten leireilyä, leikkejä, voimistelua ja kilpailuja, mutta myös isänmaallisuuteen kasvattavaa.

Järjestön pakkolakkauttaminen.

Syyskuussa 1944 entisten vihollisten välille solmittiin välirauha, jonka ehdoissa määrättiin myös Lotta Svärd -järjestö lakkautettavaksi. Tuusniemen paikallisosaston johtokunnasta tuli ohjeet kyläosastojen lopettamisesta. Jäljelle jääneet varat sai lahjoittaa yleishyödyllisille järjestöille. Lahjoituksista tuli jäädä pätevät kuitit. Viimeinen kirjanpito tuli lähettää Helsingin poliisilaitokselle. Liukonpellon lottien viimeisenä toimenpiteenä tallennettiin kummilapsen pankkitilille 2000 markkaa ja myytiin kalusto opettaja Edla Smolanderille 500 markan hinnasta. Henkilökohtaisen lottaomaisuuden, kuten vaatteet, kukin sai pitää itse. Kun tulevaisuuden näkymät olivat silloin epävarmoja, kehoitettiin silloin osastoa mahdollisten hankaluuksien välttämiseksi hävittämään kertynyt arkistomateriaali. Liukonpellon lotat eivät kuitenkaan hävittäneet arkistoaan, niin kuin ei noudatettu tarkkaa omaisuuden hävittämistään, sillä he uskoivat tehneensä isänmaalle hyvän palveluksen toimiessaan Lotta-Svärd -järjestön pienenä osana ja toisaalta myös uskoivat entisen vihollisen asenteiden muuttuvan ja kielteisesti lotta toimintaan suhtautuvien ajatusten muuttumiseen.

Juhani Mustonen

PS. Löytyisikö mistään henkilöä/järjestöä, joka rupeaisi koostamaan kirjaksi Tuusniemen Suojeluskunnan ja Lotta Svärd -järjestön historiaa. Asialla on viimeiset hetket käsillä.

Kaupungin joulunseutua

Kävelin Tampereen Tammelan puistokatua yliopiston suuntaan. Tammelan torilla myyjillä oli hansikkaat sormissaan ja he värisivät kylmästä. Oli satanut hieman lunta. Torin reunalla oli niin korkeita taloja etten ollut ennen nähnytkaan. Ylitin leveän Kalevantien. Siinä se oli iso valkoinen laitos, mikä pian nielaisi minut kitusiinsa. Sisällä oli valoja, mutta tyydyin vain seisomaan hetken pihalla. Kävelin saman puistotien takaisin harjoittelupaikkaani vanhainkodille, yksiossää odotti tuttu pieni televisio, jotain tuttua täällä kaukana, ostettu kotiseudulla ennen tänne tuloa.

Sunnuntaiaamuna oveen kolkutettiin. – Joko se herranitu on heränä, kyse li siskon mies. – Itu olen tosiaan, mutta tulkaa nyt sisälle. Sisään tulvahti raikasta ilmaa, sisaren, hänen miehensä ja lasten mukana. – Minulla sitä ei ole kahvipannua nytään, sanoin, kahvit juon tuolla osastolla ja sitten joskus käyn kuppiloissa. Meillä kun tässä asuntolassa on monen kanssa yhteinen tuo keittiökin, sanoin. – Eipä väliä, sisko sanoi, juotiin tullessa linja-autoasemalla.

Lapset katselivat uteliaina, vaikka olivat ennenkin käyneet. Muutettuani tänne marraskuun alussa oli tavattu useita kertoja. Sisaren mies oli ensimmäisen kerran tullut vastaan, oli ajettu pitkästi Oriveden suuntaan, siitä kävelty sivutietä vanhalle koululle missä he asuivat. Sitten olin kulkenut jo omin päin.

– Niin tämän kuun loppuun astiko se sinun harjoittelu on? Sisko kysyi. Niin on, sitten tuonne isoon taloon viisastumaan, sanoin. – Hupasinta oli kun alussa jouvuin mummoja pesemään, jatkoin, tai oikeastaan ei pesemään vaan käskettiin mummot punnita istumavaakalla. Minä menin sinne niin mummot huutamaan että mies pois. Sanoin etten mene minnekään, vaan punnita pitää. Sitten ne mummot itseään peitellen istuivat vaakaan ja minä kirjasin painot vihkoon. – On siinä sulla ollut homma, sisko sanoi. – Ja semmonen sosionomiko se pitäs tulla, kysyi siskon mies. – Semmonen. – Et kai sinä sitten loppuikäks jouvu mummoja pesemään, sisko nauroi. – No en, toimistopuolelle, sosiaalisiteeriksi tai vastaavaksi sanoin, tämä harjoittelu laitospuolella on vaan pakollinen.

– Sitähän myö oikeestaan, jatkoi siskon mies, että olitko sinä meinanna jouluks männä kotipuoleen? – Sitähän minä tässä ajattelin mutta taitaa olla aika lyhyt aika olla siellä. – No tule sitten meille jouluksi. – Voinhan minä tulla, sanoin, mitäs min tuon? – Mitä sinä toisit, min laitan ruokoo, eikö se riitä? – No jos joulupukki muistais lapsille jottain, siskon mies virnuili.

Jouluaattona iltapäivä jo hämärsi kun erosin linja-autosta ja aloin kävellä Keson metsätietä. Aluksi oli aivan asunnoton metsätaival. Tuli aivan kotiseutu mieleen, sitten tuli aukio, muutamia taloja ja sitten metsän reunassa siskon perheen asunto, vanha koulu.

Pienessä kahden huoneen asunnossa oli kuusi laitettu ja sisko hyöri ruokiensa kanssa. Sisaren 7- ja 12-vuotiaat pojat könyisivät lasten leikkejä, niin että isän piti huomauttaa. – Tontut kuuntelee, hän sanoi. – Tullee se pukki sitten varmasti, pojat kinusivat. – Teistähän se riippuu,

isä sanoi. – No tullee se?

Nuorempi väänsi jo itkua.

– No minäpä mänen tuonne rapulle kahtomaan, jos se on eksynä, isä sanoi. – Oli se käynnä, mutta heittännä vuan rapulle säkin, isä sanoi tultuaan.

Illalla nuorempi poika ajeli jalkani päälle autolla tahallaan. Mieleen tuli että mitenkähän ne äiti ja sisareni kahden siellä toisessa korvessa. Ehkä oli laitettu ruokia, kuusi oli kuten ennenkin, ehkä äiti makaili lampaantaljallaan lämpimässä paikassa hellan vierellä.

Poika vaan oli nyt maailmalla. Taikka oli aika jo ollakin.

Aikaa viettäessä sisaren mies vei minut katsomaan työmaataan. Siinä oli iso saha. – Siinä sitä on suoli pitkällä kun tuohon tukkia nostaa, mies sanoi, ja poltti taas tupakan. – Kun sinä saisit helepomman leivän, mies sanoi. – Olenhan minä pienen ikäni maatöitä tehnyt, sanoin, mutten tukkitöitä, en ole ropsiakaan tehnyt, risusavottaa vaan, uunipuuta ja hellapuuta. Kerran kyllä kuorin ropsia sanoin. – Niin kun kävit sitä oppikoulua, mies sanoi.

Uudenvuoden aatoksi sattui vanhainkodin kioskin inventaario. Sosiaalihoitaja antoi sen työn minulle. Kioskin myyjä, talon asukas, mutta muistihirmu, muisti jokaisen tavaran hinnan ulkoa. Minä vaan laitoin asiat listalle. Siinä laskettiin Pax-askit, limsat, karkit ja tupakat. Valmiit listat vein talon toimistoon. Avaimia en luovuttanut kun saisin jäädä asuntolaan asumaan myös opiskeluaikaksi. Harmitti jonkun verran kun tuollaiseenkin hommaan laitettiin. Mutta sitten jo huvitti että herran itu täällä oli nähnyt monenlaista, mummon pesusta karkin laskentaan. Illalla oli toiveita pienestä uudenvuoden juhlasta. Koulukaverini kotipuolesta oli tullut tänne ja aloittaisi myös opiskelun yliopistolla. Hän oli puhelimessa sanonut että mentäisiin kahtelemaan Tampereen yöelämään. Mitähän ihmeitä herran itu jatkossa tulisi näkemään?

Tapio Räsänen

Saunareissu sota-ajalta vuodelta 1943

Sotavuosilta, myös kirjoittajan mieleen on jäänyt joitakin erikoisempia tapahtumia vaikka ikää ei vielä kovin paljon ollutkaan. Olinhan syntynyt vuonna 1938. Minulla oli kaksi vanhempaa veljeä. Erkki syntynyt vuonna 1922 ja Lauri syntynyt vuonna 1923. Molemmat he olivat sotarintamilla. Nyt jo molemmat majan majoille menneitä.

Monesti tulee mieleen eräs Erkki-veljen lomareissu vuodelta 1943. Syksytalvesta lunta oli jo maassa jonkun verran. Olin saanut veljeltäni kirjeen rintamalta että hän tulee piakkoin lomille. Niin hän tulikin ja pian pantiin savusauna lämpiämään. Sauna oli siinä järven rantatörmässä. Vaatimaton ulkonäöltään, mutta mahtava löylyiltään.

Parasta tietenkin oli rintamasotilaille päästä kylpemään kaikessa rauhassa kotisaunassa. Niin rupesimme veljeni kanssa kahdestaan kylpemään. Tietenkin kirjoittajakin kylpi voimiensa ylärajoilla. Sitten maailma mustuikin ja jalat pettivät alta. Silloin Erkki veli oli kaapan-

nut pojan kainaloonsa ja lähtenyt juoksuttamaan sisälle. Tajuttomuus ei kuitenkaan kestänyt kauan, sillä jo siinä tuvalle noustessa alkoi taju palata. Vanhanajan lääke kanfferitippa palautti taas maanpinnalle.

Monia saunareissuja on sen jälkeenkin tullut tehtyä mutta aina on selvitty omilla jaloilla. Vuosien haave omalla kohdalla on tullut todeksi ja on rakennettu muistikuviiin perustuen. Savusauna Yläjärven rannalla haapahirsistä, eikä voi olla ihmettelemättä kuinka suuri ero voi olla eri tavoilla lämmitettyjen kylpypaikkojen löylyillä.

Taas menneen kesän aikana monet ystävät ovat saaneet nauttia siitä ihanuudesta. Kaiken huipuksi; olisiko syntistä todeta "jos taivas toteutuisi maan päällä se toteutuisi savusaunassa".

Leppeitä löylyjä!

Reino Kurki
Ohtaanniemi

Reino Kurki Mikkolan savusaunaa lämmittämässä syyskuussa 2006.

Juhani ja Tuula Korhosen savusauna Kojanlahdessa Välikumpu-tilalla on rakennettu vuonna 1996.

Riitta ja Leo Juvosen savusauna Kojanlahden Vuorenkulmassa on rakennettu vuonna 1947.

Liisa Pelkosen omistama savusauna Soitun Koirajärvellä on rakennettu vuonna 1951.

Tuusniemeläiä

Kuvat: Valto Holopainen, Piirros: ...

Aaro Pääkkösen savusauna Pajumäessä Nurkkalan tilalla on rakennettu vuonna 1991.

Antero Keinäsen neljäkymmenluvulla rakennettu savusauna Hiidenlahdessa Pajukkonoitkon tilalla.

Mikk...
2004

Osmo ja Rauni Hiltusen savusauna Kosulassa Koivuranta-tilalla on rakennettu vuonna 1996.

Heimo Räsäsen savusauna Pentinlahdessa Kumpuniemi-tilalla on rakennettu vuonna 2005.

sä savusaunoja

aientros: Tuire Joutsen.

Kalevi Pirskasen savusauna Pajumäessä Koivikon tilalla on rakennettu vuonna 1988.

Mikkolan savusauna Ohtaanniemiellä on rakennettu haapahirsistä 2004.

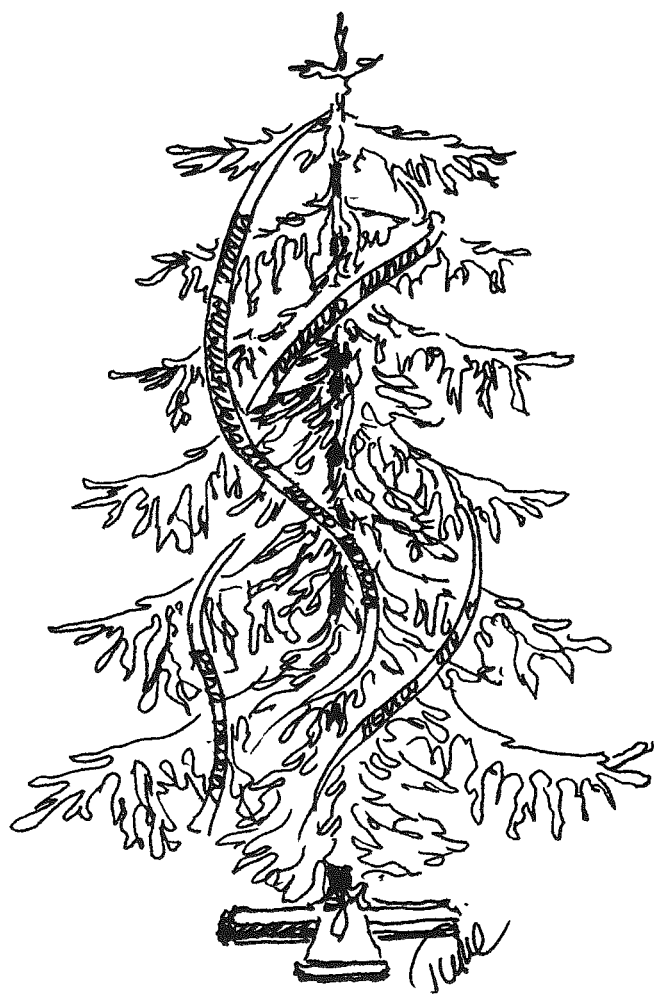
Antti Happonen savusauna Pahkalahti-tilalla Tuusjärvellä on rakennettu vuonna 2004. Kuva: Anna-Liisa Happonen.

Joulunvietto

Muistan ensimmäisestä joulunvietostani sanat;” Savon Sanomat” ja ”Kunnia olkoon Jumalalle korkeuksissa ja maassa rauha ihmisten kesken, joihin Hänellä on mielisuosio”

Aattoiltana isäni kanto kuusen tupaan ja etsi Savon Sanomat. Otti kerihimet (”sakset”) ja leikkasi lehden valkoiset reunat, ompeli niitä yhteen. Saikin pitkän liuskan. Kirjoitti sanat: ”Kunnia olkoon Jumalalle korkeuksissa ja maassa rauha ihmisten kesken, joihin Hänellä on mielisuosio”. Kirjoitus oli selvää ja paksusti näkyvää. En muista käyttikö hän hiiltä. Kuusessa ei muita koristeita ollut. Se omassa vihreydessään ja julistuksessaan antoi meille iloa ja tyydytystä.

Menimme saunaan kelkassa. Me lapset pärevakkaan ladottuina pakkastuiskussa peiton alla. Lämpimässä saunassa sitten vain puhuttiin joulupukista. Tulimme saunasta. Pukki oli käynyt tuvassa ja jättänyt kuusen alle paketit.

Lahjoina oli paperitötteröissä rusinoita ja punaisia mansikkakaramellejä. Sitten minulle. Olin vanhin tytöistä. Oli pukki jättänyt kirjeen, jossa valitti: ”Ettei ehtinyt tehdä lupaamaansa tokkaa (nukkea), mutta lupasi lähettää sen Kuopion tammimarkkinoille. Isälläsi on varmaan siellä käynti, niin sitten saat. Muista olla kilttinä, pian se aika menee.”

Sitten syötiin jouluateria, joka jälkeen isä luki jouluvankeliumin. Soitti kannelta ja laulettiin joululauluja. Aikuiset menivät navettaan ja talliin antamaan eläimille jouluruokia.

Minäkin sain tokkani, jonka joulupukki oli luvannut jouluksi. Ei ollut ehtinyt valmistaa. Oli luvannut tuoda markkinoiden välityksellä. Pääsin vuosien kasvaessa mukaan markkinoille näkemään tavarain paljoutta. lehtien tarjoamaa onnellisuutta suurille ihmisjoukoille. Oli tarjolla onnenpyörät, valokuvaajat, jotka savolaisnaamoja, vähän vieraitakin, korostivat maisemakankailla. Kuopion markkinat, omasta kielestään, kulttuuristaan ja hevosista, olivat kuuluisat.

*Hilja Larismaan os. Räsänen (9.7.1909–9.6.2003)
muistelmista Tuusjärven Hoikalta.*

Muistelija esitelty viime vuoden Tuusniemen Joulussa.

Koulumuistoja ensi luokilta

Oli talvi 1942, tarkemmin Joulun jälkeen aika, kun minut ja veljeni Eeron, isämme vei hevosella Korpelassa sijaitsevaan kansakouluun. Olin silloin täyttänyt viisi vuotta ja Eero vajaat seitsemän vuotta. En tiedä miksi minut silloin niin nuorena vietiin kouluun. Oliko pula oppilaista? Koulu alkoi puolilta päivin opettaja Kaalon johdolla. Koulu oli niin sanottu supistettu koulu. Siellä isot oppilaat opiskelivat aamupäivällä ja sitten tulivat opiskelemaan pienet oppilaat, tai päinvastoin. Opettaja Kaalo oli Juurikkamäen koulun opettaja mutta hän kävi opettamassa pienille oppilaille myös Saunaniemen koulussa.

Isä jäi seuraamaan opetusta ja kait myös minulle ja Eerolle tueksi, sekä viemään koulun päätyttyä myös kotiin takaisin. Muistan sen, että meillä laulattiin laskiaislauluja, "helei mäin harjalle vaan". Muistaakseni kirjaimiakin yritettiin pöntätä päähän. Se jäi mieleeni, että opetettiin myös oma ja vanhempien nimet lausumaan oikein. Sinä päivänä oppitunteja taisi olla vain pari tuntia.

Tulomatkasta en muista mitään. Liekö saanut isä opettajalta tehtävän opettaa meitä kotona koska hän iltasella ja myös myöhemmin meillä laulatti sitä laskiaislaulua sekä kyseli opettajan ja vanhempien nimiä. Keitä muita oppilaita sitten luokallamme oli? Muita nimiä ei jäänyt mieleeni kuin Kaino Rahunen. Kaino olikin iältään Eeron ikäinen.

Kävimme koulua kait parin kuukauden ajan. Mieleeni on jäänyt ensimmäisen päivän lisäksi kaksi muuta päivää. Kerran taas mentiin kouluun aamupäivällä, ennen isoja oppilaita. Vanhin veli Tauno ja Elina-sisko tulivat kouluun ja käskivät ottaa sukset Petulan rannasta ja hiihtää niillä kotiin.

Ilmeisesti heillä oli tarkoitus helpottaa meidän koulumatkaa suksilla, koska polkua pitkin jää oli heikko. Otimme sukset ja lähdimme hiihtämään. Minulla sukset pysyivät heikosti jalassa. Oli pakkanen ja matka kotia järveä myöten ei kuitenkaan sujunut helposti, aikaa kului. Varpaita rupesi paleltamaan ja itku siinä tulikin. Pääsimme kuitenkin kotiin. Minulta oli toinen varvas jäänyt. Maikki Leppänen, joka oli meillä töissä ryhtyi äidin kanssa sulattelemaan varvasta. Kun varvas rupesi sulamaan oli sinä kovat tuskat. Myöhemmin varpaasta läksi nahka.

Toinen mieleeni jäänyt päivä oli iltapäivä tulomatalla koulusta. Tulimme koulusta suksella Salkolahden kautta. Kolmantena oli Kaino, jolla ei ollut suksia. Oli melko sankka lumisade. Lunta oli kertynyt tielle ja ladulle haitaksi asti. Jatkoimme matkaa Salkolahden jäällä. Kaino rupesi valittamaan että hänen on vaikea liikkua. Me yritimme puolestamme auttaa häntä. Tamppasimme suksilla hänelle kulkupaikkaa, joka helpottaisi Kainon kulkua lumessa.

Matkamme jatkui hiljalleen. Kaino erosi meistä ja läksi kohti kotiaan Mökin siltaa ja sieltä edelleen kotiinsa. Me hiihtelimme peltojen yli kohti omaa kotiamme.

Lukeminen, vai oliko se tavaamista ei minulta käynyt. Ei myöskään kirjoittaminen. Jäinkin sitten luokalleni. Syksyllä aloitin koulun käynnin uudelleen.

Syksyllä 1943 koulu alkoi Erolanniemessä Jussilassa. Siellä oli vanha entinen savutupa, joka oli sisustettu koululuokaksi. Opettajana oli Maija Tiilikainen Susiniemeltä. Käytyäni viikon koulua sairastuin. Olin heikossa kunnossa. Eräänä päivänä opettaja käski minun ryhtyä tavaamaan. Ei se käynyt, koska en saanut selvää kirjaimista. En nähnyt niitä. Rupesin itkemään. Opettaja kysyi miksi? Toiset koululaiset sanoivat puolestani, ettei Olli näe.

Kuntoni oli niin heikko, että minut kanto kouluun aamuisin meillä asuva Otto Rahkonen. Hän kävi sitten iltaisin myös takaisin. Minut määrättiin Tuusniemen lääkärin kehotuksesta lääninsairaalaan tarkastettavaksi. Minun piti jäädä sinne hoidettavaksi yhdeksi kuukaudeksi. Veli-Martti oli lomilla rintamilta ja isäni käski hänen mennä minua käyttämään sairaalassa. Menimme linja-autolla Kuopioon ja siitä jalkaisin sairaalaan. Muistan sen että olin niin heikossa kunnossa etten jaksanut kunnolla kävellä. Odotin, että Martti kantaisi minua selässään. Hänellä oli kuitenkin selässä iso sotilasreppu. Joten kantaminen olisi ollut vaikeaa.

Sairaalassa odotimme vastaanotolle pääsyä kait pitemmänkin ajan koska minä nukahdin penkille. Heräsin ja Marttia ei näkynyt. Säikähdin ja läksin juoksemaan ja etsimään Marttia. Luulin että hän oli jo lähtenyt kotiin. Martti kuitenkin löytyi ja pääsimme vastaanotolle. Muistan sen että lääkäri katsoi minun kurkkua ja taisi hän hie-man karjuakin minulle. En tiennyt miksi? Tarkastuksen jälkeen minulle määrättiin hoito-ohjeet, jotka Martti tallensi. Tulomatista sairaalasta en muista mitään. Sairaalahoito muutettiin kuitenkin kotihoidoksi.

Sairauteni oli munuaistauti ja siihen hoito-ohje oli se, että äiti pani alumiinikuppiin puolet maitoa ja toinen puoli kermää ja kuumensi sen. Sitä join jonkin aikaa. Liharuus syöminen oli kielletty. Kyllä hernekeiton tuoksu tuntui hyvältä. Ei sitä hernekeittoa minulle kuitenkaan annettu. Aikanaan paranin ja jatkoin koulun käyntiäni. Poissaolotunteja kertyi sille syksylle 80.

Rovaniemellä syyskuussa 2006
Olavi Nissinen

Kuusimetsän seikkailu

Aloin kotitöiden ohessa tienata vaaterahaani muurahaisen munituksella, propsin kuorinnalla ja olemalla kasakkana elikkä renkinä. Osaan ne hommat vieläkin.

Harva tietää muurahaisen munituksesta. Seuraava sukupolvi tuskin on kuullutkaan moisesta harrastuksesta. Utopistinen juttu kaksituhatluvulla.

Pojan koltiaisten kanssa läksimme erään kokeneemman vanhemman miehen kanssa hommiin. Puettiin kesäkuumalla työvaatteet päälle. Saappaat, pitkähihainen pusero, takin reuhka, pitkät housut, päähine, joka peitti mahdollisimman paljon ja paljaat kädet. Näitä vaatteita tulisimme käyttämään koko työrupeaman ajan, niin kuin erämiehet konsanaan. Mukaan vielä lapiot, lakanan tapainen, iso säkki, seula säkin reunoille ja repussa muonat juomineen.

Kohteena meillä oli mahdollisimman sankka metsä, toiveena paljon muurahaiskekoja. Saalispaikka oli vuosikausien kokemuksen perusteella tarkoin valittu. Muurahaisia oli nähty hiippailevan lähistöllä. Kolmen miehen urhealla toiminnalla pystyisimme saavuttamaan halutun tuloksen, siksi päätimme hyökätä. Reippaana kulki muurahaisarmeija sankoin joukoin pitkin polkujaan männyneulasia selässä kantaen. Näytti olevan muurahaisrikasta metsää. Nämä sotilaat osaavat näköjään suunnistaa, tois-sä näyttävät olevan, menossa kohti määräpaikkaansa, järkeilin mietteläänä.

Muurahaisia vakoillen sekä kuivahkon kasvuston perusteella löysimme vihdoinkin sopivan alueen kekoineen. Taisimme osua suoraan joukon päämajaan. Rauhallisuus piti säilyttää, hoppuilu ei ollut sallittu! Halusimme hyökä-

tä äkkirynnäköllä täytenä yllätyksenä. Joukkueen johtaja jakoi työtehtävät. Ripeä toiminta pelastaisi monta miestä turhilta haavereilta.

Lakana levitettiin aurinkoiselle paikalle. Tartuimme urhoollisesti lapioon paljain käsin. Lapioidimme keonharjan auki ja etenimme kohti ydintä, jossa munat sijaitsivat. Lakana täyttyi muurahaisista ja männyneulasista. Muurahaisten alkuhämmennyksen jälkeen jouduimme vastahyökkäyksen kohteeksi, muurahaisia tuntui olevan mittaamaton määrä. Pistimet singahtelivat ja työtä oli vaikea jatkaa. Osa muurahaisia järjestäytyi kiireen vilkkaa pelastamaan muniaan ennalta suunnittelemallemme paikalle, loput keskittyivät vihollisen hyökkäykseen. Toiveemme näyttää toteutuvan, iloitsimme saaliistamme mutta polttovammojen takia melko kivun sekaisin tuntein. Vältimme turhaa tappamista, ainoastaan, jotka uhkasivat olemassaoloamme saivat maksaa hengellään.

Muurahaispesiä oli lähistöllä rutkasti ja suorittaaksemme tehtävämme loppuun veisimme niistä melkein kaikki munat. Oma eräarmeijamme jakautui moneen pesään samanaikaisesti, koska arvioimme tiedon kulkeutuvan nopeasti pesältä pesälle, aikaa ei ollut hetkeäkään hukattavana. Yksi lapioi, toinen laittoi lepän lehdekset munituspaikan suojaksi, joku levitteli lakanat ja kolmas kulki pesältä toiseen tehden mitä kulloinkin piti. Muurahaist menivät odotetusti lankaan. Ne puhdistivat meille munansa männyneulasista kuljettamalla ainoastaan munat lavastamaamme turvapaikkaan. Kun muurahaisarmeija

Muurahaisten munittaja Matti Poutiainen ns. lavamiehenä.

oli turvallisesti kuljettanut munansa suojaan mahdollisimman hyvin. Illan hämärtyessä kohdistimme kohti lämmitettyä savusaunaa.

Levitimme päivän saaliin, puhtaat valkoiset munat, saunan tekemillemme ritalöille kuivumaan. Saunan lämmitys oli myös tarkkaa hommaa, lämpötilan oli oltava sopiva. Kuumuus ei saanut olla liian korkea etteivät munat palaisi, eikä liian matala, muuten munat kuivuisivat. Kerkesimme vielä siinä välissä saunoakin. Sauna tuntui taivaalliselta keksinnöltä, koko keho oli täynnä muurahaisen pistoja, kädet punaiset ja turvoksissa, nahkatkin oli rynnäkössä palaneet. Kilolla oikein kuivattuja muurahaisen munia sai jo paljon rahaa. lääketieteellisyys toimisi maksajana. Kiloon kuivattuja munia tarvitsimme noin kymmenen tuoretta muurahaisenmunakiloa. Muutamassa päivässä keräsimme sievoisen summan taskurahaa. Koskaan ei tosin tullut kysyttyä mitä lääketieteellisyys munista tuotti, mutta luulin niissä ainakin proteiinia olevan. Propsin kuorinta oli myös tienesteihini kuuluvaa hienoa hommaa. Parhaana keväänä kuorin ja taaplasin satakuusikymmentä kuutiota elikkä muutaman rekkakuorman verran.

*Matti Poutiaisen (Kojanlahti) elämäkertakirjasta "Joutonomin arjen askareet" v. 2004.
Kuvat omistaa kirjoittaja.*

Edesmennyt Veikko Räsänen, muurahaisen munittaja, Turulan pellon laidalla.

Joonas

Taas kaikki kauniit muistot mieleen tulee. Joonas.

Hän oli lapsuuskodissani 70 vuotta sitten työmiehenä. Oli kuin perheenjäsen. Pesivät hänen pyykkinsä. Korjasivat vaatteet. Paikkasivat rikkimenneet. Miehet kiittelivät. Mitä useammat paikat housuissa, sen parempi. Metsätoissa oli lämpimämpi.

Sotaväessä hän oli ollut lennostossa. Siellä hän oli tehnyt pienoislentokoneen. Kaunis, hopeanharmaaksi maalattu. Sen hän lahjoitti minulle. Se ripustettiin ohuessa langassa tuvan laipioon. Siellä se hienosti leijaili jouluaamuna.

Sitten lähdettiin joulukirkkoon. Voi mikä tunnelma. Olla hevosen reessä, vällyjen peitossa, kulkusten kilistessä. Metsän hiljaisuus ja tuikkiva tähtitaivas yllä.

Kirkko täydessä juhvalaistuksessa. Joka ikkunalla lepattavat kynttilät. Juhlavaa. Urkujen mahtavaa soittoa.

Kaikki tämä minulle ensimmäistä kertaa.

Kiitos, kuskari Joonaksen muistolle.

*Eeva Nykänen
Tuusniemi*

Vaellusreitti "Karhunkierros"

Nyt se kuuluisa Karhunkierros on taivallettu. Näin jälkeenpäin tuntuu uskomattomalta, oli sen verran vaativa reissu. Kyllä oli usko loppuun taivaltamisesta todella kovalla koetuksella. Kerronpa pääpiirteissään kuinka patikointi sujui.

Lähdin ajelemaan Tuusniemeltä 19.9.2006 kohti vaellusreitini pohjoisinta päätä. Sallan Hautajärven luontokeskuksen pihalla olin illalla niin myöhään, että keskus oli jo kiinni. Suunnitelmissa oli ostaa sieltä kartta reitin kulusta. Olin netistä ottanut reittikuvauksen johon kuului epämääräinen kartta. Arvelin sitten pärjääväni sillä ensimmäiset pari päivää, jonka jälkeen kartan voisi ostaa Oulangan Kiutakönkäältä. Ilta oli jo hämärtynyt, kun varusteita tsekatessani huomasin, että vesipullot olivat jääneet täyttämättä. Luontokeskuksen päädyssä oli opasteet vesipisteelle. Mutta vettä ei vain löytynyt. Järvellekin olisi ollut matkaa, joten päätin yöpyä autossa.

Huonosti nukutun yön jälkeen, aamulla hyvissä ajoin ryhdyin etsimään vesipistettä. Huomasin keskuksen sisältä valot ja ikkunaan koputtelun jälkeen siivoamaan tullut ystävällinen naishenkilö läksi neuvomaan, mistä vettä saa. Se oli niin ovelassa paikassa, että pimeällä olin kulkenut siitä ohi ainakin kaksi kertaa havaitsematta sitä. Täytin vesipullot. Mutta mieltä jäi hieman kalvamaan epäonninen vedenetsintä, että millainen onni mahtaa reissussa olla. 80 km edessä, eikä yhtään vielä kuljettu. Yksin taivaltaminen alkoi jo askarruttaa. Mutta rinka selkään ja ei kun menoksi.

Jo kotona tein luettelon tavaroista, mitä mukaan otan. Siinäkin käytiin internetin viisaita neuvoja. Rinka painoi n. 26 kg. Siinä tuli tehtyä ensimmäinen perusvirhe. Huomasin sen muutaman kilometrin jälkeen, kun tauot tihenyivät ja pienikin nousun poikanen pisti puuskuttamaan.

Olin harjoitellut loppukesästä lähtien kotona tekemällä metsätöitä, saaliina reilut 30 mottia halkopölkkyjä.

Noin kuuden kilometrin patikoinnin jälkeen vastaan tuli kaksi naista. Hieman aikaa keskusteltiin ja kysyin heiltä Rukan pään maastosta. Sanoivat sen olevan tosi vaativan, heiltä ensimmäiseen viiteen kilometriin oli kulunut koko päivä. Läksimme jatkamaan matkaa kukin suuntaansa. Arvelin kuultua huonokuntoisten jutuiksi.

Minulla oli tavoitteena päivän matkaksi 15 km päässä sijaitseva Savilammin autiotupa. Hetimiten, naisten kohtaamisen jälkeen alkoi sade. Kulkuni oli hidastunut jo merkittävästi. Alkuun meni yli kolme kilometriä tunnissa, eikä maastokaan ollut hyvin paha. Mutta ennen majalle pääsyä tuntui kilometrit tosi pitkiltä. Tuli mieleen, että nyt on ryhdytty käyttämään matkan mittaukseen poron kusemaa. Vanhaa lappilaisten mittayksikköä. Olin aivan litimärkä. Onneksi laitoin rinkkasuojuksen, että varusteet säilyivät kuivina. Mukaan olin varannut myös sadeviitan, mutta en ottanut sitä käyttöön, koska muutenkin tuntui olo tukahduttavalta.

Tulihan se maja vihdoinkin näkyviin. Sisällä oli puita valmiina, joten kaminaan tuli ja varusteita kuivumaan.

Sateen hieman laannuttua kävin tekemässä lisää polttopuita. Metsähallitus hoitaa puut taukopaikoille rankoina, joista kävijät sahailevat ahdistavilla sahoilla tarvittavat polttopuut. Kirveen vartena on teräsputki. Eipähän ainaakaan tartu kulkijan rinka. Puut on tosi hyviä ja katoksen alla pysyvät kuivina.

Olen usein pohtinut tätä hienoa palvelua, joka on täysin ilmaista. Majoituksineen kaikkineen. Sitä voisi hieman kehittää enemmän liiketaloudelliseen suuntaan. Maailmalla otetaan pienemmistäkin asioista maksu.

Lämmittelin kuivapussikeittoa trangialla. Ruokailin kynttilän valossa. Oli hyvin mukavan raukea olo. Väsyneenä loikoilin laverilla lähellä unen rajamaita. Yhtäkkiä kuului mökin kuistilta ääniä. Oven avauksesta sisään tuli pariskunta sadeviitat yllään. Ulkona tuli vettä kaatamalla. Tulijat olivat taivaltaneet viimeiset kilometrit pimeässä apunaan led-valaisin. Hyvin iloisina he ryhtyivät levittelemään varusteitaan kuivumaan. Omani voin jo kerätä pois kuivuneina.

He olivat vain parin yön reissulla Ristikallion kautta. Sieltähän alkaa kymmentä kilometriä lyhyempi karhunkierros. Hieman aikaa tarinoitiin. Enkä oikein huomannutkaan, kun olin nukahtanut. Heräsin yöllä pimeyteen, mutta ei tarvinnut lisäunta houkutellessa.

Toisen päivän haasteet

Aamu valkeni harmaana ja sateisena. Kevyen aamiaisen jälkeen läksin liikkeelle. Mutta voi mahdotonta, eihän näillä jaloilla voi kävellä. Pohkeet ja reidet tuntuivat niin tuskaisen kipeiltä ja nilkat jäykiltä Nousuissa piti alkuun käsin nostella jalkoja, että matka edes jotenkin taittuisi. Uskomattoman raihmaiselta tuntui olo.

Eikä se yhtään korjaantunut, kun raahustin erästä jyrkkää nousua ylös, ohitseni sujahti kolmikko. Nuoria, kaksi miestä ja nainen. Tosin nainen huuteli edellä menijälle "Mika, eihän meillä niin mahdottoman kiire ole". Minä lepäilin ja katselin menijöitten selkiä hyvin kaihoisasti.

Päivän tavoitteena minulla oli Oulangan Kiutaköngäs 13 km päässä. Jalat tuntuivat edelleen kovin kipeiltä. Olin aivan varma matkan keskeyttämisestä tämän päivän jälkeen. En ikinä ole fyysisesti tuntenut oloani niin kurjaksi, kuin silloin. Mutta onneksi kuljettava matka oli kaikkein helpointa maastoa. Mahtavia mäntykankaita, silmänkantamattomiin suuria keloja. Maahan kaatuneita keloja, jotka välillä katkaisivat polun. Niiden ylittäminen tuntui tuskaiselta. Mutta siihenkin oppi tekniikan. Istumaan rungon päälle ja siitä pyöräytys yli. Takamushan siinä kastui, mutta se ei menoa haitannut.

Maisemat, mikäli niitä jaksoi katsella olivat todella mahtavia. Jyrkkärinteisiä harjuja. Kalliorotkoja, joiden pohjalla virtasi Oulankajoki pyörteisine koskineen. Metsoja pörähteli lentoon, tikat ja palokärjet rummuttelivat keloja omassa paratiisissaan. Oli välillä pakko jäädä

kuuntelemaan ja katselemaan luonnon kauneutta ja monimuotoisuutta.

Vihdoin saavuin tavoittelemaani taukopaikkaan. Laavulla oli ruokailemassa sama minut ohittanut kolmikko. Vertailtiin rinkan painoja, sanoivat minulla olevan kymmenen kiloa liikaa. Kyllä vähän hävetti oma kokemattomuuteni ja varmuuden maksimointi. Läksin liikkeelle ennen heitä. Parin kilometrin jälkeen he ohittivat minut taas. Nämä nuoret kertoivat olevansa myös samaa reittiä menossa Rukalle, kuin minäkin. Sanoin tosin heille minulla olevan toiveena päästä perille isolla kysymysmerkillä. Taivallus oli taapertamista ja askelten laskemista. Totesin niitä menevän kilometriin ainakin 3500 kappaletta. Reitillä oli merkintöjä kuljetusta ja jäljellä olevasta matkasta. Esimerkiksi 18/62. Niitä tolppia kun katseli, tavoite tuntui todella kaukaiselta. Vielä matkaa jäljellä enemmän kuin kotoa Kuopioon.

Polku kiemurteli vääjäämättä joka askeleella lähemmäksi tavoitetta. Kuusikkonotkelmissa riesana oli puiden juuret. Kuusen juuristahan osa kulkee aivan maan pinnan tuntumassa ja kulkemisen vaikutuksesta ne olivat paljastuneet. Paksut juuret risteilivät kuin hämähäkin verkko poikki polun. Märällä kelillä piti olla todella varovainen askelissaan. Piti aivan tähdätä, mihin kenkänsä asettaa. Liukastumisen vaara tuntui todelliselta. Mutta onneksi ei ollut kiire, toisaalta eipä ollut kyllä kykyjään kiirehtiä.

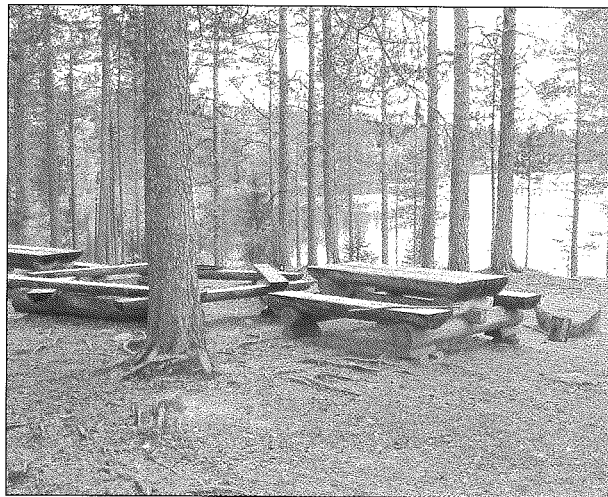
Toinen vaaran paikka olivat märät pitkospuut ja niiden lahous. Pitkospuuta koko reitillä on yhteensä kilometreittäin. Osa oli aika huonokuntoisia. Monin paikoin jo jonkun kulkijan alla hajonnutkin. Uusittukin oli, mutta vaaran paikkoja toki löytyi runsaasti. Mutta sehän pelin henki onkin, vaarat ja rasitus.

Suunnitelmanmuutos ja toinenkin

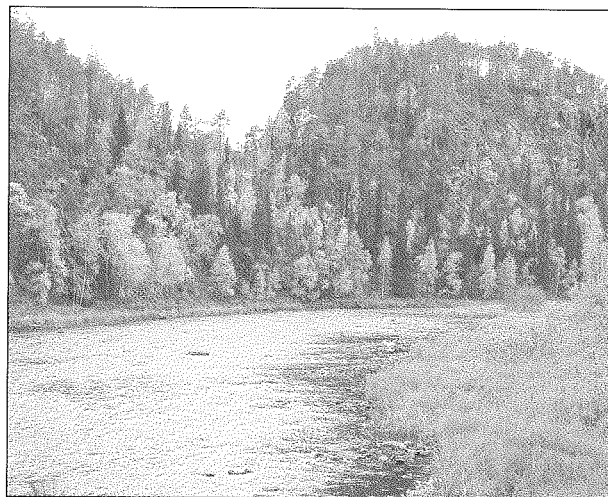
Vihdoinkin ne kymmenettuhannet askeleet toivat Oulangan luontokeskuksen näköpiiriin. Päästyäni rakennuksen eteen pudotin rinkan selästä maahan ja siitä sen enempää välittämättä työnnyin sisälle. Mielikuvissani söin jo herkullista sisäfilettä punaviini kyytipoikana. Pettymys oli aikamoinen. Paikasta ei saanut muuta syömistä kuin kahvileipiä. Suostui se kaveri pienen neuvottelun jälkeen paistamaan minulle pitsan. Kahvia ja pitsaa, siinä punaviinit ja pihvit.

Sain siinä samalla selville, että bussi Sallaan lähtee kohtapuoliin keskuksen pihalta. Sillä voisin mennä Hautajärvelle hakemaan autoni. Pitsa mielikuvineen oli äkkiä syöty ja läksin odottelemaan ulos bussia.

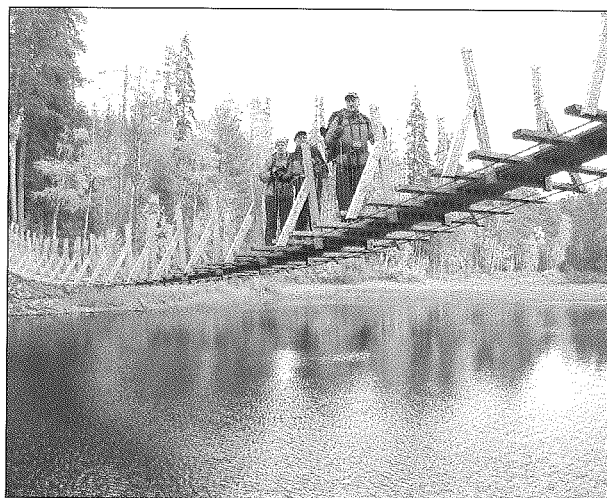
Bussi tulikin, kuski sanoi menevänsä Kuusamoon, mutta hänen kyydissään pääsen Käylän kylään jossa voi odotella Sallan suuntaan menevää bussia. Käylän kylällä odotteluaikaa ei jäänyt kuin vajaa tunti. Mietiskelin, mitäpä tekisin ja tulin siihen tulokseen, että jalan kävely loppuu tähän. Bussi tuli ja vei minut aivan autoni viereen. Sitten oman auton keula kohti Rukaa. Arvelin käydä katsastamassa senkin paikan ennen pois lähtöä. Jätin auton hiihtokeskuksen parkkipaikalle ja tutkailin ympäristöä. Kyllä maalaispoika sai katsella niskat kekallaan uljaita

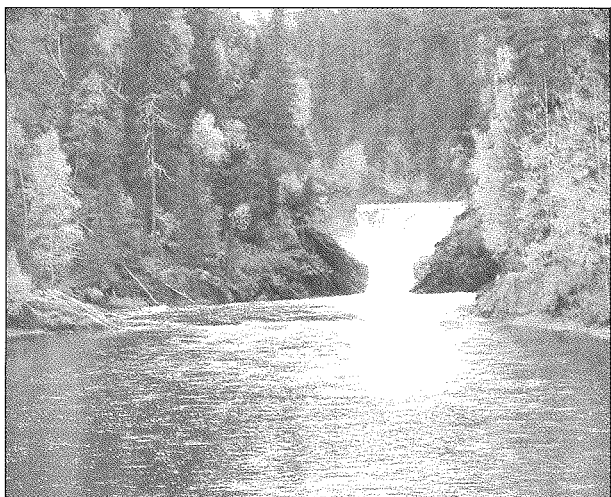
Autiotupa Jussinkämpellä.

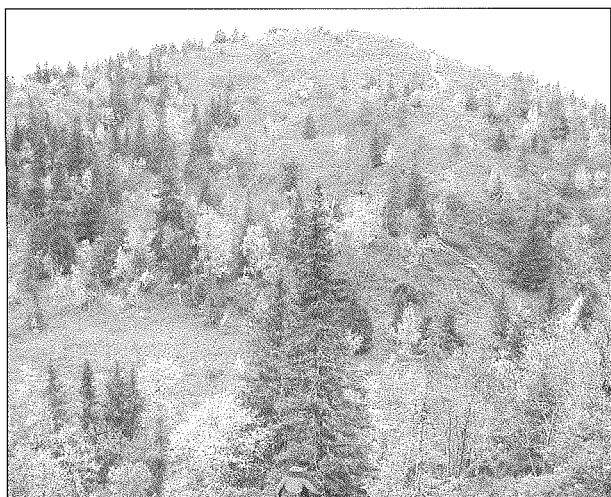
Kitkajoenvartta.

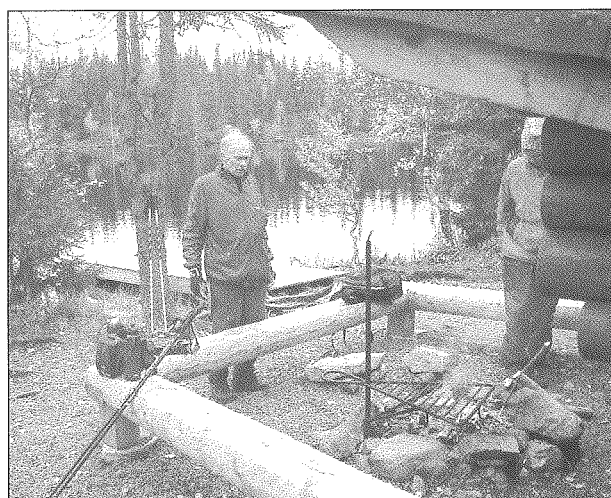
Harrisuvanto.

Jyrävän mahtava putous.

Polku Valtavaaralle.

Makkaranpaistoa ennen Rukaa.

rinteitä, upeita hotelleja, sekä ravintoloita. Mitä ylellisempiä mökkejä keloista rakennettuja, joissa arkkitehdit ovat saaneet käyttää mielikuvitustaan, kun maksajan ei ole tarvinnut välittää kustannuksista.

Sittenpä läksinkin ajelemaan Rukajärven tietä kohti Kuusamo. Olisikohan mennyt kymmenisen kilometriä, kun käänsin auton ympäri kuin jonkun käskystä. Paahdoin menemään tuhatta ja sataa Oulangan Kiutakönkäälle. Siellähän olin juuri pitsan syönyt ja jonne olin jalkaisin 29 km taivaltanut. Pistin tavarat uusjakoon, kaikki ylimääräiseltä tuntuvat autoon. Rinkka keveni PALJON. Sitten taas menoksi, kun päivän näköäkin hieman oli jäljellä. Muutaman reippaasti kuljetun kilometrin kuluttua voin-kin yöpyä mukavalla laavulla aivan yksin.

Iltapalan jälkeen nuotion valossa tein jatkosuunnitelman, jossa ei enää keskeytystä mainittu.

Uusin voimin eteenpäin

Aamulla tuntui kuin olisi uudesti syntynyt. Oikeastaan mikään paikka ei enää ollut kipeä. Pienoista jäykkyyttä vain pohkeissa ja nilkoissa. Matka taittui mukavasti. Jaksoi paremmin katsella maisemiaakin. Katselemista todella riitti. Ansakampällä, joka oli erittäin jyrkän rinteiden alla Oulankajoen rannassa kävin syömässä hieman voileipää. Kämpä oli melko uusi ja sillä hetkellä täynnä nuorisoa. Oluttölkkejä vieriskeli kuistin lattialla. Nuoret heräilivät juuri aamutoimilleen ja ihmettelivät minun aikaista kulkuani. Sanoin heille, että aikainen lintu madon nappaa. Eivät oikein uskoneet.

Seuraava tavoite Jussinkämpä. Siellä laittaisin kevyen kenttälounaan. Kohtalaisen helpon taipaleen jälkeen tulin kämpälle. Kämpä sijaitsee Kulmakkajärven niemikkeessä todella upealla paikalla. Kämpä on komea, komein reitillä näkemäni, siihen mahtuu majoittumaan parikymmentä ihmistä. Eipä ollut tungosta. Kaksi murteesta päätellen saksalaista tyttöä laitteli ruokaa.

Paninpa kananugettikeiton trangian liekille. Kaasu-keittomahdollisuuskin oli, mutta tytöillä oli se käytössä. Ruoan päälle oikaisin hieman selkää. Sitten rannalla kuivattelin tuulella itseäni samalla ihailin veden kristallin kirkkautta.

Kolmannen vaelluspäivän tavoite oli vielä 11 km päässä. Noin neljän kilometrin jälkeen polku yhtyi Oulankajoen sivuhaaraan, Kitkanjoen rantaan. Rantaa myötäilevä polku oli varovasti kuljettava. Paikka paikoin polun leveys ei juuri ylittänyt kengän leveyttä. Toisella puolella metrin pudotus koskeen ja toisella hyvin jyrkkä kivinen ja kallioinen korkea rinne. Painavan rinkan kanssa olisi ollut kova paikka kulkea.

Sittenpä tulinkin Harrisuvannolle, jossa olin suunnitellut olevani yötä laavulla. Hämärässä illassa heitin rinkan selästä. Heti paikalla siihen pölähti parvi kuukkeleita. Ne olivat ensimmäiset mitkä näin tällä reissulla. En ehtinyt riittävän nopeasti etsimään ruokaa linnuille, kun ne hävisivät jonnekin. Asettelin voileivän palasia linnuille nuotiopaikan pölkyille. Itselleni keittelin murukahvit. Sittenpä huomasin, että vesi ei riitä aamuksi. Mennessäni suvannon rantaan näin veden olevan toivottoman kaukana

mutalikon takana. Taskulampun valossa lähdin etsimään vettä. Suvantoa kiertäessäni löysin pienen puron, josta pikku kipolla sain vettä pulloihin.

Heti alkuyöstä alkoi kuulua vipinää. Hiiret aloittivat öiset ruoan etsinnät. Nousin ylös ja nosti rinkan pihtipielen naulaan. Taas yritin saada unenpäästä kiinni. Mutta eihän siitä tullut mitään. Korpit metelöivät vastarannan kalliojyrkänteellä. Sieltä olikin hyvä kaikupohja yöpymispaikalleni. Metsä rasahteli, ja tuntui koko ajan, että minua tarkkaillaan. Omituinen huuhkajan ääni hiljensi korpit. Mutta se tuntui mukavan unettavalta ja olin pääsemäisilläni taas uneen. Hiiret ryhtyivät välittömästi toimimaan. Vaikka makuupussin suu oli aika pienellä, niin hiiret tuppautuivat väkisinkin partakarvoihin. Muutaman hiiren nappasinkin hännästä hatelikkoon. Vihdoin uni voitti ja otukset saivat touhuta aivan rauhassa.

Aamulla keittelin illalliset vedet ja täyttelin juomapullot, joista toisen energijuomalla. Olikihohan jonkinlaista dopingia.

Sitten tulivat taas kuukkelit. Aikamoisella kuhinalla hävisivät illalla laittamani ruoat. Sitten kokeilin, ovatko kuukkelit todella niin luottavaisia, että tulevat ottamaan ruokaa kämmeneltä. Ei tarvinnut kuin ojentaa käsi, niin heti kävi lintu siitä palan nappaamassa. Mistähän niille sellainen luottamus ihmiseen on periytynyt? Lapin lintu, onnen lintu. Niinhän sanotaan, että aina niille pitää ruokaa tarjota. Tapahtuma oli oikein mukava kokemus. Vielä kun lisää päivän tapahtumiin kuljetun 24 kilometrin taipaleen vieläpä kohtalaisen helposti. Eipä voinut olla kuin tyytyväinen.

Aamiaiseksi söin kuivapussikeiton ja voileipiä, sekä hieman rusinoita. Rusinoita pidin aina taskussani, josta kävellessä niitä silloin tällöin pistelin suuhuni.

Seuraava etappi olisikin jo Ruka. Tosin sinne on matkaa vielä noin 27 km. Mutta usko kulkemiseen oli koko ajan vahvistunut. Eikä loppumatka tuntunut mahdottomalta.

Loppusuora hämmöttää

Läksin siis liikkeelle iloisin mielin. Mukava olikin talustella. Edessä komea riippusilta. Laskujeni mukaan jo kolmas tällä reitillä. Maasto alkoi vaikeutua. Nousuja ja laskuja, tosin ei kovin pitkiä. Sitten tulikin vastaan Jyrävän koski. Kosken suvannon rannassa oli mökki, Siilastupa. Mökille tullessani porukat olivat laittelemassa aamupalaa. Näytti siltä, että mökki oli ollut aika täynnä. 12 henkilöä kartan mukaan siihen sopisi. Joukossa tuntui olevan ulkomaalaisiakin. Istuin rantaan laskeutuvilla rappusilla. Pistelin rusinoita poskeeni ja join energijuomaa, ihastelen Jyrävän pauhujia. Paikalla olijat sanoivat kosken olevan Suomen upein vapaana virtaava. Suvannossa hyppivät varmaankin siat, pyydystäen lähellä veden pintaa lenteleviä hyönteisiä. Lähdin aika nopeasti liikkeelle. Edessä oli melkoinen kiipeäminen Jyrävän yläpuoliselle kalliolle. Sieltä avautuikin upeat näkymät, kun vedet lähestyivät Jyrävän nielua pienin koskipyörtein.

Muutaman kilometrin kuljettuani kohtalaista tasamaata, välillä pitkospuita pitkin kosteikkojen yli, huomasin edellä menijöitä. Niiden taivallus muistutti minun alku-

matkan taaperrustani. Ihmettelin, miksi ne kulkevat niin hitaasti. Sain heidät pikimmiten kiinni. Ja kas kummaa, samat nuoret, jotka ohittelivat myötämöisiini minua aiempina päivinä. Jäinpä jututtamaan heitä. Pojat olivat joutuneet jakamaan tytön varusteet keskenään. Totesivat rinksansa painavan yhtä paljon, minulla alkumatkasta. Tyttö oli loukannut jalkansa ja käveleminen tuotti kivun vuoksi vaikeuksia. Pojat sanoivatkin retken jäävän kesken heti kun kännykällä saavat yhteyden. Pahoittelin tapahtunutta ja jatkoin matkaani.

Noin tunnin kuluttua helikopteri pörräsi alueella. Liekö hakenut porukan pois.

Noin 12 km ennen päätepestettä Rukaa, alkoi se mäkinen osuus. Siitähän alkumatkasta tapaamani naiset kertoivat. Tuntui, että kaikki mahdolliset mäet pitää kiivetä ensin ylös ja hetimiten alas. Alas meno olikin vaikeampaa ja vaarallisempaa. Helposti siinä saattaa jalka luis- kahtaa kosteilta kiviltä. Onneksi ei juurikaan satanut. Pikkuisen välillä tihkutteli, mutta sitä mukaa kuivui kuin kastuikin.

Iso Kumpuvaara, Pikku Konttainen, Konttainen ja Valtavaara. Siinä muutamia suurimpia joiden laelle polku vei. Valtavaaran huipulla nökötti pieni hirsimökki. Se näkyi jo kauas aiemmille vaaroille. Sitä lähestyttäessä, lukemattomien kumpareiden kautta, ajattelin, että ei kai vaan tuonnekin. Sinnehän se polku vei, kun keltaisia merkkejä seurasi. Tuntui huojentuneelta päästä tuulensuojaan mökin sisälle. Se oli hyvin pieni. Pikku laveri, pöytä ja penkki, sekä kamina. Kaminassa oli tuli, mutta polttopuita en nähnyt missään. Vaaralla ei kasvanut muuta kuin kanervikkoo. Olin juuri laittamassa trangiaa asemiin. Tein siihen tulet ja olin kaatamassa kattilaan vettä. Pullost, jonka olin täyttänyt matkan varrella olevasta suopurosta. Vesi oli valmiiksi jo kahvin väristä. Silloin mökin ovi avautui ja sisään astui mies ja nainen. Minä selittelemään, että olen maustamassa tätä kahvin näköistä vettä kahvilla. Nainen totesi, että onpahan hankin tuon näköistä vettä joskus juonut. Kertoi tulleen päiväretkelle katsomaan, onko mökissä vielä pyöreä kamina. Silloin 20 vuotta sitten, kun hän oli Karhunkierroksen kulkenut, mökin kamina oli ollut pyöreä. Malli oli muuttunut vuosien saatossa. Mies totesi, että tätä ihmettä piti asiakseen lähteä katsomaan satojen kilometrien päästä. Näin ne nostalgiset muistot kuljettavat meitä ihmisiä. Sivulliset eivät aina ymmärrä.

Siinäpä kahviteltuani ja muutaman voileivän syötyäni arvelin loppumatkan jaksavani.

Jäljellä olevat kilometrit kiipeilivät ylös ja alas. Erästä jyrkkää rinnettä laskeutuessani, vastaan tuli hikinainen mies. Kohdatessamme hän totesi hiihtohissin olevan mainion keksinnön.

Kyllä oli upea tunne, kun saavuini Rukan suurmäen vauhtitornin alle. Nyt se on tehty. Taivallus päättynyt. Vielä muutamia satoja metrejä, sitten istuinkin jo taksissa matkalla Kiutakönkääle hakemaan omaa autoa.

Tuusniemen Välkyssä 7.10.2006

Teksti: Pekka Mustonen

Kuvat: Hannu Karppa

Nainen saa miehen valtoihinta

Lienastiina Koistinen o.s. Tirkkonen.

*Tuusniemeltä, Juurikkamäen liepeiltä, kertoi 9.7.1935
(syntynyt 1867, mies Vihtalaken Jussin vaimo Puavo)*

Nainen jos ruppee yksin soporoihin miehen kanssa ja kun mitä miehestä tuloo (sientä) niin se on suatettava mieheen takasi, suuhun tai vuan huuliin, mutta ei ilman ei tuulen alla, siis huoneessa. Sitä voip kyllä ottaa puhtaaseen riepunnii ja antaa sittä kahvissa, ei kuitenkaan kuumassa. Jos tekköö kelle taijan, ei siitä sua muille huastoo.

Taijan sano Lienastiina itselleen neuvoneen Anna Sohvi Iivosen. Kahdelle sanoi Lienastiina neuvoneensa taijan ja miehen olivat saaneet. Itse hän teki sen Puavolleen ja oilj siitä seuraaksena, että hän vaikka monesti lähti, niin takaisin aina tulj. Nämä viettivät näet kauan yhdyselämää ilman vihkimistä.

Anna Sohvi Iivonen Kartasaloilta, teki sen Taavetti Heiskaselle, jolle hänellä oli jo toisella vuodella oleva lapsi, hipasten noin vain vahingon viistaan. Sitä huuliin. Heiskanen huomasi sen ja siitä suuttui kovasti, mutta huomenna tuli takaisin ja sanoi "Lähetään pappiloihin".

*Tuusn. Juurikkam. 9.7.-35
Otto Räsänen*

Mieslykkyä hankkivat Aholan tyttäret itselleen

Työmies Otto Pelkonen, entisiä Aholan talon naapurin, Koirajärven lampuodin poikia, kertoi, että 23 vuotta takaperin, kun hän oli vihillä, niin hänen tietämättään oli pantu saipopala hänen morsiamensa, Hanna Taskisen, povellet. Sillä saippoolla oli sitten Aholan Mari pessyt kasvojaan

ja otsaansa, jotka olivat käyneet lautumiin. Jälkeenpäin tämän tietoon tultuaan, sanoi Otto olleensa vihainen.

Toisen kerran samaisessa talossa ristittiin lasta. Se oli vähän myöhemmin edellistä. Siinä sanoi Otto P. tarkanneensa ja huomanneensa, ettei kastevettä hukattu. Arveli, että tytöt varmaan pesivät sillä itseään.

Oton kertoman mukaan antoivat taikakylpyjä Aholan tytöille myös Oskari Tirkkosen vaimo Eveli ja Paavi Taskisen vaimo Mari.

Aholan tyttäret, Mari ja nuorempi Hilma, olivat kansakoulutovereitani, kaikin puolin hyviä tyttöjä. Kävivät vain kaksi osastoa kansakoulua.

Tyttöjen äiti kuulemma taikuuteen taipuva.

*Tuusniemellä 8.3.-35
Otto Räsänen*

Naimakylpy Kirsti Pelkoselle

Toistakymmentä vuotta sitten, rupesi Tuusn.Salonkylän Koirajärven lampuodin tytär Kirsti (Pelkonen) hankkimaan itselleen parempaa naimalykkyä. Antamalla itseään kylvettää Soitun mökin eukon Eveli Tirkkosen. Vastan varasti Eveli Paavi Taskisen Marilta, joka oli juuri saanut lapset ja joita Eveli hoiti. Vasta piti nimittäin olla sellainen, jolla lapsieukko oli ensi kerran kylpenyt. – Palkaksi sai Eveli 6 kappaal rukiita, jotka Kirsti maksoi salassa. Asia tuli kuitenkin ilmi ja riitti siitä paljon kylässä puheen aihetta. Lapsieukko Paavin Mari työlästy vastastaan niin, ettei maksanut Evelille hoitopalkkaa.

Kertoi salonkyläläinen työm. Otto Räsänen.

*7.5.-33
Otto Räsänen*

Hevostaikoja

Enemmän hevostaikoja tekköö nykyään Tuusniemellä taloll. Otto Lyytinen, Salonkylä, Koiramäk, syntynyt Syväpurolla (Puron Lyytilässä) 1862, siis jo 68 v. Vanaha. Uskoo ehtottomasti taikoisa, kuten naapurittii. Sano koitaneesa tehdä taijjollaan vuan hyvvee, ei pahhoo kellekkää. Tai ei hiän ite sanonna olovan niihen mittää taikoja, muu pien temppu vuan. O.L. parantaa myös lääkkeillä, joita ite valamistaa ja sekottelloo apteekista ostamiisa rohtoin. Muuten miehenä ja immeisenä kaikin puolin kunnijoitet tu ja luottamusta nauttiva.

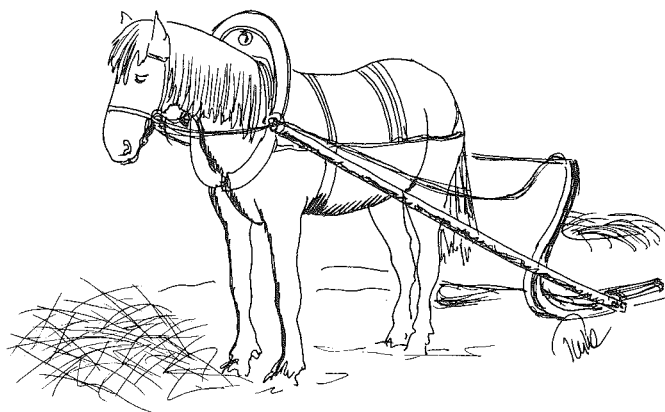
25.8.-30 Kuopiossa

Hevonen kulukoo jälestä irtaallaanni

Hevoset, mitä lajia tahhaasa (orriittii) tulloovat jälestä, ilman että niitä millää tavalla talutetaan tai kiinipietään, huolimatta immeis- ja hevosjoukoista. Temppu on hyvin yksinkertainen. Otetaan kuletettavalta hevoselta jouhia kolomesta paikasta, hännästä, harjasta ja ohtajouhista, yheksän jouhta kustai, kolome yheksee yhteessä., pannaan ne kengän pohjalle, sukan ja kengän pohjan väliin.

– Kertoja, yllä mainittu Otto Lyytinen sano näin kuletaneesa hevosija kuinka paljo, markkinoilta Kuopiojosta ja Joinsuusta sekä muuavalta vieläpä niin että ne oovat suataneet joutuva kulukemaan oman pihasa kauttakii ja aina oovat tulleet. – Niin kertoovat myös nuapurit.

Koiramäk 10.8.-30

Hevosen suap juoksemaan pois kottoo

Kunj piiskoo hevosta kolomella pajunvesalla ja ruapii jälkijä karhun kynnellä mänön mukkaa. Taika-aineet taskussa. – ”Ruotsin” kertoma.

Koiramäin Otto ties eillisen taijjan tietäjän suaneen mäneään Paavi Taskisen hevosen Salonkylästä Karvijoon asti ja toisella kertoo Palokkiin, kostoks siitä kun tämä ei antanna sepälle hevostaan hiilijenhakkuun. – Otto olj suanna nämä hevoset kotona pysymään.

10.8.-30

Kotipaikkakunnalla Tuusniemellä kuultua

Ukonilmalla: Ei saa juosta, muuten helpommin salama iskee.

Tuulispään tultua. Näin isäni menevän sitä puukon kanssa huitomaan. Tuulispäätä pelättiin ja uskottiin että se voi ärsyttämällä kasvaa, jopa suuttua ja tehdä pahaa. Kun kerran kotitaloni viertomaalla eräs työmies kirosi tuulispäätä, niin se kasvoi rovioon. Kuitenkaan sitä

ei maltettu olla härnäämättä, tavallisesti näin: Et oo isäs pienenvarpaankaan kokonenkaa.” Äidin muistelen silloin siunuustelleen.

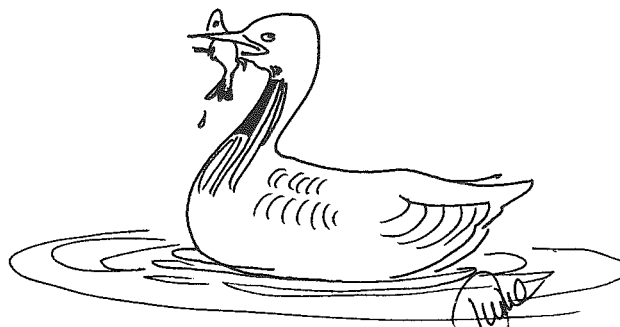
Tyhjällä pyssyllä

Tyhjällä pyssyllä osoteleminen oli jo vaarallista ja sanottiin: ”Kyllä siihen piru ruutia kantaa.” Tässä oli kuten yleensä, että ei saanut mainita sellaista, ei toivonut tapahtuvaksi. ”Tulloon se paha sanomattai tai ennustamattai” kuuli vanhain sanovan.

Hauella hampaat irti

Hauella ovat hampaat irti kerran kuussa, viikon päivät kerrallaan ja silloin se ei syö toista kalaa, esim. täkyä.

Kertoi seppä K. Holopainen 1930

”Kuikan kaloja”

Kuikat kulettavat kaloja järvestä toiseen, niin ne ovat kulettaneet esim. Seinälampiin Ohtaanniemellä, kertoi edellä mainittu seppä Kust Holopainen (”Ruotsi”) Tuusniemen Kulajoella 1930. Tähän lisäsi taloll. Niilo Koponen, että ne ovat ns. ”kuikan kaloja”.

Eläimiä leikkelemällä kalaonnea

On vielä sangen yleinen tapa, että käydään laskiaisissa salaa toisten navetoissa leikkelemäsä lampaista ja nautakarjaa. Lampailta leikataan villaa leukapielistä ja korvien välistä sekä selästä lautaselta. Lehmiltä leikataan tavallisesti kylistä nahkoineen. Näin muka pitäisi saada kalastusonnea. Kuulema mm. räätäli Olli Törrösellä (Litmaniemi) oli uistimessaan sellainen nahkapala.

Asbesti tuusniemeläinen kirosana

Asbesti on ensin tuonut Tuusniemelle hyvää mutta myöhemmin sairauksien kanssa vaikeuksia. En aio kirjoittaa asbestin hyvistä tai huonoista puolista vaan syntymäkotini mailla olevasta asbestikaivoksesta, lähinnä historiallisessa mielessä. Sitä aikaa, milloin malmi on löydetty ei tietääkseni ole missään asiakirjoissa. Viitteitä maastosta hiukan löytyy. Alakaivoksen yläpäässä (yläkaivos on Rämänmäen rinteessä) kasvaa mutkainen mäntyvanhus jonka kylkeen on hakattu ”vesenne”, jossa on vuosiluku 1878. Arvailla voi vain, että liikkui ko niissä maisemissa joku, joka tuns malmin ja laittoi merkin puuhun.

Maat, jossa kaivos sijaitsee, tuli isämme omistukseen vuonna 1928. Aikaisempi omistaja oli Pekka Holopaisen perikunta Erolanniemestä. Kaivostoimintaa oli ennen kyseistä vuotta ollut muutamina vuosina. Kaivostoimintaa oli harjoittanut erän tanskalainen kaivosyhtiö. Muistitietojen mukaan osa työntekijöistä oli ollut ns. ”ummikoita”, eivät olleet puhuneet suomea. Kaivoiko tämä kaivosyhtiö malmikivet esille ja toimitti sitten jalostettavaksi Paakkilaan (Paakkilan kaivos oli jo silloin toiminnassa) vai kuljettiko ne jonnekin muualle jalostettavaksi, siitä ei ole tietoa. Ei myöskään siitä, miten korvaukset maanomistajille oli järjestetty.

Kyseisen maan tultua isäni omistukseen haki Suomen Mineraali Oy valtauksen malmialueeseen ja sai sen 18.2.1936. Kaivospiirin perustaminen ei siten ollutkaan enää läpihuutojuttu. Siihen aikaankin korvauksista ei ollut aina yksimielisiä vaan lopullinen ratkaisu jäi oikeusistuimen huoleksi. Toimitusmies avustajineen määräsi selvityksiinsä viitaten korvaussummaksi maanomistajille, isälleni maksettavaksi yhteensä 7 630 silloista markkaa. Kaivosyhtiö ilmoitti välittömästi hyväksyvänsä korvaussumman mutta isäni ei summaa hyväksynyt. Isäni ei ollut tyytyväinen toimitusmiehen määräämiin korvauksiin ja asia meni kihlakunnan oikeuden ratkaistavaksi. oikeudessa kuultiin kummankin osapuolen todistajia, maallikoita ja myös asiantuntijoita. oikeudenkäynnin aikana isäni oli joutunut vaihtamaan palkkaamansa asianajajan toiseen. Isäni kertoi että, asianajaja oli ollut enemmän ”kaivosyhtiön puolella” kuin hänen puolella.

Kihlakunnan oikeus antoi päätöksensä 11.2.1938 ja määräsi kaivosyhtiön korvaamaan isälleni summan 15 050 markkaa ja lisäksi oikeudenkäyntikuluja 800 markkaa. Kaivosyhtiö oli tyytymätön kihlakunnan oikeuden päätökseen ja valitti Viipurin hovioikeuteen. Hovioikeus antoi päätöksensä 27.10.1938. Hovioikeus yhtiä kihlakunnan oikeuden päätökseen ja piti korvaukset voimassa.

Kaivosyhtiö ei valittanut korkeimpaan oikeuteen ja hovioikeuden päätös jäi voimaan. Oikeudenkäyntiaika oli varmasti raskas vanhemmilleni, koska se tuli unissakin esille. kerron tässä äitini näkemän unen, joka kuvasti miten oikeusistuimissa tulisi käymään. ”Äiti oli unessa mennyt lasten ja naispalvelijoiden kanssa saunomaan meidän savusaunaan. Oili saunottu ja ulkoa oli ruvennut kuulumaan kolinaa ja saunaan oli tullut kaivosyhtiön asiamies. Asiamies oli ryhtynyt hätyyttelemään alastomia kylpijiä. Tietenkään ei äiti ollut tätä hyväksynyt vaan oli tarttunut asiamieheen ja heittänyt hänet ulos saunasta. Asiamies ei ollut yrittänyt enää uudelleen.” Tämän unen oli äiti käsitellyt ennustukseksi voitosta kaivosyhtiöstä.

Kaivostoimintaa yhtiö jatkoi viisikymmentäluvulle saakka. Louhiminen oli paljon käsityötä, reikien poraus suoritettiin hakkaamalla. Lohkareet ajettiin hevosella Lampsulahden rantaan, josta talvella kuorma-auto jätse Paakkilaan jalostettavaksi. Osa lohkarista ajettiin Remalahden kalliolle, josta ne sitten piti viedä lotjalla Paakkilaan jalostettavaksi. Siellä ne ovat vielä tänäänkin, sievässä pinossa ja osayleiskaavassa merkinnällä ”saastunut alue”. Kaivosalueesta suoritettiin vielä tutkimusporauksia viisikymmentäluvulla. Mitä porauksissa saatiin selville, se ei ole minulla tiedossa.

Eräs tutkija, Olli Halonen, teki vuonna 1954 alueesta geologisen ja magneettisen tutkimuskartan, jossa eräänä yksityiskohtana mainitaan esiintyvän jalokiviä. Oliko tämän kartan nähnyt ”iso naapurimme” kun kuusikymmentäluvulla oli naapurista käynyt paikkoja tarkastelemaassa heidän insinöörinsä. Insinööri oli ollut suomenkielentaitoinen ja oli kehunut johtavansa naapurissa neljäsataa ”toveria”.

Tällaisesta kaivoksesta maksettiin maanomistajalle vuosittain ”valtausmaksua”, jonka koko oli seitsemänkymmentäluvun puolella 850 markkaa. Seitsemänkymmentäluvun loppupuolella tuli Kauppa- ja teollisuusministeriöstä kirje, jossa sanottiin kaivosyhtiön luopuvan kaivoksesta kokonaisuudessaan ja lopettavan valtausmaksun maksamisen. Nykyisin kaivos on hiljaisuudessa kasvavien metsien peittämä.

*Rovaniemellä syyskuussa 2006
Olavi Nissinen*

PS. Jos joku lukijoista tietää tarkempaa historiaa kyseisestä kaivoksesta, otan tietoja mielelläni vastaan. Yhteystietoni löytyvät tämän Tuusniemen Joulun toimituksesta.

Vierasveneilijöitä Tuusniemellä

Juojärven aluetta mukaan lukien Rikkavesi ja Kaavinjärvi on tuotu tehokkaasti esille Helsingin venemessuilla jo 1990-luvulta alkaen. Se on tuottanut tulosta ja veneilijät ovat löytäneet järviolueen kauniine maisemineen. Suomen puhtaimpiin vesistöihin lukeutuva Juojärvi monine retkisatamineen ihastuttaa. Tuusniemen satamassa on useana kesänä ollut vieraskirja, josta muutamia kirjoituksia:

m/s Tuulia II Mikkelistä 10.–11.7.2005

Satama hyvä, suihkuja ym. ei nyt kaivattu, vesi kirkasta ja uimalämpöistä. Saunottiin viereisen Viihdekeskuksen saunassa. Hyvät olivat löylyt ja vieläpä ilmaiseksi.

m/s Marjo Tuusulasta 10.–11.7.2005

Viihtyisä satama. Suihkukin löytyi leirintäalueelta ja sitä kaivattiinkin. Sähköäkin saatiin. KIITOS.

m/s Viola Mikkelistä 17.7.2005

Uskomaton paikka! Hienot palvelut, viihtyisä paikka, ja kaikki ilmaista! Tähän eivät koko Saimaan muut satamat ole pystyneet. HYVÄ TUUSNIEMI!!!!

Kotkasta kotoisin olevat veneilijät nauttivat kesästä Tuusniemen satamassa vuonna 2006.

Kesällä 2006 Tuusniemen satamaan saapui viiden veneen "armaada" Suomenlahdelta ja Etelä-Saimaalta. Yöpyivät kaksi yötä Tuusniemellä ja jatkoivat sitten Kaaville.

Kuusamon muistelut

Kirjoittanut: Irja Mustonen Tuusniemen Yrittäjien
Kuusamon hiihtomatkalta vuonna 1981

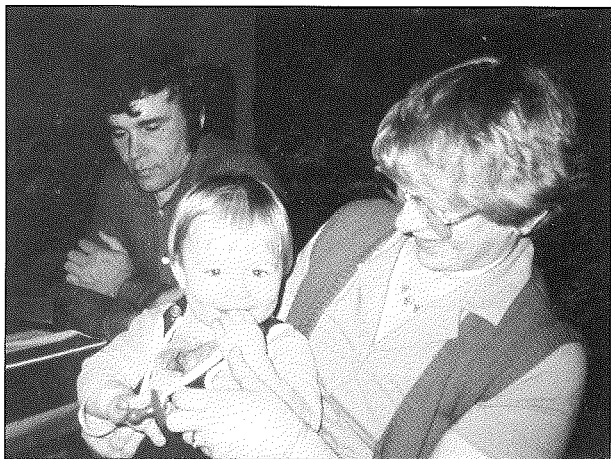
Reissu järjestetty olj Tuusniemen Yrittäjillä.
Määränpäänä Ukonmaja Kuusamon liepehillä
huhtikuun kymmenes uamulla
olj kimpsut kasassa kaekilla.
Liikkeelle lähettiin Ruposen ruskeella
johon ote varma olj Kolarin Huukolla.
Kun Eila ja Tenhokii munineen kyytiin poimittiin
matkanjohtaja tarttu terhakkaasti mikkiin.
Vitsikkäin sanankiäntein jokkaisen huastellelj
jok' ikisen hiihetyn kilometrin uvellen,
miehiltä erioten tenttasj lempiruokia
melekein kaekilla tuntu olevan ne ruskopotattija.

Ja tunnelmoo olj linja-aatossa,
kajvitauko päätettiin pittee Iisalamessa
juotiin kahvit ja etittiin liike jossa myyvään
aena muotitavaroo
sinne pit ihan jonottoo –
kello kymmenen ovet puotiin avattii
meijättii siellä sisällä tavattiin.
Mielin hilipein matkoo jatkettiin
lauluakkiin välillä tappaeiltiin.

Sitte Varpu järjesti arpajaiset,
Selevis, ne olj, ne olj kyökkivuoroin jakajaeset.
Tytöille tyttöjä arpa suosi
pojalla poikaparipuoli.
Tullookko mittää moni naesista uatteli
siinä mielessään kykyjä ukkoesa eppäili.

Tankin tyhjennys ja täättö Kajjaanissa
lyhyt välilasku vielä Ämmänsuaressa.
Iltapäivällä oltiin eissä hotelli Kuusamon.
tiältä pöyvät illaks varattava on
myös avvaemet majalle suatiin tiältä
poekkeen päästään kohta pyörii päältä.

Siinäpä eissämme ollii rakennus harmoo iso hirsinen
maja ihan aeto kelohonkanen
mielessä liikahti – mitä kaekkee nuillakii hirsillä

Esko, Liisa ja Pikku Mikko.

kerrottavvoo oes
sitä varmaan muutaman illan kuunnella voes.

Sisällä majjaan kun astuttiin,
niin kaekki hienoks havaittiin.
myö naiset huoneet vallattii,
miehille yleistilosta petit annettii,
Saunat lämpiimää kytkettiin
ja muutenniin taloks herettii
Tulokahvit siinä keetettiin
kera Lissukan pullien naatittii.
Ilta kulu saunoven
piirakoita ja kukkoja maistelen.
Mutta kotamotellissa pöyvät outti
ja Hugessa olj nöyrä kuski.
Lissu Pikku-Mikon kanssa kottii jätettiin
muu porukka hotellii riennettii.
Mutta minne lie jiännä päivällinen
tunnelma niin rempsee.
Oltiin hiljasia, – Reijo ihan pensee.
Se siinä vähän lohtua toe,
Kun Ahti Pekkala viereesessä pöyvässä joe.
Jo ensimmäisten jookossa hotellista poestuttii
ja aato majalle suunnattii.

Majan ikkunasta kutsuvasti näky valo
kodikaasti tuli takassa Lissulla palo
Ajattelin – mittää myös sieltä Kuusamosta etittii
toesta oes ollu jos iltoo tiällä vietettii.

LAUANTAI

Valakes uamu aurinkoinen
ja kun syötiin kahviuamiainen
kaikki suksinee Rukalle
joka ikinen noosoo huipulle.

Poekettii ensin Kuusamoo
pyhäks lisämaeto ostettiin
Eikös vuan Varpu tuapertanu E-liikese
Pekka totesi ”On Varpu pantava koolutuksee”.

Rukan parkkipaekat olj täännä aatoo
olj muitai: lapsia, akkoo, ukkoo.
Iltapäiväks aatolle rehviit tehtii
sitte itekukkiin muastoon hajjaannuttii,
Olj jäiset lavut, vähä paha kompuroija,
mutta ilimoo kaanimpoo ee oes toevoo voenna.
Osa naesista asettu poseroomaa kelon tapille,
joka filmirulla levis kyllä Rukan hangille.
Ihana päivä! Rukalta lähtiessä mahat täätettii
raakeena kämpälle matkattii.

Kun iltasella saanotii,
nii yhellä ja toesella huomattii,
Olj istumapuolj mustelmilla
vaekka vaen tunturilla
juurella hiihettii
– Miten käännny oes, jos huipulle kiivettii.

"Käsj ylös, lähetääkö kapakkaa?"
 näe Varpu kävi tutkoomaa.
 Ee noossu yhtää tassua
 viettää tiällä iltoa hassua,
 Siellä tiällä pullo votkoo,
 ja kun raettia ja räätäspuikkoo sotkoo,
 syntyy oeva iloliemi,
 Ekaparit arvottii
 ja sitte tansittii,
 musiikista vastasj Esko sekä Tenho
 humppoo, humppoo vuati Reijo.
 Rieha jatkui, jotkut saunoivat vielä pikkutunneilla,
 Taano-pehtuorkaa ee muistanna isännän kanssa
 olloosa lauteilla.

Piäsen unen horteesee
 ovi aaakes hiljallee
 "Eela tule tänne," – "MITÄ" – "Tule tänne" – "EN
 TULE"
 "Oesit tullu iänn jahkasj.
 Oven yhtä hiljoo kiini laetto.
 mitä asioo, vuan arvella suatto...

SUNNUNTAI

Pyhäpäevä päätettii olla majan muastossa,
 yöllä olj ollu pakkasta.
 Lumi kanto jäällä Ukonlammen
 mikä kimmellys ja hohto hangen.
 Ihanan näen oli ulukoilla ja välillä sisällä loikoilla.
 Eijakin lekotteli maha pullollaan,
 Pekan ihhaillessa aekaan suannostaan.

Tännään Sinikka niin hiihti,
 että takapuoli muata viisti,
 luuli hoosun halennneen,
 huomasi sitten vuan saaman ratkenneen,
 Ee haluja tunnu olevan kellää,
 muuvalle lähtee ies syömää.
 Soenisen Eilan kätköistä vielä kukko löyvettti,
 jota uunijuustolla hööstettii,
 Reijo välillä kahvia maesto,
 Esko tuas saanat lämmitä laetto.

Illalla ilonen tuli palo takassa,
 siinä makkarat paestettii hiilloksen hehkussa.
 Huge, Sinikka, Jorma, Varpu, ja Kaija
 sekä nuoripari Pekka ja Eija,
 alakovat siinä tuumata, Kuusamon kapakkakierrosta.
 Reijokii mukkaa hahhuili.
 mutta Eilapa vastalauseen saneli.
 Arvel Reijo: "Jos aatoo etukättee salloo
 oes vuateet vieny
 oesin mukkaa livahtanna, eekä eeko ois sitä tienny."

Meijän vanahoin parinnii pit jotai keksijä,
 sillä aekoo ies munilla leikkijä.
 Ja kun reissulaiset hiljoo yöllä palas
 vieraita huoneestaan jotkut tapas.
 "Se olj tarkotussii lähtöö" Varpu penäs
 usseepi omasta sängystään kumminnii uamulla heräs.
 Ja uamulla kun muistelivat tätä ravintolakierrosta,
 kertoivat, että Kaija ennätti siellä miehen hurmata.

MAANANTAI

Muanantai olj ankee ja pilivinen,
 sillon ulukoiltii vähiten.
 Jos etitää hiihtokuningasta,
 se tehhää Heiskasen Jormasta,
 Ee välittännä huonosta kelistä,
 vuan tämmönenkin lööty lavulta.

Oikealta Eija Auvinen, Raili Soininen, Irja Mustonen, Eila ja Tenho Soininen, Tauno Soininen, Eila Hämäläinen ja Reijo Hämäläinen.

Kuusamossa kääti tekemässä pikku ostosta.
 ja samalla syötii lounasta.
 Aekoo kulutettii olleilemalla,
 toiset korttia pellailemalla.
 Yks pöövistä näenpäevinä pelipaikaks muotootu,
 peloojat vuan osin vaehtu.

Illalla kun jällee saunottii,
 nii Kuusamohotellista soitettii:
 "Ee kae oo mittää vastaa Tuusniemen Yrittäjillä,
 siellä aekoo oes vieraella valtiovarrain ministerillä"
 Miehet ravatit kaalaa asensi,
 naeset tukkasa huolella käheresi.
 Ahti Pekkala tullj seurueenee,
 tapasi majalla jookon niin tarkeen.
 Vieraelusta kuniällä selevitii,
 tänä iltana kaet enite yhteesesti laalettii,
 Raeli ja Tenho parraella iänillää
 valittii jo alakumatkasta eslaalajii tehtävää.

TIISTAI

Kun herättii tiistaiumuna
 porukassa olj lähtökuumetta.
 Kun seleville suatii sykkääkset puhelimen,
 hyvästi jätettii kelomajalle Ukkolammen.
 Siinä kōrotettii kotia kohti, vähä vaesuna,
 lie itekullekii muistunna mielii työhuolia.

Pikku Mikko tuo porukan maskotti,
 alupitäen koko seurueen vallotti,
 tulomatkanii jakso lepposasti hymmyillä,
 Liisa ja Esko voivat poejallaa ylpeillä.

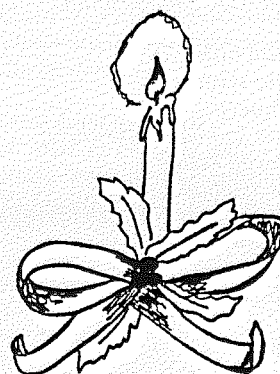
Matkan tekkoo paljon vaekuttaa
 kuka ohjauspyöree pyörittää,
 tällä matkalla oltii varmoessa käsissä,
 siitä tuhannesti Huugolle kiitosta.

Retken järjestelyistä huolehti Varpu – kukas muu,
 otti iisisti nekkii lähtijät jotka viime hetkellä peru.
 Mukana olijat piti kyllä kurissa,
 kaekista matkanjohtajalle kiitosta.

Kiitokset muillekkii retken puuhailijoelle,
 kiitokset kaekille mukana olijoille.
 Jos elmääni räsymattooo verrata voes
 nämä retkipäevät värikkempien raetojen jookossa oes.

*Toivotamme ystävillemme
ja tuttavillemme
Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

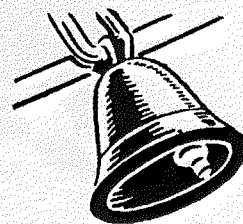
*Airaksinen Juhani ja Paula
Auvinen Pekka ja Eija
Auvinen Pentti ja Taattola Helena
Kersio Olli Pekka ja Tirkkonen – Kersio Asta
Kolopainen Valto ja Tuula
Kuhtinen Kalervo ja Tajiia
Kuttunen Juha
Kuusmonen Pertti ja Raija
Immonen Vesa ja Ulla
Karvonen Pekka ja Riitta
Koistinen Lasse ja Marja
Lehto Olli ja Eine Irene
Miettinen Seppo ja Seija
Mustonen Arto ja Tiina Tiina
Mishala Reino ja Majja
Nissinen Erik ja Anni
Nykänen Rauno ja Tarja
Perälä Jouni
Puustinen Kari ja Tuula
Pääkkönen Raimo ja Pirkko
Ryynänen Onni ja Vieno ja Tiina
Säisä Timo ja Lea
Voutilainen Teuvo ja Reetta*

Tuemme tällä yhteisellä ilmoituksella Tuusniemen Joulun julkaisemista.

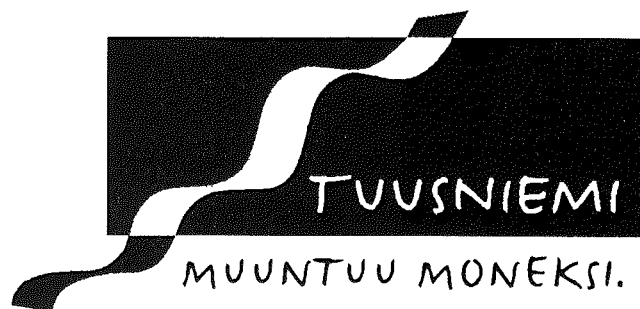
"Leijonaperheet"

Joulutervehdys

*Kaija ja Jouko Korhonen
Maire ja Pekka Antikainen
Tuula ja Aimo Forsman
Irma ja Seppo Hallman
Hilkka ja Lauri Happonen
Aili ja Unto Hirvonen
Aino-Marjatta ja Timo Holopainen
Riitta ja Eero Hämeen-Anttila
Saara ja Tahvo Hämäläinen
Kaisa Hyvärinen
Elina ja Heikki Jahkonen
Irma ja Kaarlo Kekäläinen
Tuulikki Keränen
Anja ja Martti Kähkönen perh.
Kirsi ja Antti Miettinen
Marjatta ja Oiva Pekkonen
Kaija ja Tauno Räsänen
Anja ja Alpo Marku
Liisa ja Erkki Mustonen
Marja-Leena Mäkelä
Tuula ja Teuvo Nissinen perh.
Pirjo ja Jarmo Nuorento
Tuula Patriikka ja Simo Korhonen
Hilkka ja Antti Pitkänen
Hilkka Rissanen
Unto Siili*

*Tuula ja Kalervo Vartiainen
Anna-Liisa Happonen
Liisa ja Martti Rissanen
Pirkko ja Markku Airaksinen
Sinikka ja Taisto Kröger
Sisko ja Reino Räsänen
Helvi ja Reino Hiltunen
Kaarina ja Olavi Hakkarainen
Anne ja Teuvo Keinänen
Eeva Lempinen
Mia ja Timo Rätty
Eira ja Erkki Nupponen
Otto Juutilainen
Vilma ja Marko Kröger
Aira ja Heimo Parviainen
Terttu Kolari ja Martti Tirkkonen
Anja ja Vilho Tikkanen
Ulla-Maija ja Pekka Mustonen
Hilkka ja Erkki Kettunen
Marja-Leena ja Arvo Lempinen
Erja ja Pekka Martikainen
Eeva ja Raimo Savolainen
Eeva ja Erkki Tuunainen
Esko Viljami Miettinen
Haalilan Pirjo*

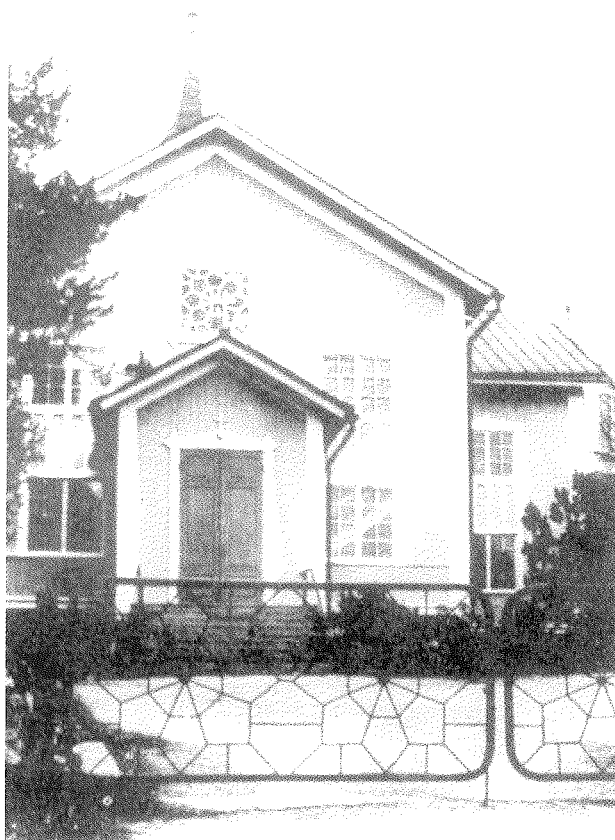

HYVÄÄ JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

Tuusniemen kunta

Puh. (017) 689 041

www.tuusniemi.fi

**TUUSNIEMEN SEURAKUNTA
TOIVOTTA**

Joulun iloa

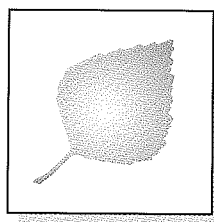
**TERVETULOA TAAS
JOULUKIRKKOON**

**osallistumaan yhteiseen
iloomme!**

**"MEILLE ON SYNTYNYT
VAPAHTAJA"**

*Kiittäen
kuluneesta vuodesta
toivotamme
Rauhaisaa Joulua
ja
Onnea Uudelle
Vuodelle 2007*

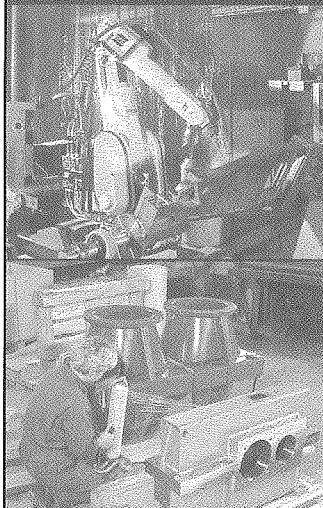
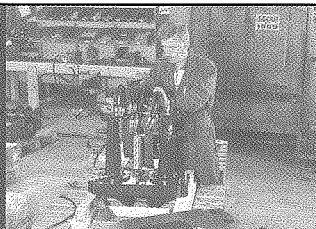

TUUSNIEMEN OSUUSPANKKI

Tuusniemi, Kosula, Juankoski,
Niirala ja Petonen

www.tuusniemenop.fi

**Antaumuksella
ja ammattitaidolla
laadukkaita
konepajatuotteita
vuodesta 1978.**

- **Erikoisosaaminen:**
Vaativat vaihde- ja venttiilikotelot.
- **Omat tuotteet:**
SORI-lastun- ja pakan-suojat.
- AAA-luottokelpoisuus vuodesta 1996.
- Suomen Logistiikkayhdistyksen valitsema vuoden alihankkija 1997.
- Savon Yrittäjien palkitsema maakunnan ykkösyri-tys 1986.
- **Tänään:**
Vahva ja luotettava yhteistyökumppani, täyden palvelun konepaja.

**PAAKKILAN
KONEPAJA OY**

Puh. (017) 664 5511, fax (017) 664 5530
www.paakkilankonepaja.fi

Tuusniemen parturi- ja kampaamopalvelut

Parturi-Kampaamo Eeva

Keskitie 25
puh. 044 563 0347

Parturi-Kampaamo Pirjo Miettinen

Keskitie 13
puh. 661 790

Kampaamo Pirkko Pääkkönen

Poikkitie
puh. 661 051

*Toivotamme asiakkaillemme
Hyvää Joulua ja Onnea vuodelle 2007*

*On asioita, joita ei aina
edes tule huomanneeksi.*

*Kuten Terveys, Aika, Vapauskin.
Ja asioita, joita ei tarvitsekaan huomata*

Kuten Sähkö.

Oikein Rauhallista Joulua

ja Onnellista

Uutta Vuotta 2007

Pohjois-Karjalan Sähkö Oy
Tuusniemi

Tilattaisko Teillekin?

92 % tuusniemäläisistä lukee Koillis-Savo. (LT 2004)

PAIKALLISUUTISIA

Koillis-Savo

PL 31, 73601 Kaavi
Puh. 288 7721
www.koillis-savo.fi

ILMOITUKSET

Puh. 288 7723

SÄHKÖPOSTIT

uutiset@koillis-savo.fi
paatoimittaja@koillis-savo.fi
ilmoitukset@koillis-savo.fi

TUUSNIEMEN SAIRAANKULJETUS OY

**Hätäkeskus 112
Autoon 0400 277 300**

KUKKA- HAUTAUS- JA PITOPALVELU

KUKKATUPA

TUUSNIEMI

Puh. (017) 661 610, 0400 879 611

M/S Sofia
12 hengen katsastettu mäntyfiskari

*Kiitämme asiakkaitamme ja
yhteistyökumppaneitamme
ihanasta risteilykesästä 2006
ja toivotamme*

HYVÄÄ JOULUA!

*Valto ja Tuula Holopainen
Iso Konkka*

Keskitien Tilitoimisto Tuusniemi

KARELIA TASE

Keskitie 26, puh. (017) 661 157, 0400 122 147

*Kirjanpityt, palkkalaskenta, laskutus ja
myyntireskontra ja veroilmoitukset
sekä muut taloushallintopalvelut.*

Ota yhteys ja pyydä tarjous!

karelia.tase@netti.fi

Kehittämisyhdistys Kalakukko ry

Koillis-Savon ja Kuopion seudun
maaseudunkehittämisyhdistys

**EU-rahoitusta maaseudun yhdistysten
ja yritysten pienhankkeisiin**

www.kalakukkory.fi

*Hyvää Joulua ja
Onnea Vuodelle 2007*

**Traktoriurakointi
Eero Smolander
Jarkko Toivanen**

Susijärvi, 71240 Paakkila

Puh. (017) 637 142

0400 678 112, 0400 193 564

MEILTÄ SAAT:

- PUUTAVARAA
- OVET JA IKKUNAT
- ERISTEET
- RAKENNUSTARVIKKEET
- RAKENNUSLEVYIT
- LATTIAT
- KATTEET

TARVITTAESSA KOTIINKULJETUS Avoinna ma-pe 8-17, la 9-13

www.puukeidas.fi

PUUKEIDAS

Kuopiontie 97 B, Kuusjärvi, puh. (013) 561 711

*Elcostblano Ky
Heikki Korhonen*

Rinnetie 3, 71200 TUUSNIEMI

Puh. (017) 660 123, auto 0400 671 020,

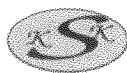
fax (017) 661 474

- Sähkösuunnittelu
- Sähköurakointi

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta!*

**TUUSNIEMEN
METSÄNHOITOYHDISTYS**

Koillis-Savon Kehitys Oy on Juankosken kaupungin, Kaavin ja Tuusniemen kuntien sekä Finnvera OYJ:n omistama elinkeinojen kehittämissyhtiö.

Tarjoamme yrityksille/yrittäjiksi aikoville

- avustamme löytämään toimitilat
- koulutuksen järjestäminen
- yritysytteudet
- rahoitusjärjestelyissä avustaminen
- hankkeistamme tuotekehityksen
- hanketoiminta
- liiketoiminnan kehittäminen

KOILLIS-SAVON KEHITYS OY

Juankoskentie 7 A, 73500 JUANKOSKI

Puh. 0400 991 239, fax (017) 613 595

E-mail: ksk@koillis-savo.net

Internet: www.koillis-savo.net/ksk

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

KERAMIKKAPAJA

Savetar

Meijerinranta, puh. 040 590 7917

www.savetar.fi

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

**Kuljetusliike
Hannu Tervo Ky**

Matinpellontie 64
71200 TUUSNIEMI

Puh. 0400 651 240
0400 273 204

hannu.tervo@kuljetus.inet.fi

TEBOIL
TUUSNIEMI

*Kiitämme kuluneesta vuodesta
ja toivotamme
Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

Nykyaikaista huoltamopalvelua.
Tervetuloa

Puh. (017) 661 005

Tuoreus. Laatu. Oikea hinta. Ja lisäksi BONUS

MARKET

TUUSNIEMI Puhelin 197 150, 197 151

Paikkakunnan edullisin ostopaikka.

Avoimna ma-pe 8.00-21.00
la 8.00-18.00
(su 12.00-21.00)

*Hyvää Joulua
ja Onnellista
Uutta Vuotta!*

MARKET

TUUSNIEMI

Tuusniemi Puh. (017) 661 204
anne.veijalainen@k-market.com

Palvelemme: Ma-Pe 8-21, La 8-18, Su 12-21

MEILTÄ SAAT BONUSTA

AGRI MARKET

**MEILTÄ SAAT
BONUSTA**

TUUSNIEMI

puh. 010 768 3831, fax 010 768 3839

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

**KONEKORJAAMO
A. KARTTUNEN**

Luostaritie 2404
0400 421 823

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta*

**METSÄKONEURAKOINTI
VOUTILAINEN OY**

Hyvää Joulua

FIN TAIMI OY

Tuusniemen taimitarha
Puh. 0201 106 660
Fax 0201 106 655

Hyvää Joulua

*ja
Onnellista Uutta Vuotta*

TUUSNIEMEN SORA OY

Keskitie 30
71200 TUUSNIEMI
GSM 0400 374 616

**TUUS-
SÄHKÖ**

Sähkösuunnittelua
Sähköurakointia
Sähkötarvikemyynti

Tuusniemi, puh. (017) 661 077
040 528 0207
040 537 0015

**PERINTEINEN HIERONTA
JA VOICE MASSAGE**

Mirja Poutiainen

- laillistettu hieroja
- Voice Massage -terapeutti

Lahjakortteja pukinkonttiin!

Kenttätie 6, 71200 TUUSNIEMI
Puh. 040 502 8091, (017) 638 120

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

**TUUSNIEMEN
LÄMPÖ JA VESI OY**

LVI -ASENNUS
Aimo Poutiainen

Peltotie 1, 71200 TUUSNIEMI
Puh. 0400 372 254

Suoritamme:

- vuokrahöyläystä ja -kuivausta

Myymme:

- saha- ja höylätavaroita
- esim. paneelit, listat ympärihöylätyt
- sekä takuukuivatut lattiapontit
- ympäripontattuna

Tarvittaessa myös kuljetuspalvelua.

**PUUTAVARALIIKE
TAUNO RÄSÄNEN OY**

71200 Tuusniemi, puh. 661 118

RAUHALLISTA JOULUA KORPELAN HIMMELI Aino Pelkonen • Olkityöt • Leivonnaiset Puh. (017) 632 148, 040 571 2003	<i>HYVÄÄ JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA</i> KONEURAKOITSIJAA ESKO HOLOPAINEN Puh. (017) 721 710 ja 0400 295 883
<i>Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta</i> 1+8 henkilön TAKSI + Invahissi Puh. 0500 673 132 Auvo Heiskanen Laukansalo, 71280 KOSULA	Puutavarakuljetuksia Kuljetusliike T. Laitinen Ky Puh. 040 569 2616, (017) 721 731
HOTTI Marja & Lasse Koistinen Kojanlahti 71280 KOSULA ☎ 0400 825 514 -TUVAT • MÖKKILOMAT • OHJELMAPALVELUT	Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta! SIRKELLISAHAUSTA <i>Tuusniemellä ja ympäristössä</i> TIMO KOISTINEN RUOKONEN, 71200 TUUSNIEMI PUH. (017) 661 897
ASIANAJOTOIMISTO JOKELA OY Asianajaja, varatuomari Jussi Jokela, Sammonkatu 8, 70100 KUOPIO Vastaanotto: ma klo 10–12 Tuusniemen OP, Juankosken konttori ti klo 10–12 Tuusniemen OP, Tuusniemen konttori Ajanvaraus puhelimitse. Puh. (017) 261 6170, faksi (017) 261 3780 Asiantuntevaa osaamista vuodesta 1989	<i>Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta</i> Karvosen puutarha
Riitta Närvänen Diplomikosmetologi Keskitie 11, 71200 Tuusniemi Puh. (017) 661 058 Matkapuh. 050 552 7758 Kasvo-, käsi- ja jalkahoidot, meikkaus, kesto- ja korvienreijitys, hieronta ja hoitotuotteita. Joe Blasco Helen Pietrulla Isabelle Lancray Isadora Laufwunder Gehwol	<i>Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta</i> TUUSNIEMEN APTEEKKI Puhelin 661 228
EIKALA OY Sähkötyökalut, pienkoneet, huoltotarvikkeet, työvaatteet EDULLISESTI Keskitie 12, 71200 Tuusniemi Puh. ja fax (017) 661 460 040 772 0292, 0500 671 898	<i>Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta</i> Kan-ry Uuden Elämän keskus Kaasilansalmentie 299 Pahkasalo, Tuusniemi Puh. / Fax (017) 661 660 tai 050 363 4636 Vanerinmyynti/sahaus • Kierrätystä
<i>Hyvää Joulua! Onnellista Uutta Vuotta!</i> Loma Jussila Susijärvi, 71200 Tuusniemi, puh. (017) 637 146 Arja ja Pentti Kekäläinen	<i>Hyvää Joulua</i> HIERONTAPALVELU Heikki Oksman 71200 TUUSNIEMI Puh. (017) 660 007, 050 571 1478
	<i>Rauhallista joulua</i> <i>Louhintaliike V. Savolainen</i>

Toivotamme
ilmoittajille ja lukijoille
Rauhaisaa Joulua
ja
Onnellista Uutta
Vuotta 2007!

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta Tuusniemen Peltityö 71240 PAAKKILA puh. (017) 634 144, 0400 379 204	Tuusniemen Kuntoutus Ky • FYSIOTERAPIA- PALVELUT • HIERONNAT • LYMFATERAPIA • KUPPAUS • SOLARIUM TIEDUSTELUT JA AJANVARAUKSET TUUSNIEMEN KUNTOUTUS: P. 040 545 5788 ASTA TIRKKONEN-HERSIO: P. 040 535 7544
<i>Hyvää Joulua ja Menestyksellistä Uutta Vuotta 2007!</i> MINVERA OY	<i>Hyvää Joulua ja menestyksellistä Uutta Vuotta</i> T:mi KALEVI MIETTINEN Mustolantie 3, 71200 TUUSNIEMI Puh. (017) 661 167
<i>Rauhallista Joulua</i> Lämmin kiitos asiakkaille ja yhteistyökumppaneille kuluneesta vuodesta Iines Tuvalta Ritva Puurunen 040 764 6849 (017) 637 121	LUOTETTAVAA KOTISIIVOUSPALVELUA! Päivi Hätinen, puh. 050 500 4450 irmeli.hatinen@luukku.com
PUHDASTA LAATUA. VESI- JA KEMIALLINEN PESULA LAATUPYYKKÄRIT OY Vastaanottopiste: Savetar, Tuusniemi Puh. (017) 661 777 ma-pe 10-18, la 10-14 Pesula: Asevelitie 6, Outokumpu Puh. (013) 311 904, fax 311 906 ma-pe 8-16	Yli 20 vuoden kokemuksella suoraan tuottajalta edullisesti laadukasta HUNAJAA Omaan astiaan tai valmiiksi pakattuna 8 eri pakkauskokoa. <i>Mehiläistarha</i> YRJÖ HOLOPAINEN Tuusniemi, puh. 050 567 7045

Tervehdys veli Oivalle syntymäpäivänä

(Oiva Pekkonen, Koivulahti)

Kyllä pitäisi kirjoittaa runo tässä,
kun "veljies" on vuosia täyttämässä.
Hän 70 vuotta täyttää,
ja ihan nuorelta näyttää.

Hän on reipas, nuorekas ja ilakoiva,
siksi nimikin on Oiva
On rattia kääntänyt vuosia monta,
kilometriä takana, voi mahotonta.

On iästä ainakin sellainen hyöty,
saa aamupuuronsa rauhassa syöty...
Voi puuhastella päivällä puukasan luona,
ja kun ilta tummuu, vie saunalle tuohta.

Kohta lämmin ihoa hellii,
ja sitten jo sängyssä kellii.
Paljon onnea ja pitkää ikää,
Kyllä vuosia mahtuu lisää.

Virkkalassa 22.6.2005
Terveisin Taimi ja Martti

Martille 25.8.2006

Minun mieheni 70 vuotta
täyttää
Ei luulisi kuin noin nuorelta
näyttää
On hyväksi hyötyliikunta
hälle
Kasvaa kukat ja marjat
ystävälle
Kun rastilta toiselle metsässä
juoksee
Ei eksyä saata, aina kotia
löytää
Ja käydä yhdessä mamman
pöytään
Kyllä illalla aina ruoka
maittaa
Jos ei kalaa saa, voi lihaa
paistaa
Ei uni itseään odottaa
anna
Kuuluu kuorsaus syvä
ja huokaus varma

Taimi

Soitunsalolta omenakaupunkiin

Pekkosen sisaruksista kolme, Toivo, Taimi ja Helvi elämäkumppaneineen muuttivat leivän perässä Lohjalle 60-luvun alussa. Siellä he tekivät elämäntyönsä. Taimi-vaimon onnittelurunossa tulee ilmi Martin harrastukset eläkepäivinä, lisättynä lapsenlapsilla, joita on neljä. Martti on rakennusmies, niin luulen että hän on kolmen tyttärensä itseohjeutettu "Remontti Reiska".

Monitaitoinen Taimi piti kotileipomoa ja nyt eläkepäivillään harrastaa mm. runojen kirjoittamista, valokuvausta ja ihanien juhlien järjestämistä. Aikaisemmin hän harrasti savitöitä ja kaikenlaisia taidenäyttelyitä. Lapsenlapset ovat varmaan Taimin elämässä ensisijalla. Taimilta ei puutu luovuutta, kun hän puuhastelee lapsenlapsiensä kanssa. Soinisilla on kolme tytärtä, vanhin Tuija on liikenneopettaja. Seija tekstiilitaiteilija ja Minna kuvanveistäjä.

Noin kerran kesässä Taimi ja Martti käyvät sukulaisvierailulla hautausmaakerroksella. Suhmurassa Maria ja Kusti Soinisen haudalla ja Tuusniemellä Martta ja Otto Pekkosen haudalla. Käydään myös muiden sukulaisten haudoilla. Taimi Pekkonen näytteli ja lausui runoja Hiidenlahden Maamiesseuran näytelmäryhmässä.

Marjatta Pekkonen
Koivulahti

LUMIMAISEMA

lumivaippainen järvenselkä
hohtaa valkeutta

katseeni uppoaa maisemaan
jossa kaislojen labyrintti
lävistää jään ja lumikerroksen
muodostaa rytmikkään kuvion
väriltään vähän kauhtuneen

muistan jonkun sanoneen
kaikki kaunis on pyhää

armollinen hanki peittää
seläntakaiset aukkohakkuut

raija pohjolainen